

wrzesień 2009

Przegląd Gazowniczy

nr 3 (23)

cena 14 zł (w tym 7% VAT)

MAGAZYN IZBY GOSPODARCZEJ GAZOWNICTWA

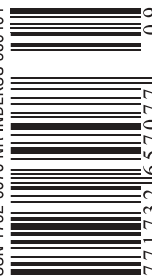
**Rozmowa
z dr. Mikołajem Budzanowskim
wiceministrem skarbu państwa**

Inteligentne opomiarowanie

Temat wydania:

**PROJEKT
PRAWA GAZOWEGO**

ISSN 1732-6575 NIP INDEKSU 386464

917717321657077 09

Muzeum Gazownictwa w Paczkowie

To skarbnica ponad 3 tys. eksponatów: gazowych urządzeń gospodarstwa domowego i przemysłowego. Bogatą kolekcję stanowią lampy gazowe, kuchenki, piecyki grzewcze, lokówki, żelazka, a nawet lodówka i pralka gazowa. Muzeum posiada największą w Europie kolekcję zgromadzonych w jednym miejscu prawie 600 gazomierzy.

Muzeum dysponuje nowoczesnie wyposażoną salą seminarijną-szkoleniową i kameralnym salonikiem konferencyjnym. Na terenie Muzeum mogą się odbywać działania typu „światło i dźwięk”, koncerty lub spektakle plenerowe. Do dyspozycji gości znajdują się także 4 komfortowe pokoje gościnne (10 miejsc noclegowych).

Do Muzeum serdecznie zapraszamy od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 14.00. Na specjalne życzenie Muzeum może być udostępnione zwiedzającym w innym terminie, po uprzednim uzgodnieniu.

Muzeum Gazownictwa w Paczkowie

GÓRNOŁĄSKA
SPÓŁKA GAZOWNICTWA

www.gsgaz.pl

MUZEUM GAZOWNICTWA W PACZKOWIE

48-370 Paczków, ul. Pocztowa 6

tel. 077 431 68 34

e-mail: biuro@muzeumgazownictwa.pl

www.muzeumgazownictwa.pl

Może zabrzmieć to zbyt patetycznie, ale sektor gazowy w Polsce znalazł się w szczególnym momencie historycznym. Po pierwsze, dlatego że po latach debat udało się wreszcie uruchomić realny proces dywersyfikacji kierunków dostaw gazu. I nie chodzi tylko o kontrakt z Katarzem i terminal LNG, ale również o rozpoczęte przygotowania do inwestycji w interkonektory na zachodniej i południowej granicy, a więc włączenie Polski w europejski system sieci gazowych. Po drugie, dlatego że strategiczne decyzje w zakresie dywersyfikacji skutkują planami inwestycyjnymi w zakresie rozbudowy infrastruktury przesyłowej na dużą skalę, szczególnie w rejonie Polski północno-zachodniej. Po trzecie wreszcie, Polska włączona w europejski system gazowy – ze swoim potencjałem rynkowym – zyskuje zupełnie nową pozycję negocjacyjną na rynkach międzynarodowych w kontraktach importowych i może już planować udział w rynku eksportowym. Taki stan rzeczy jest bez wątpienia zasługą obecnej ekipy rządowej, ale też zasługą zarządów PGNiG SA i GAZ-SYSTEM S.A., które wykazały się zdolnością do negocjowania i podpisywania historycznych kontraktów na dostawy i umiejętnością stworzenia precyzyjnej i realnej strategii realizacji związanych z nimi wielkich inwestycji, a także zapewnienia ich finansowania. Trzeba powiedzieć otwarcie. Potencjał sektora gazowego w Polsce byłby bez wątpienia większy, gdyby zdolnościom zarządczym naszych koncernów gazowych towarzyszyła jasno określona strategia państwa dla sektora gazowego, dobre i przejrzyste rozwiązania systemowe, przyjazne instytucje regulacji i nadzoru. Tymczasem postęp w budowaniu dobrego otoczenia rynkowego i tworzenia niezbędnych rozporządzeń systemowych dokonuje się w tempie niezadowalającym. Mimo iż samorząd gospodarczy – jak Izba Gospodarcza Gazownictwa – inicjuje powstawanie wielu gotowych projektów regulacji, opracowanych przez najlepszych ekspertów, machina legislacyjna zbyt wolno je przetwarza. Najnowszym z nich jest projekt prawa gazowego, otwierający całkowicie nowe perspektywy dla prawnego kształtowania rozwoju rynku energetycznego w Polsce, zgodnego z nowymi dyrektywami unijnymi. Co ważniejsze, zgodny z perspektywicznymi zamierzeniami rządu, zapisanymi w założeniach polityki energetycznej państwa do 2030 roku. Sprawne procedowanie w sprawie przyjęcia prawa gazowego byłoby najlepszym potwierdzeniem szczególnego okresu historycznego polskiego gazownictwa.

Adam Cymer
redaktor naczelny

II KONGRES POLSKIEGO PRZEMYSŁU GAZOWNICZEGO

Na posiedzeniu 24 września br. Zarząd Izby Gospodarczej Gazownictwa przyjął kierunkowe założenia programowe i organizacyjne II Kongresu Polskiego Przemysłu Gazowniczego, który odbędzie się 14–16 kwietnia 2010 roku w Wiśle. O patronat honorowy poproszeni zostaną ministrowie gospodarki, skarbu państwa i środowiska, rektor AGH, a także prezesi PGNiG SA i OGP GAZ-SYSTEM SA.

Wiodące hasło kongresu i jego program przygotowane zostaną przez Radę Programową. Za organizację odpowiada Biuro IGG. Rola Komitetu Organizacyjnego oraz pełnienie funkcji techniczno-marketingowych i doradztwa bieżącego powierzone zostaną Radzie Programowej „Przeglądu Gazowniczego”.

Rada Programowa

przewodniczący

Mieczysław Menżyński

wiceprzewodniczący

Cezary Mróz – członek zarządu Izby Gospodarczej Gazownictwa

członkowie:

Maja Girycka

– Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze

Włodzimierz Kleniewski

– Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA

Leszek Łuczak

– Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Marzena Majdzik

– Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. we Wrocławiu

Bożena Malaga-Wrona

– Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Tamowie

Małgorzata Polkowska

– Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

Andrzej Schoeneich

– dyrektor Izby Gospodarczej Gazownictwa

Emilia Tomalska

– Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Katarzyna Wróblewicz

– Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Gdańsku

Joanna Zakrzewska

– Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA

Wydawca: Izba Gospodarcza Gazownictwa

01-224 Warszawa, ul. Kasprzaka 25

tel. (+48) 022 691 87 80

tel./faks (+48) 022 691 87 81

e-mail: office@igg.pl

www.igg.pl

Przygotowanie i opracowanie redakcyjne:

Fundacja Klubu 500

00-549 Warszawa, ul. Piękna 24/26

tel. (+48) 022 628 06 28, 625 56 04

tel./faks (+48) 022 628 83 92

e-mail: klub500@klub500.org.pl

lub sekretariat@nzg.pl

Redaktor naczelny: Adam Cymer

tel. kom. 0 602 625 474

e-mail: cymer@nzg.pl

Projekt graficzny:

Jolanta Krafft-Przeździecka

DTP: BARTGRAF

Ewa Książkowska-Bisińska

tel. (+48) 022 625 55 48

e-mail: bartgraf@nzg.pl

S p i s t r e ś c i

TEMAT WYDANIA

- 9 **Projekt prawa gazowego.** Andrzej Schoeneich omawia założenia do projektu prawa gazowego, przygotowane przez IGG we współpracy z kancelią prawną
- 11 **Prawo gazowe to dobry pomysł** – uważa Mariusz Swora, prezes URE
- 13 **Energetyka to również gaz** – twierdzi Sławomir Krystek, dyrektor generalny Izby Gospodarczej Energetyki i Ochrony Środowiska
- 14 **Prawo gazowe powinno być wydzielone** – twierdzi poseł Andrzej Czerwiński, przewodniczący parlamentarnego zespołu ds. energetyki
- 16 **Odosobniony pomysł czy europejski standard?** Mecenas Jerzy Baehr i radca prawny Maciej Szambelańczyk prezentują europejskie wzory prawa gazowego

16

NASZ WYWIAD

- 18 **Przełomowy moment na rynku gazu** – Rozmowa dr. Mikołajem Budzanowskim, wiceministrem skarbu państwa

PUBLICYSTYKA

- 20 **Dylematy europejskiego rynku gazu** – omawia Andrzej Schoeneich po konferencji IGG w Juracie
- 22 **Regulator czy właściciel planowania rozwoju?** Adam Cymer przedstawia kontrowersje związane z propozycjami URE dotyczącymi zatwierdzania planów rozwoju operatorów systemów dystrybucyjnych
- 23 **Inteligentne opomiarowanie w polskim gazownictwie – szanse i zagrożenia.** Dariusz Dzirba dokonuje wszechstronnej analizy uwarunkowań prawnych i ekonomicznych związanych z wprowadzeniem nowych technologii w zakresie systemów pomiarowych

REPORTAŻ

- 28 **Mistrzowskie wieczory u Paderewskiego.** Wielkie wydarzenia muzyczne odbywające się od 10 lat w posiadłości Ignacego Paderewskiego w Kaśnej Dolnej omawia Bożena Malaga-Wrona

28

PGNiG SA

- 30 **W równowadze z otoczeniem.** Strategię zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu przyjętą w Grupie Kapitałowej PGNiG SA prezentuje Marzena Strzelczak

GRUPA KAPITAŁOWA PGNiG SA

- 32 **Stawiamy na rozwój.** Marzena Majdzik charakteryzuje projekty inwestycyjne Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa.
- 34 **„Bezpieczny Mieszkaniec” ponownie w szkołach.** Maja Girycka omawia akcję edukacyjną prowadzoną w szkołach podstawowych przez Górnośląską Spółkę Gazownictwa
- 36 **Inteligentny pomiar to już fakt.** Doświadczenia Karpackiej Spółki Gazownictwa w zakresie wprowadzania inteligentnego opomiarowania omawiają Iwona Dudowicz i Adam Jarek
- 38 **Człowiek – najlepsza inwestycja** – oto dewiza Mazowieckiej Spółki Gazownictwa, która uruchomiła Technikum Gazownicze w Łodzi w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał ludzki”. Pisze o tym Emilia Tomalska
- 40 **Święta Barbara w blasku fleszy.** Katarzyna Wróblewicz prezentuje efekt konserwacji ołtarza św. Barbary w gdańskiej bazylice, wykonanej dzięki wsparciu Pomorskiej Spółki Gazownictwa
- 42 **Kaliskie innowacje.** Rafał Liebersbach i Leszek Łuczak omawiają efekty konkursu „Innowacje 2009”, ogłoszonego w Wielkopolskiej Spółce Gazownictwa

GAZ-SYSTEM S.A.

- 44 **Terminal LNG coraz bliżej.** Aneta Szczepańska omawia stan realizacji strategicznej inwestycji, jaką jest gazoport w Świnoujściu

TECHNOLOGIA

- 46 **Skuteczna technika hamowania korozji.** Krzysztof Szolkowski omawia najnowszą technologię ochrony przed korozją, wyróżnioną na tegorocznych Targach ExpoGas w Kielcach

OSOBOWOŚĆ

- 48 **Cichy bohater transformacji.** Postać Aleksandra Findzińskiego, wieloletniego prezesa PGNiG SA, prezentuje Adam Cymer

G.EN GAZ ENERGIA S.A.

- 52 **Eventy kreatorem wizerunku marki** – twierdzi Michał Szymczak

SPORT

- 53 **XXII Mistrzostwa Polski w Tenisie Ziemnym o Puchar Prezesa PGNiG** omawia Marek Dudkiewicz

44

Zdjęcie na okładce – © Mazowiecka Spółka Gazownictwa

Z życia Izby Gospodarczej Gazownictwa

Minął, choć nie dla wszystkich, czas wakacji i odpoczynku. Dla IGG okres letni obfitował w wiele istotnych wydarzeń. Rozpoczęliśmy go od organizacji – pod koniec czerwca br. – konferencji „**Nowe regulacje dotyczące inwestycji w sektorze gazownictwie**”, w której jako prelegenci udział wzięli m.in. przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki i Urzędu Dozoru Technicznego. W trakcie konferencji omówiono zagadnienia związane ze służebnością przesyłu, a także z inwestycjami w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu, w świetle tzw. specustawy.

Tradycyjnie, odbyliśmy również międzynarodową konferencję w Juracie (2–4 września 2009 r.) pod hasłem „**Rozwój rynku gazu w warunkach kryzysu**”. Prezentacja referatów wybitnych ekspertów i praktyków zarówno z Polski, jak i z zagranicy (Rosja, Niemcy i Słowacja), wywołały bardzo ciekawe dyskusje.

Wychodząc naprzeciw rosnącym standardom w gazownictwie światowym i wytycznym III Dyrektywy Gazowej, oficjalnie ogłoszonej 14 sierpnia 2009 r., Izba Gospodarcza Gazownictwa, po spotkaniach wyjaśniających z udziałem Urzędu Regulacji Energetyki, 3 września br. powołała **Zespół ds. Inteligentnego Opomiarowania w Gazownictwie**. Prace tego zespołu dotyczyć będą kwestii związanych z analizą potrzeb i rozpoczęciem instalacji inteligentnego opomiarowania paliw gazowych rozprowadzanych siecią w Polsce.

Realizując postanowienia I Kongresu Polskiego Przemysłu Gazowniczego i Walnego Zgromadzenia Członków IGG z 7 kwietnia 2009 r., Izba Gospodarcza Gazownictwa kontynuuje działania na rzecz przygotowania projektu odrębnej ustawy „Prawo gazowe”. Dla realizacji powyższego celu powołany został przy IGG **Zespół ds. Prawa Gazowego**, który będzie nadzorował prace nad ww. dokumentem oraz uczestniczył w kontaktach z Ministerstwem Gospodarki i właściwymi podkomisjami sejmowymi. Inicjatywa ta zyskała poparcie Ministerstwa Gospodarki, była również jednym z istotniejszych punktów spotkań przedstawicieli IGG z minister Joanną Strzelec-Lobodzińską. Więcej na ten temat na stronach 9–19.

Realizując postanowienia uchwały Walnego Zgromadzenia Członków IGG, w czerwcu br. wystąpiliśmy do wszystkich członków IGG z komunikatem o wykonanie

„**Analizy dynamiki nakładów inwestycyjnych w infrastrukturę polskiego rynku gazowniczego z uwzględnieniem środków kierowanych do podmiotów gospodarczych zrzeszonych w IGG**”. W celu zebrania danych koniecznych do sporządzenia ww. analizy zwróciliśmy się do wszystkich członków IGG z prośbą o udział w badaniu opinii. Badania powyższe dotyczą m.in. podstawowych problemów związanych z funkcjonowaniem firm branży gazowniczej na polskim rynku. Mają one charakter wewnętrzny i ich wyniki mają służyć członkom IGG. Pozyskane dane miały umożliwić przygotowanie raportu końcowego, który następnie miał zostać przekazany wszystkim zainteresowanym firmom członkowskim biorącym udział w ankiecie. Analiza – zgodnie z naszymi zamierzeniami – miała służyć pomocą firmom wykonawczym w budowaniu efektywniejszego planu rozwoju, opartego na bazie potrzeb inwestycyjnych, a firmom inwestującym miała pozwolić na dokładniejsze określenie możliwości realizacji projektowanych planów. Wszystkie firmy inwestorskie nadesłały swoje ankiety. Niestety, większość firm wykonawczych nie odpowiedziała na naszą prośbę i nie wypełniła ankiety, stawiając tym samym pod znakiem zapytania realizację podjętej przez nas inicjatywy.

W lipcu br. ukazało się wspierane (patronat) przez Izbę Gospodarczą Gazownictwa wydawnictwo pt. „**Gazownictwo Polskie. Złota księga gazownictwa w Polsce**”. Powyższe wydawnictwo zyskało duże uznanie wśród zainteresowanych firm. Oprócz rysu historycznego przedstawia ono również informacje dotyczące możliwości rozwoju polskiej branży gazowniczej w najbliższych latach. W albumie znajdują się m.in. prezentacje ważniejszych przedsiębiorstw gazowniczych, które odpłatnie zdecydowały się uczestniczyć w ww. przedsięwzięciu, zamieszczając swoją charakterystykę oraz informacje o produktach i usługach. Całość opracowania jest przygotowana w wersji polsko-angielskiej i ilustrowana pięknymi zdjęciami.

Zainteresowanych kwestiami **bezpieczeństwa energetyczno-klimatycznego** zapraszamy do udziału w konferencji pod takim właśnie tytułem. Odbędzie się ona 9 listopada br. w AGH w Krakowie. Konferencję tę IGG organizuje na prośbę Konfederacji Pracodawców Polskich. Omawiane będą następujące tematy: 1) dywersyfikacja źródeł paliw energetycznych oraz

Agnieszka Rudzka

wyzwania związane z pakietem klimatycznym oraz 2) zmiany zapotrzebowania na energię a ochrona środowiska.

Jako organizacja wspierająca Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych zapraszamy wszystkich zainteresowanych na **XXXVIII Zjazd Gazowników Polskich**, który odbędzie się w Tarnowie 15–17 października 2009 r. Hasłem zjazdu jest „**Z historią i nową strategią – w bezpieczną przyszłość polskiego gazownictwa**.” W ramach zjazdu realizowane będą dwa bloki tematyczne: 1) rynek gazu i bezpieczeństwo dostaw oraz 2) przesył i dystrybucja gazu.

W najbliższej przyszłości zamierzamy kontynuować prace nad długofalowym modelem regulacji działalności operatorów systemu dystrybucyjnego. W zakresie tym działa wspólny zespół złożony z przedstawicieli spółek gazownictwa, URE oraz doradców IGG. Przewidujemy, iż prace związane z tym tematem będą trwały przynajmniej do I kw. 2010 r.

Kontynuujemy również działania wyjaśniające w sprawie wprowadzenia obowiązku wypełniania przez gazowych operatorów systemów dystrybucyjnych kilkudziesięciostronicowego kwestionariusza dotyczącego planów rozwoju, które mają składać operatorzy w ramach projektu Transition Facility 2006.018.02–04 „Wdrażanie konkurencyjnego rynku energii”. W zakresie tym zespół złożony z przedstawicieli spółek gazownictwa i IGG przedłożył do Urzędu Regulacji Energetyki i doradców URE bardzo szczegółowe zastrzeżenia co do podstaw kompetencyjnych narzucania przez URE nowych obowiązków, niemających podstaw prawnych nawet w nowej III Dyrektywie Gazowej. Zakwestionowano również część szczegółowych tabel i wzorów informacyjnych przygotowanych przez spółki doradcze URE. Spotkania wyjaśniające w tej sprawie są kontynuowane. ■

● **W lipcu i wrześniu 2009 r.** przedstawiciele Izby Gospodarczej Gazownictwa spotykali się z Joanną Strzelec-Łobodzińską, podsekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki oraz dyrektorami departamentu ropy i gazu oraz energetyki.

W trakcie spotkań omówiono m.in. **założenia do projektu ustawy o korytarzach przesyłowych celu publicznego**. Ustawa dotyczy znaczących ułatwień w realizacji inwestycji prowadzonych nie tylko przy budowie i modernizacji sieci przesyłowej, ale również wszystkich sieci dystrybucyjnych (średniego i niskiego ciśnienia). Izba lobbuje ten projekt wraz z innymi kompetentnymi izbami gospodarczymi oraz wielkimi firmami energetycznymi, takimi jak PSE – Operator S.A., PERN S.A., OGP GAZ–SYSTEM S.A. i inne. Problemem jest uzyskanie wsparcia dla tego projektu innych ważnych instytucji, w tym Ministerstwa Infrastruktury.

W kwestii **nowelizacji prawa energetycznego** przedstawiciele IGG zwrócili uwagę, iż kilka zapisów w projektowanej nowelizacji, dotyczących sfery gazowniczej, jest niezgodnych z konstytucją i przepisami unijnymi. Szczegółowe opinie w tej sprawie zostały zgłoszone bezpośrednio do właściwej podkomisji sejmowej (uwagi IGG do projektu nowelizacji ustawy „Prawo energetyczne” na www.igg.pl). Minister Strzelec-Łobodzińska zapowiedziała, że możliwe będzie spotkanie w tej sprawie z autorami projektu nowelizacji ustawy „Prawo energetyczne”.

Z uwagi na podjęte przez IGG działania na rzecz wyodrębnienia **prawa gazowego**, minister Strzelec-Łobodzińska, popierając ten zamysł, zwróciła uwagę na nowe zasady przygotowywania ustaw i zwiększoną rolę Rządowego Centrum Legislacyjnego.

W trakcie spotkań podjęto również temat **projektu ustawy o efektywności energetycznej w aspekcie jednoznacznego objęcia gazownictwa tą ustawą, w tym tzw. białymi certyfikatami**. Przedstawiciele IGG poinformowali, iż branża gazownicza wysunęła poważne zarzuty odnośnie do kolejnej, IX wersji ustawy o efektywności energetycznej, która pomija żywotne interesy klientów – odbiorców gazu ziemnego.

W kwestii **nowelizacji ustawy o kontroli jakości paliw** (wsparcia CNG w tej regulacji) uzgodniono, iż pod nadzorem pani minister będą prowadzone rozmowy wyjaśniające z Departamentem Energetyki Ministerstwa Gospodarki, dotyczące konkretnych zapisów proponowanych przez IGG.

Podczas spotkań z minister Joanną Strzelec-Łobodzińską przedstawiciele IGG wskazali na potrzebę jak najszybszego przyjęcia przez rząd „Polityki energetycznej Polski do 2030 r.” oraz podpisania przez ministra gospodarki bardzo oczekiwanego przez branżę rozporządzenia o funkcjonowaniu tzw. systemu gazowego.

● **30 września 2009 r.** Osiem konsorcjów, skupiających w sumie 25 firm z dziewięciu krajów, złożyło wnioski o udział w postępowaniu na wybór wykonawcy terminalu gazu skroplonego (LNG) w Świnoujściu. W gronie podmiotów, które chcą zbudować pierwszy

w Polsce terminal LNG, są firmy m.in. z Korei, Kanady, Hiszpanii, Francji i Wielkiej Brytanii. Wśród wnioskodawców znalazły się spółki, które mają doświadczenie w realizacji terminali LNG zarówno na rynku europejskim, jak i azjatyckim oraz amerykańskim. Najpóźniej w I dekadzie listopada 2009 r. zostaną wybrane cztery konsorcja, które będą zaproszone do składania ofert wstępnych w terminie do 31 grudnia 2009 r.

● **29 września 2009 r.** Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. uruchomił nową sprężarkę na Tłoczni Gazu Jeleniów. Pozwoli to na ciągłą pracę tłoczni i nieprzerwany odbiór gazu zakontraktowanego z Niemiec przez punkt w Lasowie koło Zgorzelca. W istotny sposób poprawi to bezpieczeństwo importu gazu z tego kierunku. Rozbudowa Tłoczni Gazu Jeleniów ma bardzo duże znaczenie dla realizowanego przez GAZ–SYSTEM S.A. projektu rozbudowy punktu w Lasowie i zwiększania możliwości transportu gazu z kierunku Niemiec. Do końca 2011 roku GAZ–SYSTEM S.A. planuje zwiększyć techniczną możliwość odbioru gazu z kierunku niemieckiego z obecnego 0,9 do 1,5 mld m sześć. gazu rocznie. Aby umożliwić przesył dodatkowych ilości gazu spółka wybuduje i zmodernizuje na terenie Dolnego Śląska ponad 200 km gazociągów wysokiego ciśnienia.

● **18 września br.** Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. oraz czeski operator systemu przesyłowego RWE Transgas Net, s.r.o. podjęli wspólne działania w celu wybudowania połączenia pomiędzy systemami gazowniczymi Czech i Polski w okolicach Cieszyna/Český Tešín. Zakłada się, iż interkonektor umożliwi przesył 500 mln m³ gazu ziemnego rocznie z Republiki Czeskiej do Polski od 2011 r. W sytuacjach awaryjnych gazociąg pozwoli również na transport gazu w kierunku przeciwnym, z wykorzystaniem częściowej przepustowości połączenia.

● **14 września br.** Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. podpisał z Instytutem Nafty i Gazu (Instytucją Wdrażającą) umowę na dofinansowanie projektu „Gazociąg Włocławek–Gdynia” w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” 2007–2013. Przedmiotem umowy jest udzielenie dofinansowania na realizację projektu „Włocławek–Gdynia” w wysokości ponad 30 mln złotych – prawie 30% kwoty wydatków kwalifikowanych poniesionych w toku realizacji inwestycji. Inwestycja będzie realizowana w latach 2009–2011.

● **7 września br.** Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. podpisał umowę z ILF Consulting Engineers Polska w sprawie przygotowania projektu budowlanego i wykonawczego gazociągu wysokiego ciśnienia Rembelszczyzna–Gustorzyn o łącznej długości 176 km i średnicy 700 DN. Do zadań wykonawcy będzie należało uzyskanie decyzji środowiskowej dla inwestycji i decyzji lokalizacyjnej, a także prawomocnego pozwolenia na budowę. Termin zakończenia opracowania dokumentacji projektowej, wraz z uzyskaniem prawomocnego pozwolenia na budowę, planowany jest na koniec pierwszego

kwartału 2011 r. Po tym etapie możliwe będzie ogłoszenie przetargu na budowę gazociągu. Zakończenie inwestycji planowane jest na 2013 rok.

● **31 sierpnia br.** W I półroczu 2009 roku Grupa Kapitałowa PGNiG osiągnęła 10,25 mld zł przychodów ze sprzedaży, czyli o prawie 1 mld zł więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Na poziomie wyniku netto spółka odnotowała stratę w wysokości 493 mln zł wobec 1 mld zł zysku netto w analogicznym okresie ubiegłego roku. Mimo to realizacja wyników założonych w rocznych planach dotyczących działalności finansowej GK PGNiG nie jest zagrożona.

Wyniki finansowe GK PGNiG za pierwsze półrocze wyraźnie pokazują, że szczególnie niekorzystny był dla spółki I kwartał, w którym zanotowano stratę w wysokości 399 mln zł. Natomiast w drugim II kwartale 2009 roku osiągnięte wyniki finansowe są zdecydowanie lepsze –

strata netto była już ponad czterokrotnie niższa niż w pierwszych trzech miesiącach i wyniosła 94 mln zł. To świadczy o stopniowej zmianie niekorzystnego dla GK PGNiG trendu.

● **31 sierpnia 2009 r.** Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. – Pion Krajowa Dyspozycja Gazu oraz PGNiG SA – Oddział Operator Systemu Magazynowania podpisali „Porozumienie o współpracy międzyoperatorów”. Podpisane porozumienie w szczegółowy sposób reguluje zasady technicznej i operacyjnej współpracy w zakresie wymiany informacji związanej z usługami świadczonymi przez operatorów. Określa też zasady współdziałania w przypadku wystąpienia zakłóceń jakości paliwa gazowego, a także w sytuacjach awaryjnych mających wpływ na funkcjonowanie systemu współpracującego oraz związanych z bezpieczeństwem energetycznym kraju.

NOWI CZŁONKOWIE IZBY GOSPODARCZEJ GAZOWNICTWA

1. **AIUT Sp. z o.o.** z siedzibą w Gliwicach przy ul. Wyczółkowskiego 113. Firma zatrudnia około 200 osób i operuje w sferze systemów telemetrycznych liczników mediów (gaz, ciepło, LPG), automatyki, robotyki, systemów CMMS. Przedmiotem działalności spółki jest projektowanie, realizacja, a także integracja systemów automatyki przemysłowej oraz komputerowych systemów nadzoru i sterowania zarówno w kraju, jak i za granicą. Firma posiada wieloletnie doświadczenie w sektorach: motoryzacyjnym, energetycznym, hutniczym, metalurgicznym, petrochemicznym, gazowym, cementowo-wapienniczym, spożywczym oraz papierniczym (www.aiut.com.pl)
2. **ALSI SERWIS Sp. z o.o.** z siedzibą w Poznaniu przy ul. Korzennej 9. Firma zatrudnia 15 osób. Działa w sferze serwisu stacji gazowych. Zajmuje się również projektowaniem systemów AKPiA i elektrycznych, doborem i sprzedażą nawianialni oraz legalizacją gazomierzy przemysłowych i domowych.
3. **EMERSON PROCESS MANAGEMENT Sp. z o.o.** z siedzibą w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 11a. Firma zatrudnia 43 osoby. Zakres jej działalności obejmuje sprzedaż urządzeń AKPiA i systemów sterowania, naprawy gwarancyjne i pogwarancyjne oraz szkolenia (www.emersonprocess.pl)
4. **FLUOR S.A.** z siedzibą w Gliwicach przy ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 11. Spółka zatrudnia ponad 500 osób. Zakres jej działalności obejmuje m.in. projektowanie budowlane, technologiczne, urbanistyczne i architektoniczne z uwzględnieniem wszystkich faz projektowania, począwszy od koncepcji po rozruch i eksploatację, zarządza budową i koordynuje inwestycje w imieniu klienta. Świadczy usługi dla klientów przemysłu rafineryjnego, petrochemicznego, chemicznego i energetycznego (www.fluor.com).
5. **GASCONTROL POLSKA Sp. z o.o.** z siedzibą przy ul. Świętego Jerzego 7D/69 w Cieszynie. Firma zatrudnia 10 osób. W zakres jej działalności wchodzi m.in. produkcja stacji redukcyjno-pomiarowych, nawianiania wtryskowego, stacji ochrony katodowej, filtrów, podgrzewaczy itd. Zajmuje się
6. **Instytut Studiów Energetycznych** z siedzibą w Warszawie przy ul. Śniadeckich 17. Firma zatrudnia 5 osób. Stanowi unikalne centrum eksperckie i doradcze dla instytucji centralnych, energetyki, chemii przemysłowej, obszarów R&D oraz inwestycji technologicznych (www.ise.com.pl).
7. **Inżynieria Gazu i Ropy POLSLOTAN Anatol Tkacz** z siedzibą w Bocianie 20A, gm. Koźbiel. Jest to firma doradcza w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, zajmuje się też badaniem rynku i opinii publicznej.
8. **P.H.U. UNICON Waldemar Bidacha** z siedzibą we Franciszkowie przy ul. Szkolnej 55A. Firma zajmuje się handlem hurtowym, badaniem i analizą techniczną, badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi w dziedzinie nauk technicznych i szkoleniami technicznymi. Celem działalności firmy jest wsparcie techniczne we wdrażaniu systemów przemysłowych w branży teletechnicznej, gazowniczej i energetycznej, jak również ich sprzedaż (www.unicon.info.pl).
9. **P.L. ENERGIA Spółka Akcyjna** z siedzibą w Krzywopłotach 42, gm. Karlino. Firma zatrudnia 62 osoby. Spółka została powołana do realizacji projektów energetycznych. Podstawowy zakres działania to realizacja projektów związanych z zagospodarowaniem gazu ziemnego i ropy naftowej ze złóż gazowych i ropno-gazowych, wykorzystanie energii pierwotnej poprzez montaż pomp ciepła, silników, turbin gazowych i solarów słonecznych oraz budowa systemów energetycznych na bazie gazu ziemnego, CNG i LNG (www.plenergia.pl).
10. **Przedsiębiorstwo Wielobranżowe METKOM Tomasz Król** z siedzibą w Żorach przy ul. Bocznej 8. Firma zatrudnia 18 osób i specjalizuje się w ofercie kompleksowych rozwiązań dla kompletnych instalacji rurociągowych. Jako partner przemysłu zaopatruje firmy wyposażające obiekty przemysłowe oraz przedsiębiorstwa różnorodnych branż, takich jak energetyka, chemia, petrochemia, przemysł stoczniowy i przemysł budowy maszyn (www.metkom.com.pl).

● **14 sierpnia br.** w Dzienniku Urzędowym UE opublikowana została dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE.

● **Sierpień br.** W połowie sierpnia 2009 r. rozpoczęły się prace budowlane związane z powstaniem Tłoczni Gazu Goleniów, która umożliwi transport gazu z terminalu LNG w Świnoujściu. Będzie to piętnasta tłocznia w systemie przesyłowym zarządzanym przez GAZ-SYSTEM S.A. Przed przekazaniem placu budowy generalnemu wykonawcy uzyskano pozwolenia na budowę dla poszczególnych elementów inwestycji, takich jak tłocznia, sieć gazowa, przyłącze elektroenergetyczne, przyłącze telekomunikacyjne czy droga dojazdowa. Wykonano również prace geodezyjne związane z wytyczeniem obiektów tłoczni oraz wytyczeniem terenu pod budowę. Zakończenie budowy Tłoczni Gazu Goleniów planowane jest na czwarty kwartał 2010 roku.

● **30 lipca br.** Walne Zgromadzenie Wspólników powołało Krzysztofa Żuka na członka Rady Nadzorczej spółki Polskie LNG sp. z o.o.

● **28 lipca br.** W połowie września PGNiG SA rozpocznie badania sejsmiczne w Danii. Ich celem jest poszukiwanie złóż węglowodorów na koncesji położonej w południowej części Danii, w pobliżu granicy niemieckiej. Wykonawcą prac będzie Geofizyka Toruń. W opinii specjalistów, koncesja w Danii daje szansę na odkrycie złóż ropy naftowej w utworach dolomitu głównego podobnego do tego, w którym znajdują się złoża w rejonie gorzowskim i pomorskim. – *W podobnej strefie na wschód od koncesji PGNiG znajduje się 13 niemieckich złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (m.in. Grimmem i Reinkenhagen), a dalej na wschód położone są polskie złoża m. in. Wysoka Kamieńska, Kamień Pomorski, Maszewo. Na przeciwległym, południowym brzegu omawianego basenu znajdują się złoża rejonu gorzowskiego, a dalej na zachód liczne złoża niemieckie i holenderskie*

– powiedział Waldemar Wójcik, wiceprezes zarządu PGNiG ds. górnictwa naftowego.

● **5 lipca br.** Polskie LNG sp. z o.o. otrzymało decyzję o pozwoleniu na budowę terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu w części lądowej, podpisaną przez Marcina Zydorowicza, wojewodę zachodniopomorskiego. Polskie LNG otrzymało już decyzje środowiskowe dla inwestycji dotyczące zarówno części lądowej, jak i części morskiej, z których wynika, że inwestycja jest bezpieczna dla obszarów sieci Natura 2000 i nie narusza ich integralności. Polskie LNG ogłosiło także procedurę udostępniania terminalu LNG dla zainteresowanych firm (tzw. procedura *open season*). Jej celem jest ustalenie zapotrzebowania rynku na usługi w zakresie regazyfikacji, a także zapewnienie dostępu do nowo budowanej infrastruktury na równoprawnych i przejrzystych zasadach dla wszystkich zainteresowanych uczestników rynku gazu.

● **22–26.06.2009 br.** odbyła się w Moskwie Międzynarodowa wystawa „Nafta i Gaz 2009”. Tradycyjnie już wśród wystawców nie zabrakło firm należących do Grupy Kapitałowej PGNiG. Oprócz PGNiG SA, grupę reprezentowały tak ważne spółki jak PNiG Kraków sp. z o.o., PNiG Jasło sp. z o.o., ZUN Naftomet sp. z o.o., ZRG Krosno sp. z o.o., BUG Gazobudowa sp. z o.o., BSiPG Gazoprojekt sp. z o.o.

MIOGE to jedna z największych i najbardziej prestiżowych wystaw sektora *oil & gas*, organizowanych w Federacji Rosyjskiej. Wystawa jest organizowana systematycznie od 1993 roku gromadzi kilkuset wystawców, przede wszystkim z obszaru WNP. W tegorocznym MIOGE udział wzięło około 900 wystawców z 40 krajów. O skali popularności tej imprezy świadczy fakt, iż organizatorzy ocenili, że wystawę odwiedziło około 28 000 gości z całego świata. Wystawa należy do imprez prestiżowych, których znaczenie rośnie z roku na rok. Wystawie towarzyszył „Russian Petroleum and Gas Congress”. W konferencji tej uczestniczyli m.in. Mirosław Dobrut, wiceprezes zarządu PGNiG SA ds. gazownictwa i handlu, oraz prof. Stanisław Rychlicki, przewodniczący Rady Nadzorczej PGNiG.

6–9 października br. w Buenos Aires odbyła się 24. Światowa Konferencja Gazownicza. Od 1931 roku Międzynarodowa Unia Gazownicza organizuje co trzy lata (IGU) między-narodowe konferencje, w których udział biorą przedsiębiorstwa i specjaliści reprezentujący różne gałęzie przemysłu gazowniczego na świecie. IGU liczy 102 członków, z których 71 to krajowe stowarzyszenia ze wszystkich kontynentów.

Po raz pierwszy konferencja została zorganizowana w Buenos Aires – na terenach targowych La Rural w centrum miasta. Na powierzchni 16 tys. m² zgromadziło się 200 wystawców prezentujących najnow-

sze osiągnięcia technologiczne w technice gazowniczey oraz ponad 5000 gości. Argentyńczyk Ernesto López Anadón, prezes IGU, wybrany na okres trzyletni 2006–2009, był odpowiedzialny za zorganizowanie konferencji w Buenos Aires. Nad przygotowaniem konferencji pracował zespół 750 ekspertów. Spotkanie zdominowały takie tematy jak globalne wyzwania energetyczne: przegląd strategii dla gazu naturalnego do 2030 roku; wkład przemysłu gazu naturalnego w zagwarantowanie dostaw, bezpieczeństwa i środowiska naturalnego oraz integracja regionalna rynków gazu jako podstawowy czynnik dla zrównoważonego wzrostu gospodarczego. W najbliższym numerze naszego pisma opublikujemy najważniejsze uchwały i zalecenia konferencji.

Projekt prawa gazowego

Andrzej Schoeneich

Najwyższy czas na prawo gazowe. Nie mają już sensu kolejne nowelizacje ustawy „Prawo energetyczne”, bo – choćby z powodu kilkudziesięciu nowelizacji – obarczona jest licznymi wadami i nie spełnia podstawowych funkcji, jak np. jej zrozumienie przez zwykłego konsumenta.

Jednym z elementów rządowego projektu „Polityki energetycznej Polski do roku 2030” jest głęboka przebudowa prawa energetycznego. Izba Gospodarcza Gazownictwa popiera ten zamiar i – wychodząc naprzeciw planom Ministerstwa Gospodarki – inicjuje plan uchwalenia ustawy „Prawo gazowe” jako komplementarnego projektu do nowego, przebudowanego prawa energetycznego. IGG, we współpracy z kancelarią prawną Grynhoff Woźny Maliński, przygotowała projekt założeń do ustawy „Prawo gazowe”, którego omówienie właśnie prezentujemy.

POWODY ZMIAN PRAWA ENERGETYCZNEGO

Powodów, które przemawiają za wyodrębnieniem w polskim systemie prawa odrębnej ustawy, zawierającej wyłącznie regulacje związane z rynkiem gazowym, jest co najmniej kilka, a wynikają one z głębokich różnic pomiędzy poszczególnymi mediami energetycznymi.

Przede wszystkim gaz jest paliwem pierwotnym, nieprzetworzonym, a energia elektryczna jest już energią przetworzoną (co do zasady uważaną za energię finalną). Wpływa to zasadniczo na możliwość substytuowania obu rodzajów energii. O ile gaz można stosunkowo prosto zastąpić innym nośnikiem energii (węgiel, olej opałowy, pelety, propan butan itd.), żeby zaspokoić te same potrzeby, o tyle w przypadku energii elektrycznej jest to już niemożliwe.

Biorąc pod uwagę tę zasadniczą różnicę i wynikające z niej konsekwencje (odmienne funkcjonowanie systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, aspekty związane z zapewnieniem ciągłości dostaw i zagrożenia związane z ewentualnym ich ograniczeniem czy wstrzymaniem, kwestie związane z dostępem do rynku, koniecznością zapewnienia dostępu do magazynowania – całkowicie różne dla elektroenergetyki i gazownictwa), uzasadnione jest, żeby regulacje związane z rynkiem gazowym znalazły się w odrębnym akcie prawnym, właściwym tylko dla gazownictwa.

Ponadto, uchwalenie ustawy „Prawo gazowe” znacznie przybliży Polskę do podobnych rozwiązań stosowanych już w 17 krajach UE i umożliwi wykonanie zobowiązań wobec

Komisji Europejskiej związanych z realizacją celów wspólnej polityki energetycznej.

Ta kwestia ma kluczowe znaczenie. Polityka energetyczna stanowi jeden z najistotniejszych obszarów działalności Komisji Europejskiej, która po drugim strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej określiła długoterminowe cele polityki energetycznej dla państw Unii Europejskiej, tj. zrównoważone wytwarzanie energii, konkurencyjność oraz bezpieczeństwo dostaw, a także wskazała na działania zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Warunkiem realizacji wyżej określonych działań jest zapewnienie zgodności prawa krajowego z prawem unijnym, a zwłaszcza przyjęcie aktów prawnych składających się na III Pakiet Energetyczny – ma on bowiem „zapewnić skuteczniejszą konkurencję i stworzyć warunki sprzyjające inwestycjom, dywersyfikacji dostaw i ich bezpieczeństwu”. W komunikacie z 11 marca 2009 r.* KE wprost wskazuje, że „poważny niepokój budzi niepełne wdrożenie prawodawstwa europejskiego w dziedzinie energii elektrycznej i gazu. Niedawne doświadczenia z rosnącymi cenami energii potwierdzają, że integracja rynku oraz zintensyfikowanie handlu transgranicznego powinny należeć do najważniejszych priorytetów. Dlatego tak ważne jest prawidłowe wdrożenie rozporządzeń w sprawie energii elektrycznej i gazu przez wszystkie państwa członkowskie. Komisja apeluje do państw członkowskich, organów regulacyjnych i całej branży o możliwie jak najpilniejsze podejmowanie stosownych działań. Trzeci pakiet, dotyczący rynku wewnętrznego, ma na celu uzupełnienie obowiązującego obecnie prawodawstwa UE i nie może on służyć jako wytłumaczenie w przypadkach niepełnego wdrożenia obowiązujących przepisów drugiego pakietu, dotyczącego rynku wewnętrznego. Komisja Europejska będzie rozważała wszczęcie postępowania w przypadkach uchybień zobowiązaniom państw członkowskich w przypadkach niezapewnienia zgodności z przepisami dyrektywy i rozporządzeń w sprawie energii elektrycznej i gazu”.

W stosunku do Polski poważne zastrzeżenie ze strony KE budzi brak implementacji przepisów obecnie obowiązujących dyrektyw i rozporządzeń:

- 1) w zakresie regulacji cen jako środka niewspółmierne i nadmiernie ograniczającego konkurencję;
  - 2) w zakresie nadzoru regulacyjnego w dziedzinie przejrzystości i konkurencji na rynku.
- Poważne zastrzeżenia związane są również z brakiem wypełnienia obowiązków w zakresie:
- 3) udostępniania maksymalnych zdolności przesyłowych;
  - 4) alokacji zdolności przesyłowej i zarządzania ograniczeniami w przesyłce;
  - 5) zasad bilansowania i opłat za niezbilansowanie;
  - 6) publikowania uaktualnień dotyczących dostępności krótkoterminowych usług;

7. podawania długoterminowych prognoz dostępnych zdolności przesyłowych.

Oznacza to, że w celu wykonania zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej oraz w celu zagwarantowania bezpieczeństwa energetycznego Polski niezbędne jest przede wszystkim możliwie szybkie podjęcie działań legislacyjnych i przyjęcie ustawodawstwa odzwierciedlającego dotychczasowy unijny dorobek prawny i nowe wymogi wynikające z III pakietu. Z uwagi na specyfikę sektora gazowego i jego odrębność od innych branż, a także znaczną liczbę regulacji unijnych dotyczących wyłącznie gazownictwa, celowe jest kompleksowe uregulowanie wszystkich zagadnień związanych z tym sektorem w jednym akcie prawnym – co zapewni spójność działań podejmowanych przez Polskę z działaniami postulowanymi przez Komisję Europejską. Rozdzielenie regulacji dotyczących gazu i energii elektrycznej stanowić będzie logiczną konsekwencją osobnego regulowania tych rynków w Unii Europejskiej, o czym świadczą dotychczasowe uchwalenie osobnych dyrektyw i rozporządzeń dla gazu i dla elektroenergetyki, a także istnienie osobnego forum regulacji dla rynku energii elektrycznej (Florencja) i dla gazu (Madryt).

Uchwalenie nowej ustawy „Prawo gazowe” znacznie przybliży Polskę do wykonania zobowiązań wobec Komisji Europejskiej, związanych z realizacją celów wspólnej polityki energetycznej, zwłaszcza w odniesieniu do projektów nowej infrastruktury (wśród której najważniejsze miejsce w opinii KE zajmuje infrastruktura gazowa).

PRAWO GAZOWE A PRAWO ENERGETYCZNE

Do prawa gazowego powinny zostać przeniesione co do zasady wszystkie unormowania dotyczące sektora gazowego, znajdujące się obecnie w prawie energetycznym, które miałyby dalej obowiązywać. Nie dotyczyłoby to przepisów ustrojowych dotyczących organu regulacyjnego – Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, które pozostałyby w prawie energetycznym. Podobne rozwiązanie funkcjonuje m.in. w odniesieniu do rynków: telekomunikacyjnego i pocztowego, mających wspólnego regulatora – Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, którego ustrój uregulowany jest w ustawie „Prawo telekomunikacyjne”.

Ponadto w prawie energetycznym należy pozostawić – przynajmniej w istotnej części dotyczącej gazownictwa – przepisy dotyczące kształtowania polityki energetycznej państwa (przy czym w trakcie szczegółowych prac należy rozważyć przeniesienie do prawa gazowego przepisów dotyczących obowiązków przedsiębiorstw sieciowych związanych ze sporządzaniem planów rozwoju, a także obowiązków związanych ze współpracą z gminami przy sporządzaniu przez gminy planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz założeń do takich planów).

Do prawa gazowego proponujemy w sposób oczywisty inkorporowanie obowiązków przedsiębiorstw gazowych wynikających z ustawy z 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa

paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (DzU nr 52, poz. 343 oraz z 2008 r. nr 157, poz. 976).

Natomiast, jako osobny akt prawny pozostałaby ustawa z 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (i inwestycjach towarzyszących). Jest to akt prawny o charakterze epizodycznym i włączanie go do prawa gazowego nie miałoby żadnego uzasadnienia, zwłaszcza że Izba Gospodarcza Gazownictwa wspólnie z innymi organizacjami i izbami energetycznymi lobbuje za przygotowywaną ustawą o korytarzach przesyłowych.

Ponadto, w prawie gazowym, zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, nie powinny być powtarzane postanowienia obowiązujących bezpośrednio rozporządzeń unijnych, jak np. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 (**rozporządzenie dostępowe**).

Założenia ogólne projektu prawa gazowego są zatem czytelne i nie kolidują z zapisami ustawy „Prawo energetyczne”. Jego odrębność jednak – wobec prawa energetycznego – pozwala na bardziej wnikliwe i obszerne potraktowanie zagadnień ważnych dla sektora gazowego, które w dotychczasowej regulacji ustawowej nie znajdowały odpowiednio precyzyjnych zapisów. Choćby dlatego, że **prawo energetyczne nie uwzględnia różnego stopnia rozwoju rynku energii elektrycznej i gazu ziemnego**. Ustawa „Prawo energetyczne” zawiera wiele sztucznych wspólnych mianowników w odniesieniu do różnych branż. Oznacza to, że wspólne regulacje (zasadne dla energii elektrycznej) niekiedy nie znajdują zastosowania dla gazownictwa i wpływają negatywnie na jego rozwój lub ich stosowanie komplikuje działalność przedsiębiorstw gazowych. Na przykład można tu wskazać na wspólne dla obu branż definicje (pomimo zasadniczych różnic pomiędzy tymi branżami), wspólne określenie zadań operatorów systemów, bilansowanie, instytucję sprzedawcy z urzędu (adekwatną dla rynku energii elektrycznej, a mniej – dla rynku paliw gazowych, wspólne regulacje w odniesieniu do umów energetycznych, wspólne obowiązki w zakresie sporządzania planów rozwoju czy wspólne regulacje dotyczące przyłączania odbiorców). Należy zatem wyeliminować lub zmodyfikować instytucje prawne, które w odniesieniu do branży gazowej są zbędne lub utrudniają jej rozwój i prowadzenie działalności przez przedsiębiorstwa energetyczne, tworząc dodatkowe koszty dla odbiorców.

Prawo gazowe powinno uszczegółowić unormowania prawne ważne dla sektora w zakresie takich zagadnień, jak:

- 1) **środowisko regulacyjne**. Ustawa „Prawo gazowe” powinna regulować kompetencje prezesa URE w odniesieniu do branży gazowej, z uwzględnieniem wyłącznie specyfiki tej branży (pozycję ustrojową prezesa URE w dalszym ciągu powinny regulować przepisy prawa energetycznego). System regulacji należy tak skonstruować, aby równoważyć interesy odbiorców gazu ziemnego (ochrona przed nadmiernym, nieuzasadnionym wzrostem cen) oraz interesy przedsiębiorstw energetycznych.

2) **magazyny paliwa gazowego.** W ustawie „Prawo gazowe” należy uregulować wszystkie zagadnienia związane z korzystaniem z podziemnych magazynów gazu. Podziemne magazyny gazu ziemnego stanowią jeden z najważniejszych elementów systemu gazowniczego. Umożliwiają one optymalizację prowadzenia wydobycia gazu ziemnego, zapewniając stabilny odbiór nadwyżek gazu związanych z sezonowymi nierównomiernościami odbioru. Pozwalają także na gospodarowanie występującymi okresowo nadwyżkami kontraktowymi związanymi z klauzulami *take or pay* oraz na pokrywanie zapotrzebowania rynku w okresach zwiększonego popytu na gaz;

3) **zapasy paliw.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna w kompleksowy sposób regulować kwestie związane z obowiązkowymi zapasami gazu ziemnego. Przepisy ustawy o zapasach należy przenieść do ustawy „Prawo gazowe”.

4) **zmiana modelu regulacji procesów cenotwórczych na rynku gazu.** Polski system regulacji jest systemem restrykcyjnym, nienastawionym na rozwój rynku. Celem strategicznym powinna być stopniowa liberalizacja rynku, wspierająca wdrażanie mechanizmów konkurencyjnych w obszarze dostaw gazu ziemnego (pojawienie się alternatywnych dostawców). W tym aspekcie niezwykle istotne jest przejście od restrykcyjnej regulacji cen gazu ziemnego (skutkującej brakiem możliwości odzyskiwania w taryfie pełnych kosztów pozyskania gazu oraz ryzyka handlowego) do regulacji rynkowej, gwarantującej zapobieganie praktykom nadużywania pozycji dominującej przez wiodącego dostawcę, tworzącej jednocześnie dogodne warunki do rozwoju konkurencji na rynku;

5) **kalkulacja oraz zatwierdzanie taryf.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (oraz aktów wykonawczych) określające zasady kalkulacji oraz zatwierdzania taryf, powinny gwarantować stabilność i przewidywalność otoczenia regulacyjnego w segmencie przesyłu, dystrybucji oraz magazynowania gazu ziemnego. Konieczne jest ustalenie długookresowych (np. 10–15 lat) współczynników zwrotu z zaangażowanego kapitału oraz odpowiednie zwiększenie taryf na transport i magazynowanie gazu pozwalających na pokrycie wysokich kosztów inwestycji. Takie rozwiązanie jest niezwykle istotne zarówno dla:

- osiągnięcia pełnej odtwarzalności majątku przesyłowego, dystrybucyjnego i magazynowego (zatrzymanie procesu dekapitalizacji majątku) oraz
- rozbudowy krajowej infrastruktury transportu i magazynowania gazu ziemnego (w tym likwidacja białych plam i wąskich gardeł, zapewnienie pojemności magazynowej pod potrzeby utrzymywania obowiązkowych rezerw gazu, rozbudowa pojemności magazynowych w celu zapewnienia efektywnego funkcjonowania zasady TPA w obszarze magazynowania);

6) **plany rozwoju.** Mimo że plany rozwoju nie są dla przedsiębiorstw energetycznych wiążące i brak jest obecnie bezpośrednich sankcji (w postaci kary pieniężnej) w przypadku ich niesporządzenia lub nieprzedłożenia projektu planu prezesowi URE do uzgodnienia, należy podkreślić, że uzgadnianie projektów planów rozwoju pozostaje w ścisłym związku z wydawaniem przez prezesa URE decyzji w sprawie zatwierdzania taryf. Plany rozwoju są bo-

Dr MARIUSZ MACIEJ SWORA,
prezes Urzędu Regulacji Energetyki

PRAWO GAZOWE TO DOBRY POMYSŁ

Koncepcja wyodrębnienia z ustawy „Prawo energetyczne” przepisów dotyczących gazu ziemnego i tym samym uchwalenia nowej ustawy „Prawo gazowe” z pewnością zasługuje na uwagę.

Odwołując się do praktyki legislacyjnej państw europejskich, łatwo można znaleźć wzorce do porównań – odrębne ustawodawstwo gazowe występuje w kilkunastu państwach. W Polsce regulacja sektora gazu ziemnego jest przedmiotem unormowań nowelizowanej obecnie ustawy „Prawo energetyczne” i nie ma szans, aby wyodrębnienie części gazowej nastąpiło w jej ramach. Projekt nowelizacji nie zawiera jednak zasadniczo propozycji przepisów implementujących nowe prawodawstwo unijne (tzw. trzeci pakiet liberalizacyjny). Przygotowanie przepisów prawa implementujących trzeci pakiet będzie dobrym momentem na rozstrzygnięcie również kwestii systemowych, a w ich ramach tego, z ilu członów powinien składać się „korpus” prawa energetycznego.

Przyglądając się nowym przepisom unijnym oraz historii legislacji liberalizującej unijny rynek gazu ziemnego i energii elektrycznej, można zauważyć pewne punkty wspólne dla regulacji obu rynków (*unbundling*, TPA), ale również wiele odrębności. Wynika to z niesymetrycznego rozwoju rynków energii elektrycznej i gazu. To jest z pewnością jeden z argumentów, który można rozważać, postulując ich separację legislacyjną. Wydaje się dobrym pomysłem, aby polskie prawo energetyczne składało się z członów obejmujących wyjęte niejako poza nawias przepisy wspólne (część definicji, zasady ogólne, architektura rynku, ustrój organów, procedura) oraz część materialnoprawną, obejmującą specyfikę poszczególnych branż (gazownictwa, elektroenergetyki, ciepłownictwa). Alternatywą może być klaryfikacja podziału materii legislacyjnej w ramach jednostek redakcyjnych jednego aktu prawnego (działów, rozdziałów). Połączenie wyodrębnienia prawa gazowego z taką właśnie zmianą o charakterze systemowym oraz z implementacją trzeciego pakietu liberalizacyjnego daje gwarancję efektywności z techniczno-legislacyjnego punktu widzenia. Dobrze by było, aby wysiłek legislacyjny podjęty w tym zakresie zakończył się przyjęciem odpowiednich aktów prawnych jeszcze przed końcem obecnej kadencji Sejmu. Podsumowując, wyodrębnienie prawa gazowego to dobry pomysł, który powinien być zrealizowany w ramach szerszej koncepcji zmian w systemie prawa energetycznego.

wiem dla regulatora podstawowym źródłem wiedzy o zamierzeniach inwestycyjnych przedsiębiorstw sieciowych i stanowią jedną z podstaw w procesie kalkulacji taryf i ich zatwierdzania przez prezesa URE.

Obserwacja dotychczasowej praktyki regulacyjnej skłania do wniosku, że w postępowaniu w sprawie uzgodnienia projektu planu rozwoju następuje w rzeczywistości weryfikacja planowanych nakładów inwestycyjnych jako kosztów uzasadnionych prowadzenia działalności gospodarczej. Przepisy ustawy „Prawo gazowe” powinny zatem jednoznacznie wskazywać, czy prezes URE może opierać swoje rozstrzygnięcia w sprawie zatwierdzania taryf na ustaleniach wynikających z postępowania w przedmiocie uzgodnienia planów rozwoju. Więcej co do zamiarów URE w tej sprawie w innym artykule tego numeru „Przeglądu Gazowniczego”;

7) **działalność operatorska.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” powinny wprost dopuszczać możliwość prowadzenia przez operatorów systemów działalności innej niż „operatorska”. Z uwagi na obecną treść przepisów prawa energetycznego w praktyce regulacyjnej operatorom zakazuje się prowadzenia działalności innej niż „operatorska”, mimo iż część takiej działalności prowadzona byłaby w celu optymalizacji posiadanego majątku (wynajem niewykorzystanych pomieszczeń i sprzętu, wykorzystanie zasobów ludzkich do wykonywania prac zleconych, np. prace na instalacji odbiorcy);

8) **powielanie infrastruktury** (gazociągi równoległe). W polskim prawie brak jest przepisów regulujących zasadność budowy równoległych gazociągów w przypadku, gdy możliwości przepustowości istniejących gazociągów na danym terenie nie są w pełni wykorzystane. Możliwe jest zatem „powielanie” infrastruktury sieciowej (gazociągów), czyli funkcjonowanie na tym samym obszarze „gazociągów równoległych”. Powielanie infrastruktury sieciowej może wpływać na podniesienie kosztów eksploatacji. Zgodnie z art. 4 ust. 4 obecnej dyrektywy gazowej, „(...) Państwa członkowskie mogą odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na budowę lub eksploatację systemu gazociągów dystrybucyjnych na każdym określonym obszarze, jeżeli takie systemy gazociągowe zostały już zbudowane lub gdy przewidywana jest ich budowa na tym obszarze oraz gdy istniejąca albo proponowana przepustowość systemu nie jest w pełni wykorzystana”;

9) **sprzedawca z urzędu.** Zgodnie z art. 3 ust. 3 dyrektywy gazowej, „Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych i zapewniają wysoki stopień ochrony konsumenta, a zwłaszcza zapewniają odpowiednie środki ochrony słabych ekonomicznie odbiorców, włączając w to odpowiednie środki chroniące ich przed odłączeniem. W tym kontekście mogą przyjąć odpowiednie środki w celu ochrony odległych odbiorców, podłączonych do systemu gazowego. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę «z urzędu» dla odbiorców podłączonych do sieci gazowej”. Przesłanki dyrektywy gazowej wskazują, że zakres działania sprzedawcy z urzędu powinien być ograniczony do sytuacji wyjątkowych – taki sprzedawca ma zapewnić ciągłość dostarczania w przypadku wstrzymania dostarczania

przez innego sprzedawcę. Ponadto, zgodnie z przepisami dyrektywy gazowej, powyższa instytucja nie jest obligatoryjna i powinna być wprowadzona tylko wtedy, gdy słaby ekonomicznie odbiorca nie jest dostatecznie chroniony. W Polsce istnieją odpowiednie instytucje oraz mechanizmy, które chronią takich odbiorców (Prezes URE, UOKiK). W związku z powyższym, brak jest konieczności działania sprzedawcy z urzędu na rynku gazowym w Polsce bądź działania sprzedawcy z urzędu powinno być ograniczone jedynie do sytuacji wyjątkowych. Występuje tu istotna różnica co do rozwiązań wynikających z dyrektywy elektroenergetycznej – dominującej w obecnym prawie energetycznym.

PRAWO GAZOWE A III PAKIET ENERGETYCZNY

14 sierpnia br. opublikowane zostały w Dzienniku Urzędowym UE akty prawne składające się na III Pakiet Energetyczny. Dyrektywa gazowa powinna zostać implementowana do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego w terminie 18 miesięcy po jej wejściu w życie

Konieczność implementowania dyrektywy gazowej do ustawodawstwa krajowego to najlepsza okazja, by uchwalić prawo gazowe, porządkujące kompleksowo w polskim prawie wszystkie regulacje wynikające z dyrektywy. Nie poprzez „doklejanie ich” do prawa energetycznego poprzez kolejną jego nowelizację, a poprzez nową ustawę „Prawo gazowe”. Jest to tym bardziej uzasadnione i konieczne, że dyrektywa gazowa wskazuje rozwiązania systemowe, kluczowe dla sektora gazowego.

1. Rozdział działalności przesyłowej od produkcji i obrotu.

Ustawa „Prawo gazowe” powinna gwarantować przeprowadzenie skutecznego rozdzielenia działalności przesyłowej od działalności w zakresie obrotu i produkcji. Chodzi o tzw. faktyczny rozdział działalności w zakresie przesyłania gazu ziemnego od działalności w zakresie produkcji i dostaw, w ramach przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo. Zgodnie z postanowieniami dyrektywy gazowej, w celu dokonania wspomnianego rozdziału państwo członkowskie może wybrać jedno z następujących rozwiązań:

a) przeprowadzenie pełnego wydzielenia własnościowego (**OU – ownership unbundling**) – opcja OU zakłada (w pewnym uproszczeniu) zakaz jednoczesnego sprawowania przez ten sam podmiot kontroli nad przedsiębiorstwem dostawczym lub wytwórczym i nad przedsiębiorstwem przesyłowym (przy czym w przypadku sprawowania takiej jednoczesnej kontroli przez państwo członkowskie, nie uznaje się za ten sam podmiot dwóch oddzielnych podmiotów publicznych sprawujących kontrolę – z jednej strony – nad przedsiębiorstwem przesyłowym, a z drugiej – nad przedsiębiorstwem dostawczym lub produkcyjnym). W ramach OU nie jest jednak wykluczone posiadanie przez przedsiębiorstwo dostawcze lub produkcyjne udziałów mniejszościowych w przedsiębiorstwie przesyłowym – jeżeli nie prowadzi to do złamania powyższego zakazu jednoczesnej kontroli;

- b) ustanowienie niezależnego operatora systemu (**ISO – Independent System Operator**) – przy czym model ISO może znaleźć zastosowanie w sytuacji, gdy w momencie wejścia w życie Dyrektywy Gazowej system przesyłowy należeć będzie do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo. W ramach tej opcji sieć przesyłowa będzie mogła pozostać własnością przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, jednakże zarządzana musi być wówczas przez podmiot odrębny właścicielsko od tego przedsiębiorstwa (ISO), i spełniający szereg wymogów wskazanych w przepisach dyrektywy (np. posiadanie odpowiednich zasobów finansowych, technicznych, kadrowych);
- c) ustanowienie niezależnego operatora systemu przesyłowego (**ITO – Independent Transmission Operator**) – w przypadku, gdy w momencie wejścia w życie nowej dyrektywy system przesyłowy należeć będzie do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może zdecydować o niestosowaniu wydzielenia własnościowego, i wyznaczyć niezależnego operatora systemu przesyłowego. W ramach tej opcji własność sieci przesyłowej będzie mogła pozostać w ramach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, jednakże zarządzana musi być wówczas przez podmiot wyodrębniony w strukturze tego przedsiębiorstwa (ITO) i spełniający wiele odrębnych i opisanych szczegółowo wymogów (takich jak niezależność decyzyjna, posiadanie organu nadzorującego, obowiązek opracowania przez ITO programu zgodności, którego wypełniania przestrzegać będzie niezależny inspektor do spraw zgodności).
2. **Wyznaczanie oraz certyfikacja OSP.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna zawierać przepisy regulujące przebieg

postępowania przed prezesem URE w sprawie certyfikacji przedsiębiorstw, które mają zostać wyznaczone na operatora systemu przesyłowego (OSP).

Dyrektywa gazowa zakłada, że każde przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego powinno działać jako operator systemu przesyłowego (OSP), przy czym nie dotyczy to sytuacji, w której państwo członkowskie podjęło decyzję o zastosowaniu modelu ISO lub ITO. Przed wyznaczeniem na OSP przedsiębiorstwo (które ma zostać wyznaczone na takiego operatora) będzie musiało uzyskać certyfikację od organu regulacyjnego działającego w danym państwie członkowskim; w ramach procedury certyfikacji organ regulacyjny będzie badał, czy przedsiębiorstwo spełnia wszystkie wymogi OU. W postępowaniu w przedmiocie certyfikacji OSP przewidziany jest również udział Komisji Europejskiej.

3. **Certyfikacja OSP kontrolowanego przez osoby spoza UE.**

Ustawa „Prawo gazowe” powinna regulować procedurę, w ramach której prezes URE dokonuje certyfikacji OSP kontrolowanego przez podmioty spoza UE – z uwzględnieniem szczególnych przesłanek udzielenia takiej certyfikacji, wskazanych w dyrektywie gazowej.

4. **Zobowiązanie OSP do budowy połączeń transgranicznych.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna rozszerzyć zakres zadań OSP poprzez zobowiązanie OSP do inwestowania w transgraniczną infrastrukturę przesyłową.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy gazowej, każdy OSP powinien zwiększać transgraniczną zdolność przesyłową w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury przesyłowej, tak aby możliwe było zaspokojenie zapotrzebowania na taką zdolność.

SŁAWOMIR KRYPEK,
dyrektor generalny Izby
Gospodarczej Energetyki
i Ochrony Środowiska

ENERGETYKA TO RÓWNIEŻ GAZ

Inicjatywa Izby Gospodarczej Gazownictwa, by z prawa energetycznego wydzielić segment dedykowany sektorowi gazowemu i stworzyć nową ustawę „Prawo gazowe”, nie powinna budzić niczyjego zdziwienia ani tym bardziej sprzeciwu. Szczególnie że rośnie rola sektora gazowego w polityce energetycznej państwa, a zatem regulacje z nim związane będą musiały być rozwinięte, by precyzyjniej porządkować jego funkcjonowanie, a przede wszystkim stworzyć warunki dla dalszego rozwoju.

Doświadczenia związane z funkcjonowaniem prawa energetycznego nie są może najlepsze (zbyt rygorystyczna regulacja, kłopoty z interpretacją wielu zapisów, wielokrotna nowelizacja), ale dowodzą, że jeśli proces jego tworzenia jest poprze-

dzony rzetelnymi konsultacjami z partnerami społecznymi, efekty są zawsze lepsze niż wówczas, gdy regulacje powstają tylko w zaciszu gabinetów prawników i urzędników. Z zadowoleniem zatem, jako Izba Gospodarcza Energetyki i Ochrony Środowiska, powitamy naszych partnerów z Izby Gospodarczej Gazownictwa, którzy – wpływając na kształt prawa gazowego – wzmocnią pozycję konsultacyjną elektroenergetyki, bo w wielu sprawach – jak na przykład nierozwiązany od lat nieszczęsny problem „prawa drogi” – nasz interes jest wspólny. Prawo energetyczne nie przestanie być konstytucją dla sektora energii w zakresie rozwiązań systemowych i instytucji rynku, na przykład roli regulatora. Nic nie stoi natomiast na przeszkodzie, by w kwestiach szczegółowych zapisy ustawowe zostały dedykowane poszczególnym rynkom – elektroenergetyki, gazu i ciepła. Skłania przecież ku temu prawo unijne, szczególnie w nowej, trzeciej dyrektywie. Nasza przychylność dla inicjatywy stworzenia prawa gazowego jest w pewnym sensie interesowna. Prawo gazowe oznaczać będzie nadanie nowej rangi temu sektorowi, stworzenie mu korzystnych ram rozwoju, a na to liczy sektor elektroenergetyki. Choćby z tego powodu, że elektroenergetyka oparta na gazie to jeden z przyszłościowych kierunków rozwoju.

5. Wydzielenie prawne OSM. Ustawa „Prawo gazowe” powinna zagwarantować rozdzielanie prawne działalności w zakresie magazynowania gazu ziemnego od innych rodzajów działalności.

W praktyce oznacza to, że operator systemu magazynowania będzie funkcjonował jako odrębny podmiot (odrębna spółka kapitałowa), jednakże będzie mógł być kontrolowany przez przedsiębiorstwo zajmujące się obrotem lub produkcją (przedsiębiorstwo takie będzie mogło posiadać pakiet większościowy udziałów lub akcji w kapitale zakładowym operatora systemu magazynowania).

Dyrektywa gazowa reguluje również wiele bardzo szczegółowych kwestii związanych z funkcjonowaniem rynku gazowego, obejmujących prawa i obowiązki przedsiębiorstw gazowniczych i praw konsumentów. Dotyczy to między innymi następujących zagadnień:

- **zwiększenia wymogów dotyczących poufności.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” powinny zobowiązywać operatorów systemów przesyłowych oraz operatorów systemów magazynowania do nieujawniania poufnych informacji handlowych innym podmiotom wchodzącym w skład tego samego przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- **dostępu stron trzecich do magazynowania.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna określać zasady dostępu do instalacji magazynowych, jak również zobowiązywać operatorów systemów magazynowania do konsultowania z użytkownikami instalacji magazynowych ogólnych warunków korzystania z tych instalacji (np. regulaminów) przed ich opublikowaniem;

- **nowych obowiązków dotyczących operatorów systemów dystrybucyjnych.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna wzmocnić nadzór regulacyjny nad operatorami systemów dystrybucyjnych, jak również gwarantować ustanowienie przez operatorów systemów dystrybucyjnych (będących częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo) inspektorów do spraw zgodności;

- **zamkniętych systemów dystrybucyjnych.** W ustawie „Prawo gazowe” może pojawić się pojęcie „zamkniętego systemu dystrybucyjnego”, którego operator będzie mógł zostać zwolniony z wymogu zatwierdzania taryfy przez prezesa URE;

- **uprawnień do zmiany dostawcy.** W ustawie „Prawo gazowe” należy precyzyjnie uregulować procedurę zmiany dostawcy na wniosek odbiorcy;

- **wzmocnienia ochrony praw odbiorców.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna zawierać przepisy wzmacniające pozycję odbiorcy na rynku gazu ziemnego. Dotyczy to zwłaszcza wdrażania inteligentnych systemów pomiarowych (*smart metering*) – przy czym wdrożenie tych systemów może zostać uzależnione od ekonomicznej oceny kosztów i korzyści wynikających z tego rozwiązania dla konsumentów i rynku lub od oceny, która forma inteligentnego pomiaru byłaby uzasadniona i opłacalna z ekonomicznego punktu widzenia oraz obowiązków w zakresie zapewnienia konsumentom dostępu do danych dotyczących zużycia gazu (w kolejnym numerze „Przeglądu Gazowniczego” postaramy się przybliżyć wyniki prac Zespołu ds. Inteligentnego Opomiarowania, który działa w ramach IGG);

ANDRZEJ CZERWIŃSKI
poseł na Sejm,
przewodniczący parlamentarnego
zespołu ds. energetyki

PRAWO GAZOWE POWINNO BYĆ WYDZIELONE

Kolejna nowelizacja ustawy „Prawo energetyczne”, nad którą właśnie pracujemy w Sejmie, praktycznie wymuszona została przez nową dyrektywę unijną – III Pakiet Energetyczny. Wydawało się, że prace nad tym potrwać kilka tygodni i zakończymy proces jej implementacji do prawa krajowego. Okazało się jednak, że zgłoszono z różnych środowisk setki uwag i robi się z tego potężna nowelizacja ustawy. Musieliśmy sięgnąć po opinie ekspertów, by wskazali, które decyzje powinny być podjęte w pierwszej kolejności, by nie zaburzyć ciągłości funkcjonowania prawa, a które mogą być negocjowane dłużej.

Bardzo wiele postulatów pochodzi od sektora gazowniczego. Niektóre z nich, wskazujące na niekonstytucyjność proponowanych regulacji, w oczywisty sposób będą uwzględnione. O wielu kwestiach szczegółowych będziemy jeszcze dyskutować, bowiem mamy pozwolenie od marszałka Sejmu, by prace nad nowelą usta-

wy mogły trwać do końca października. Będziemy mogli powołać ekspertów, aby przyjąć najlepsze rozwiązania.

Ta sytuacja wskazuje, jak bardzo już dzisiaj ustawa „Prawo energetyczne” stała się skomplikowana. Coraz więcej parlamentarzystów i ekspertów zwraca uwagę na konieczność uruchomienia prac nad nową ustawą i rozdzielania prawa energetycznego na sektory. Są bowiem cechy specyficzne dla elektroenergetyki i dla sektora gazowego, wymagające różnych regulacji i odrębnych rozporządzeń. Również ze strony Ministerstwa Gospodarki płyną sygnały, że czas chyba pomyśleć o stworzeniu niezależnego prawa dla elektroenergetyki, gazu i ciepłownictwa. Decyzje zapadną prawdopodobnie po tej nowelizacji prawa, bo ogrom drobnych, ale bardzo istotnych zmian z punktu widzenia poszczególnych segmentów rynku energii wskazuje, że uzasadnione jest wydzielenie dla nich odrębnego prawa. Nie przesądzam sprawy, ale jeśli zwarzyć, że w poprzedniej kadencji Sejmu było 38 nowelizacji prawa energetycznego, a w tej już około 10, czas chyba najwyższy przystąpić do pisania nowej ustawy, już podzielonej, dedykowanej osobno dla sektora gazu, elektroenergetyki i ciepłownictwa. Pierwotnie uważaliśmy, że powinna to być jedna ustawa podzielona na trzy rozdziały. Dzisiaj jest coraz więcej argumentów, by powstały niezależne prawa. Z mojego punktu widzenia powinno być to rozdzielone.

- **ochrony odbiorców wrażliwych.** W ustawie „Prawo gazowe” należy zdefiniować odbiorców podlegających szczególnej ochronie (odbiorcy wrażliwi), możliwe jest również zagwarantowanie takim odbiorcom ciągłości dostaw;
- **obowiązków w zakresie przechowywania dokumentacji.** Ustawa „Prawo gazowe” powinna zobowiązywać przedsiębiorstwa energetyczne dostarczające gaz do przechowywania danych dotyczących prowadzonej działalności, przez co najmniej 5 lat oraz do udostępniania tych danych prezesowi URE, prezesowi UOKiK oraz Komisji Europejskiej;
- **modyfikacji procedury wydawania zwolnień dla „nowej infrastruktury”.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe”, określające zasady zwolnień „nowej infrastruktury gazowej” z obowiązków związanych z dostępem stron trzecich, powinny być dostosowane do nowych wymogów dyrektywy gazowej.

Dyrektywa gazowa zobowiązuje również państwa członkowskie do współpracy na rzecz promowania solidarności regionalnej i dwustronnej – ustawa może zatem ustalać zasady takiej współpracy w celu zabezpieczenia dostaw gazu ziemnego.

Integralnym dokumentem III Pakietu Energetycznego jest również rozporządzenie dostępowe, które określa w szczegółowy sposób warunki dostępu do systemów przesyłowych oraz warunki dostępu do magazynowania. Uregulowanie wspomnianych warunków dostępu możliwe jest na poziomie aktów wykonawczych do ustawy „Prawo gazowe”. Niektóre kwestie wynikające z rozporządzenia dostępowego mogą jednakże zostać unormowane na poziomie ustawy. Należą do nich na przykład:

- 1) **taryfy OSP.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (lub aktów wykonawczych) powinny gwarantować, że zasady ustalania тариф stosowanych przez operatorów systemów przesyłowych będą zgodne z zasadami wynikającymi z rozporządzenia dostępowego. Zgodnie z nim, taryfy lub metody ich wyliczenia stosowane przez operatorów systemów przesyłowych powinny być przejrzyste, uwzględniać potrzebę zachowania integralności systemu oraz potrzebę jego udoskonalania, odzwierciedlać rzeczywiście poniesione koszty w zakresie, w jakim koszty te odpowiadają kosztom ponoszonym przez operatora sieci o porównywalnej wydajności i strukturze, gwarantować odpowiedni zwrot nakładów inwestycyjnych, a w stosownych przypadkach uwzględniać wyniki analizy porównawczej taryf przeprowadzonej przez organa regulacyjne.

Państwa członkowskie mogą zdecydować, że taryfy można ustalać także z wykorzystaniem mechanizmów rynkowych, takich jak aukcje, pod warunkiem że mechanizmy te i wynikające z nich dochody są zatwierdzone przez organ regulacyjny.

Taryfy dla użytkowników sieci powinny być niedyskryminacyjne i ustalone oddzielnie dla poszczególnych punktów wejścia do systemu przesyłowego lub wyjścia z niego. Mechanizmy alokacji kosztów oraz metody ustalania stawek w odniesieniu do punktów wejścia i punktów wyjścia powinny być zatwierdzone przez krajowe organa regulacyjne. Po upływie dwóch lat od wejścia w życie rozporządzenia (tj. do 3 września 2011 roku) wyłączona będzie możliwość

obliczania opłat sieciowych na podstawie ścieżek kontraktowych;

- 2) **usługi związane z dostępem stron trzecich do instalacji magazynowych i instalacji LNG.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (lub aktów wykonawczych) powinny określać szczegółowy sposób świadczenia usług magazynowania paliwa gazowego oraz usług świadczonych przez operatora systemu LNG;
- 3) **alokacja zdolności i zarządzanie ograniczeniami dotyczące instalacji magazynowych oraz instalacji LNG.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (lub aktów wykonawczych) powinny określać zasady dotyczące mechanizmów alokacji zdolności magazynowej i procedur zarządzania ograniczeniami;
- 4) **wymogi przejrzystości dotyczące instalacji LNG oraz instalacji magazynowych.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (lub aktów wykonawczych) powinny zobowiązywać OSM oraz operatorów systemu LNG do podawania do wiadomości publicznej informacji o świadczonych usługach;
- 5) **zasady bilansowania i opłaty za niebilansowanie.** Przepisy ustawy „Prawo gazowe” (lub aktów wykonawczych) powinny gwarantować, że system przesyłowy będzie bilansowany jedynie na podstawie reguł rynkowych.

III Pakiet Energetyczny zakłada także wzmocnienie niezależności krajowych regulatorów rynku energii, rozszerzenie zakresu ich uprawnień i obowiązków, a także uregulowanie prawne wzajemnych relacji pomiędzy prezesem a agencją. Kompetencje regulatorów znajdują się zarówno w dyrektywie gazowej, jak i w rozporządzeniu dostępowym, a także w rozporządzeniu ustanawiającym agencję (Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki).

Trudno sobie wyobrazić, by tak szczegółowe kwestie, uznane w III Pakiecie Energetycznym za kluczowe dla rozwoju rynku gazowego w krajach wspólnoty europejskiej, można było wprowadzić do polskiego prawa poprzez kolejną nowelizację obecnego prawa energetycznego. Jedyne rozsądne rozwiązanie to szybkie uruchomienie procesu legislacyjnego, zmierzającego w kierunku uchwalenia nowej ustawy „Prawo gazowe”.

Jak można sądzić po wypowiedziach prominentnych przedstawicieli władz (publikujemy je w tym numerze kwartalnika), nie brak zwolenników tego pomysłu. A zatem klimat sprzyja inicjatywie Izby Gospodarczej Gazownictwa, która – nie zapominajmy – jest organizacją lobbystyczną i nie może wyręczać właściwych organów rządowych, np. Rządowego Centrum Legislacji. Zamierzeniem inicjatorów jest, by procedury legislacyjne związane z uchwaleniem ustawy „Prawo gazowe” dobiegły końca w terminie wyznaczonym przez III Pakiet Energetyczny – tj. 18 miesięcy – na implementację jego zapisów w prawie krajowym, a więc w praktyce do końca kadencji obecnego parlamentu. ■

Andrzej Schoeneich

Autor jest dyrektorem Biura Izby Gospodarczej Gazownictwa.

* *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Report on progress in creating the internal gas and electricity market {SEC(2009)287}, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0115:FIN:EN:PDF>*

Prawo gazowe

Odosobniony pomysł czy europejski standard?

Jerzy Baehr, Maciej Szambelańczyk

Polskie prawo energetyczne w sposób kompleksowy reguluje szeroko rozumiany rynek energii w Polsce. Taki stan prawny jest, jak się zdaje, wynikiem założenia ustawodawcy, iż całość zagadnień związanych z energetyką (w szerokim ujęciu tego słowa) powinna znaleźć się w jednym akcie prawnym. Z drugiej jednak strony, analiza obowiązujących przepisów pokazuje, iż polski ustawodawca nie jest w tym założeniu konsekwentny.

Przykładem w tym zakresie może być np. ustawa z 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym. Zagadnienia objęte tą ustawą, wynikające z przepisów wspólnotowych, zostały umieszczone w odrębnym akcie prawnym, co wcale nie musi być regułą.

Powiązanie w ramach jednego aktu prawnego wszystkich istotnych sektorów rynku energii niesie ze sobą, obok pewnych korzyści, liczne mankamenty. Niewątpliwie uregulowanie wszystkich sektorów energetycznych w jednej ustawie powoduje, iż sektory te – w płaszczyźnie regulacyjnej – zostały sprowadzone do „wspólnego mianownika”. Z tym jednak związana jest pokusa po stronie ustawodawcy, aby w odniesieniu zarówno do rynku gazu, ciepła jak i elektroenergetyki stosować zbliżone (lub wręcz identyczne) narzędzia prawne, wbrew istniejącym pomiędzy nimi różnicom. Z drugiej strony, odmienne – jak by nie było – uwarunkowania poszczególnych sektorów powodują, że prawo energetyczne jest poprzęplatanie regulacjami odnoszącymi się wyłącznie do wybranych adresatów. W efekcie układ poszczególnych zagadnień w ramach prawa energetycznego zdaje się bardzo chaotyczny. Jednocześnie na chaos ten wpływa niewątpliwie kilkadziesiąt – od 1997 r. (sic!) – nowelizacji prawa energetycznego. W trakcie wszystkich prac legislacyjnych poszczególne energetyczne środowiska branżowe zgłaszały swoje postulaty. Działo się tak nawet wtedy, gdy w za-

łożeniu nowelizacja miała dotyczyć w zasadzie wyłącznie jednego z nich.

Zasadność odrębności rozwiązań dla rynków energii elektrycznej i gazu dostrzega od początku prawodawca unijny, opracowując odrębne dyrektywy i rozporządzenia dla tych sektorów. Konsekwentnie uczynił to także w tzw. Trzecim Pakiecie Liberalizacyjnym. W kontekście wielu prowadzonych ostatnio dyskusji wydaje się, że np. zagadnienie wprowadzenia inteligentnych liczników powinno być w inny sposób uregulowane w sektorze elektroenergetycznym i gazowym (w tym ostatnim można mieć istotne wątpliwości co do sensu takiej regulacji). Przy podobnych, olbrzymich kosztach realizacji powyższej inicjatywy w sektorze energii elektrycznej i gazu, tylko w tym pierwszym możemy mówić o przekonujących korzyściach z tych rozwiązań dla odbiorców i środowiska naturalnego. Przykład ten pokazuje, iż po raz kolejny warto poprzec ideę stworzenia odrębnego aktu prawnego, który regulowałby wyłącznie sektor paliw gazowych. Warto podkreślić, iż rozwiązanie, w którym rynek gazu poddany jest odrębnej regulacji wcale nie należy do rzadkości. Zdecydowana większość państw unijnych (np. Zjednoczone Królestwo, Dania, Hiszpania, Austria, Węgry, Estonia, Litwa, Węgry, Grecja, Finlandia czy Irlandia) posiada odrębne ustawodawstwo dotyczące rynku gazu. Dowodzi to, iż wiele ustawodawstw państw członkowskich Unii Europejskiej oparło strukturę regulacji rynku energii na odmiennych założeniach od założeń ustawodawcy polskiego. Oczywiście, odrębna regulacja dla sektora energii elektrycznej i gazu w wybranych państwach nie może być argumentem samym w sobie. Za odrębnymi aktami prawnymi w tym zakresie przemawia bowiem przede wszystkim specyfika i odrębność każdego z tych sektorów. Wydaje się, że ich rozdzielenie może zapobiec niefortunnemu aplikowaniu rozwiązań wypracowanych w ramach jednego rynku energii do drugiego. Jest bowiem pewnym truizmem stwierdzenie, iż o ile generalnie rynki energii elektrycznej i gazu są do siebie zbliżone, to na płaszczyźnie rozwiązań szczegółowych mogą występować istotne różnice. W tym kontekście, w związku z planowaną reformą prawa energetycznego w Polsce, znajduje szerokie uzasadnienie odrębne podejście do sektora energii elektrycznej i gazu i pogłębiona refleksja nad polskim prawem gazowym.

Sama decyzja o wprowadzeniu w życie odrębnego prawa gazowego pociąga za sobą konieczność analizy kształ-

tu nowej regulacji. Niewątpliwie, punktem wyjścia przy tworzeniu nowej ustawy będą obecne rozwiązania obowiązujące w ramach prawa energetycznego. Niemniej jednak pożądane wydaje się wyjście poza te ramy i uwzględnienie tych zagadnień, które w polskich przepisach są „niedoregulowane” lub wręcz którym krajowy ustawodawca w ogóle nie poświęcił uwagi. W tym zakresie pomocne mogą być badania prawno-porównawcze, uwzględniające rozwiązania przyjęte w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Analizy wybranych ustawodawstw (np. Austrii, Danii, Estonii, Hiszpanii i Węgier) pokazują, iż zasadniczo zakres normowania poszczególnych praw gazowych jest zbieżny przedmiotowo z regulacjami prawa energetycznego (odnoszącymi się do sektora gazowego). Wynika to, oczywiście, z transpozycji dyrektyw unijnych w każdym z tych państw m.in. w zakresie pierwszego i drugiego pakietu liberalizacyjnego. Niemniej jednak, szczegółowa analiza poszczególnych systemów prawnych ukazuje rozwiązania, które polski ustawodawca mógłby wziąć pod uwagę, tworząc odrębne prawo gazowe. Nie jest celem niniejszego artykułu omówienie wszystkich zagadnień w tym zakresie. Warto jednak od-

nieść się do przykładowych rozwiązań, które mogą ulepszyć obecnie obowiązujące regulacje.

Ciekawym zagadnieniem jest fakt, iż liczne zagraniczne prawa gazowe (np. w Austrii, Danii, Hiszpanii czy na Węgrzech) określają zasady rozwoju infrastruktury w zakresie tzw. prawa drogi. Powszechność regulowania zagadnień prawa drogi w ustawach gazowych może stanowić istotny argument przemawiający za zastosowaniem analogicznych rozwiązań na gruncie prawa polskiego. Wprowadzone niedawno rozwiązania w zakresie służebności przesyłu nie zaspokajają bowiem wszystkich potrzeb sektora (w zakresie np. zajmowania pasów dróg publicznych, relacji z nadleśnictwami itd.). Kolejnym zagadnieniem, którego implementację można rozważyć (na wzór np. rozwiązań węgierskich) jest kwestia uregulowania transportu transgranicznego paliw gazowych. Warte rozważenia wydają się również zagadnienia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstw energetycznych. Kwestie te bowiem nie są objęte regulacjami obecnego prawa energetycznego. Tymczasem nowelizacja, nad którą pracuje obecnie Sejm, dotyczy tego zagadnienia, lecz wyłącznie w kontekście sektora energii elektrycznej.

Jednym z argumentów podnoszonych przez przeciwników odrębnego prawa gazowego jest teza, jakoby odrębna ustawa gazowa powodowała konieczność podwójnego unormowania kwestii dotyczących regulatora (w gazie i w elektryczności). Tymczasem sytuacje takie (tj. swoiste „preregulowanie” tych zagadnień) są stosunkowo rzadkie. W znakomitej większości wypadków (np. Estonia, Austria, Dania) ustawodawcy odwołują się do odrębnych ustaw ustrojowych lub ustawy regulującej sektor elektroenergetyczny (Węgry). Przykłady te pokazują, że unormowanie kwestii regulacyjnych w ustawach gazowych może ograniczać się do określenia kompetencji regulatora wobec przedsiębiorców gazowych, natomiast kwestie ustrojowe i proceduralne mogą być zasadniczo normowane w odrębnych aktach prawnych.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na obszerność ustaw gazowych w Europie. Poza nielicznymi wyjątkami (np. regulacje duńskie) ustawy te cechują się stosunkowo dużą objętością. Świadczyć to może o tym, iż regulacja sektora paliw gazowych jest zagadnieniem na tyle istotnym, że może zasługiwać na objęcie jej odrębnym aktem prawnym.

Ponad dziesięcioletnie doświadczenie w stosowaniu prawa energetycznego oraz przeprowadzenie szerokich analiz prawno-porównawczych powinny stanowić dobrą podstawą dla podjęcia konstruktywnej dyskusji nad zakresem regulacji prawa gazowego w Polsce. Jak już wspomniano powyżej, uchwalenie odrębnego prawa gazowego wydaje się uzasadnione nie tylko doświadczeniami prawodawcy unijnego i wielu państw członkowskich Unii Europejskiej, ale przede wszystkim naturą rynku gazu, odrębną od rynku energii elektrycznej. ■

dr Jerzy Baehr

starszy partner w Kancelarii WKB Wierciński Kwieciński Baehr

Maciej Szambelańczyk

radca prawny w Kancelarii WKB Wierciński Kwieciński Baehr

Przełomowy moment na rynku gazu

Rozmowa z dr. **MIKOŁAJEM BUDZANOWSKIM**, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa

Czy rozpoczęcie budowy gazoportu w Świnoujściu i kontrakt katarski na dostawy LNG wyznaczają całkowicie nowy etap rozwoju polskiego rynku gazu?

W ostatnim czasie pojawiły się dwa impulsy, które powodują, że rynek gazu w Polsce będzie w najbliższym czasie ulegał głębokiej zmianie. Pierwszy to realne uruchomienie dywersyfikacji źródeł kierunków dostaw gazu. Przez długie lata toczyły się na ten temat dyskusje, ale w rzeczywistości nie powstawały żadne projekty dywersyfikacyjne. Dopiero w ostatnich dwóch latach podjęto zdecydowane działania w tym zakresie i zaproponowano konkretny program. Ostrożna postawa instytucji unijnych w dialogu energetycznym pomiędzy Rosją a Unią Europejską dodatkowo skłoniła polski rząd do przyjęcia własnego programu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu. Został on ujęty w tzw. specustawie, która jest wyznacznikiem kierunków działania w tym zakresie. Ustawa wprowadza konkretne rozwiązania, wymienia projekty – terminal LNG, osiem gazociągów, magazyny gazu – a więc wskazuje na najpilniejsze inwestycje do zrealizowania w segmencie gazowym. Drugim filarem tego programu jest dywersyfikacja surowcowa. Gaz sprowadzany z innego kierunku niż wschodni stanowi zupełnie nową jakość. Otwarcie się na rynek LNG – choć wzbudzało i nadal wzbudza pewne kontrowersje ze względu na jego cenę – to wejście w ten segment światowego rynku gazu, który pozwoli nam w przyszłości stać się krajem nie tylko importującym, ale również eksportującym gaz. To zupełnie nowy, historyczny moment dla sektora gazowego w Polsce.

Drugim impulsem, który może znacząco zmienić rynek gazu w Polsce, jest polityka klimatyczna Unii Europejskiej. Do niedawna kwestia ta była traktowana dość marginalnie przez polski przemysł. Kiedy jednak wspólnotowa polityka klimatyczna zaczęła być przekładana na konkretne rozwiązania legislacyjne, przedsiębiorcy z sektorów o najwyższej emisji CO₂ zorientowali się, że projekty inwestycyjne muszą podporządkować regulacjom unijnym. Dyrektywa z 2003 roku, dotycząca handlu emisjami, u nas prawie niezauważona przez admini-

strację rządową i przemysł, sprawiła wiele zamieszania już w 2007 roku, gdy rozpoczęły się szczegółowe/konkretne dyskusje nad pakietem klimatyczno-energetycznym, nakładającym dość ostry reżim w zakresie redukcji emisji CO₂. Pakiet „3x20”, wymuszający niskoemisyjną produkcję energii, staje się wielkim wyzwaniem dla polskiego sektora energetycznego, ale otwiera bardzo duże pole do zagospodarowania, a mianowicie obszar produkcji energii elektrycznej z wykorzystaniem gazu, który z natury rzeczy jest czystszy niż węgiel. Statystycznie odbiegamy bardzo od krajów europejskich, jeśli chodzi o energetykę gazową. Tam udział gazu w produkcji energii elektrycznej sięga 24 proc., u nas nie przekracza 7 proc.

Czy ta historyczna zmiana się dokona? Czy ambitny plan związany z realizacją terminalu LNG zostanie zrealizowany w terminie?

Przygotowaliśmy bardzo precyzyjny harmonogram realizacji wszystkich inwestycji. Oprócz samego terminalu plan obejmuje budowę falochronu, potężnej inwestycji na głębokim morzu oraz związanego z nim portu zewnętrznego, a także sieci gazowej. Inwestycje te realizowane będą na bardzo trudnym terenie, objętym programem Natura 2000 i parkiem krajobrazowym. Po to powstała specustawa, by maksymalnie ułatwić przygotowanie inwestycji, stąd spójny harmonogram dla wszystkich instytucji i przedsiębiorstw uczestniczących w realizacji tej skomplikowanej inwestycji oraz szczegółowy plan pozyskania środków. Mamy przecież do czynienia z gigantyczną kwotą – prawie 10 mld złotych – która do 2014 roku musi pokryć koszty tego przedsięwzięcia. Jak na razie, inwestycja realizowana jest w terminie. Na bieżąco monitorujemy przebieg procesu inwestycyjnego we wszystkich jego segmentach i eliminujemy wszystkie rodzaje ryzyka, które mogłyby zagrozić utrzymaniu w ryzach harmonogramu prac. Obecnie nie widać najmniejszych nawet zagrożeń dla utrzymania wyznaczonych dla tej inwestycji ram czasowych. Właśnie jesteśmy w trakcie wyłaniania w trybie zamówień publicznych głównego realizatora tej inwestycji. Do 30 września, do przetargu zgłosiło się osiem konsorcjów. Z tej liczby wyłonione zo-

Fot. Anna Węglewska

staną cztery konsorcja, które do końca roku powinny złożyć wstępne oferty. Będziemy zwracać szczególną uwagę na wiarygodność i terminową realizację inwestycji.

Montaż finansowy dla tej inwestycji jest już przygotowany?

Montaż finansowy jest przygotowywany przez prezesa GAZ-SYSTEMU. Znaczne środki zgromadziła sama spółka, jest wstępne porozumienie z bankiem PKO BP, spore wsparcie finansowe pochodzić będzie ze środków unijnych, z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”, a 80 mln euro na tę inwestycję przeznaczono dla energetyki z europejskiego funduszu ratunkowego. Prowadzimy rozmowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i liczymy na dofinansowanie w wysokości 300 mln euro. Projekt został już zarejestrowany, podlega teraz procedurze weryfikacyjnej. EBI chce się zaangażować w finansowanie tej inwestycji. Ma na tym polu już pewne doświadczenie, jako że ostatnio współfinansował również terminal w Rotterdamie. Na pozostałe środki składają się kredyty komercyjne. Ze względu na duże zainteresowanie instytucji finansowych tą inwestycją, mimo kryzysu nie przewidujemy trudności z ich pozyskaniem. Mówimy o inżynierii finansowej nie tylko dla terminalu, ale także dla budowy około tysiąca kilometrów gazociągów. Banki zadeklarowały wolę wsparcia GAZ-SYSTEMU pożyczkami w wysokości ok. miliarda euro.

Projekt inwestycyjny wygląda na dopracowany we wszystkich szczegółach. Ale czy równie precyzyjna jest prognoza dotycząca popytu na ten gaz, skoro jego cena budzi tyle kontrowersji?

Wątpliwe są oceny wskazujące, że ten gaz będzie znacznie droższy, np. o 20 procent. To nieporozumienie. Cena tego gazu będzie ceną uśrednioną, kształtującą się na podstawie cen gazu z różnych źródeł. Będzie on miał zatem jedną cenę, a to, jak ta cena się kształtuje, zależy od wielu czynników, dość trudnych dzisiaj do przewidzenia. Trzeba również brać pod uwagę, że na finalny poziom ceny wpływać będzie cena z długoterminowego kontraktu, korygowana przez ceny z kontraktów spotowych, na których można sporo zaoszczędzić. Warto pamiętać również, że przewidywanie cen musi uwzględniać kolosalne zmiany na rynku LNG. Ten rynek w Europie rozwija się niezwykle szybko. Obecnie jest 13 terminali LNG, nasz jest czternasty, a planowanych jest 15 kolejnych. Na rynku pojawia się nowy gracz – Australia, a więc po stronie podaży rodzi się dostawca, który może wyprzedzić nawet Katar. Do 2020 r. wiele może się zmienić, co wpłynie na obniżkę ceny LNG, także u nas. Jeśli chodzi o zapotrzebowanie – analizujemy przewidywaną sytuację na rynku w latach 2015–2020, zależną od rozwoju energetyki opartej na gazie i od rozwoju sektora chemicznego, największego odbiorcy gazu. Jeśli pojawia się zainteresowanie ofertą prywatyzacyjną sektora chemicznego, to można wyjść z założenia, że inwestor chce jego rozwoju, a więc perspektywy dostaw dla sektora gazowego są dobre. Wspomniałem już, że bardzo poważnie należy myśleć również o naszej aktywności na rynku eksportu gazu. Trzeba także brać pod uwagę rozwój naszego rynku wewnętrznego. Docelowo w bilansie energetycznym Polski LNG może osiągnąć poziom co najmniej 20 procent.

Duże połacie kraju są wciąż jeszcze niezgazyfikowane, na przykład na północnym wschodzie Polski. Budowa terminalu

będzie więc miała pozytywne skutki dla firm i odbiorców indywidualnych w kraju.

Wspomniał pan o interkonektorach jako jednym ze źródeł dywersyfikacji dostaw gazu...

Po rozbudowaniu interkonektor z Niemcami w Lasowie koło Zgorzelca ma mieć przepustowość ok. 1,5 mld m³. GAZ-SYSTEM sprawdzi, jakie jest zainteresowanie przesyłem gazu planowanym połączeniem w okolicach Cieszyna. Operator zbiera zamówienia na moce przesyłowe interkonektora gazowego z Czechami. Planowany interkonektor ma umożliwić przesył 0,5 mld m³ gazu rocznie z Czech do Polski od 2011 roku. Potencjalnie możliwe jest jeszcze połączenie ze Słowacją, jeśli słowacki operator zainteresuje się taką inwestycją. Połączenia z sąsiednimi krajami wymagają naszej wzmożonej uwagi.

Czy rozwojowi rynku gazu w Polsce nie sprzyjałoby odejście od reżimu taryfowego, blokującego wzrost i zniechęcającego inwestorów do budowania konkurencyjnego rynku?

Z punktu widzenia większościowego właściciela największego polskiego operatora na rynku gazowym, oczywiście jest, że korzystniej byłoby, gdyby spółka mogła więcej zarabiać, a nie być ograniczana reżimem regulatora. Uwolnieniu cen sprzyja Komisja Europejska, ale trudno dzisiaj powiedzieć, czy proces ten przyniesie efekty już dziś czy za parę lat. Powolna liberalizacja rynku na pewno jednak będzie się dokonywać, a więc polityka taryfowa musi zostać – nawet stopniowo – zmieniona, tak aby operatorzy mogli zarabiać. To jest kwestia czasu. Ale, być może, będzie tak – wzorem innych krajów Unii Europejskiej – że na początku wprowadzona zostanie taryfa wolnorynkowa w segmencie przemysłowym, a dopiero później również w segmencie odbiorców końcowych. Uwolnienie cen ma ogromne znaczenie dla PGNiG. Nie należy zapominać, że PGNiG coraz aktywniej zaczyna działać na rynkach międzynarodowych. W niedługim czasie powstanie oddział PGNiG w Egipcie, jako że spółka otrzymała koncesję w zachodniej części tego kraju na wydobycie ropy i gazu.

Obok problemów wynikających z polityki taryfowej w sektorze gazowym mówi się, że również prawo energetyczne nie sprzyja rozwojowi rynku. Czy właściciel PGNiG podziela opinię, że powinno powstać osobne prawo gazowe?

Okazjonalna regulacja w postaci specustawy dedykowanej terminalowi LNG wskazuje, że legislacja może sprzyjać rozwojowi sektora gazowniczego, na przykład w zakresie usprawnienia procesów inwestycyjnych. Rosnąca rola rynku gazu w polskiej gospodarce upoważnia do tego, by pomyśleć o wzmacnianiu jego roli również poprzez odpowiednie regulacje prawne. Skoro takie rozwiązania praktykowane są w wielu krajach Unii Europejskiej, należy poważnie rozważyć ich przydatność również w Polsce. Jeśli takie rozwiązanie sprzyjałoby większej przejrzystości systemu funkcjonowania rynku gazu, jasnemu określeniu pozycji i kompetencji operatorów i instytucji tego rynku oraz rozwojowi sieci gazowych, na pewno byłoby wskazane.

Dziękuję za rozmowę. ■

Rozmawiał **Adam Cymer**

Konferencja Izby Gospodarczej Gazownictwa

Dylematy europejskiego rynku gazu

Andrzej Schoeneich

Tegoroczna międzynarodowa konferencja IGG w Juracie (2–4 września br.) odbyła się pod hasłem „Rozwój rynku gazu w warunkach kryzysu”.

Wygłoszony przez Marię Belovą z rosyjskiego Instytutu Energetyki i Finansów referat pt. „**Perspektywy dostaw gazu ziemnego z Rosji do Europy w świetle aktualnych prognoz produkcji gazu w Rosji, prognoz zużycia w krajach importujących gaz ziemny, a także podaży i popytu w krajach WNP**” opierał się na przyjętej pod koniec sierpnia 2009 r. przez rosyjski rząd (nieopublikowanej jeszcze) „Polityce energetycznej Federacji Rosyjskiej do 2030 r.”. Z tego nowego dokumentu wynika m.in., że rysują się nowe wielkie perspektywy wydobywcze dla Gazpromu, który obecnie aktualizuje swoją strategię, ponieważ uzyskał wiele nowych koncesji na pola eksploatacyjne gazu ziemnego (i ropy naftowej). Wielkim problemem pozostaje nadmiar oczekiwań rynku wewnętrznego Rosji, który nie ograniczył swojego zapotrzebowania, i mimo kryzysu wzrost wydobywanego przez Gazprom gazu jest „zjadany” przez firmy rosyjskie. Gazprom dąży do wyhamowania tego wzrostu, wprowadzając kwartalne podwyżki cen. Wstępnie uzgodniono, że wzrost cen w skali roku nie przekroczy 26%. Referująca wskazała, że Grupa Gazpromu podpisała z europejskimi koncernami energetycznymi wiele nowych, wieloletnich kontraktów na dostawy gazu do Europy, a obecne umowy przedłużyła do roku 2030–2035, a nawet 2040. Dlatego Rosja bardziej ufa swoim potwierdzonym prognozom (35% dostaw do UE w roku 2020) niż zapowiedziom Komisji Europejskiej, że dostawy te zostaną ustabilizowane na poziomie poniżej 30% (tj. ok. 600 mld m³ gazu). Maria Belova zwróciła uwagę na „nieokreśloność” w polityce energetycznej Unii Europejskiej, która może stanowić realne zagrożenie dla producentów w zakresie „bezpieczeństwa popytu” na rynku UE. Rosja z dużą niecierpliwością oczekuje na jednoznaczne w tym aspekcie stanowisko UE.

Duże poruszenie wywołał wygłoszony przez Jana Klepacza, dyrektora generalnego Slovak Gas Association, referat pt. „**Jak zwiększyć bezpieczeństwo dostaw gazu na Słowację i do Europy Środkowej**”. Z przebiegu dyskusji, która wywiązała się na temat tego bardzo interesującego referatu, wynikało, że gazownictwo słowackie, postrzegane jako

główna droga przesyłu rosyjskiego gazu do Europy (20% ogólnego przesyłu do UE), ma poważne dylematy związane z koniecznością dywersyfikacji dostaw. 14-dniowa przerwa (styczeń 2009 r.) w dostawach gazu spowodowała duży wstrząs, czego następstwem jest próba wykreowania przez gazownictwo słowackie na forum unijnym projektu gazociągu „Północ–Południe” (Dania, LNG Świnoujście, Polska Zachodnia, Czechy – poparcie RWE, Słowacja, Węgry, Chorwacja – LNG Omisalj). Również neutralne do tej pory stanowisko w sprawie Nabucco jest obecnie weryfikowane. Jan Klepacz zaprosił stronę polską do udziału w tej dyskusji podczas zbliżającej się konferencji „Bezpieczeństwo energetyczne Europy Środkowej i Centralnej”, która odbędzie się w Bratysławie 24–25 listopada 2009 roku.

Referat wygłoszony przez Marcelinę Gołębiowską pt. „**Relacje gazowe Rosja – Ukraina od 1991 r. Perspektywy uregulowania sytuacji**” potwierdził tezę Marii Belovej, że obecnie największym problemem dla Rosji są stosunki gazowe z Ukrainą, w tym coraz mniejsze zapotrzebowanie na gaz rosyjski, składane przez stronę ukraińską. Z punktu widzenia Gazpromu, być może, nastąpiło faktyczne we-

Konferencję otworzył Mirosław Dobrut, prezes IGG.

jęcie Ukrainy w sferę oddziaływania unijnych regulacji dla rynku gazu, co oznacza rozszerzenie strefy ryzyka związanego z liberalizacją rynków (rozszerzenie zasady TPA). Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że po podpisaniu w pierwszym kwartale 2009 r. kontraktów na zakup i tranzyt gazu nastąpiło pozorne uporządkowanie relacji kontraktowych Gazpromu z Naftogazem, ponieważ prawne zapisy kontraktów są naruszane w imię doraźnych interesów stron (dalsze próby wykorzystywania podmiotów z rajów podatkowych). Trwa osłabianie Naftogazu na rynku wewnętrznym (wyciskanie najbardziej intratnych podsegmentów), a perspektywa uregulowania tej sytuacji może się pojawić dopiero po wyborach prezydenckich.

„Niemieckie doświadczenia na europejskich gazowych rynkach spotowych – korzyści w aktualnej sytuacji gospodarki światowej” przedstawił E.ON Ruhrgas AG – dr Christoph Merkel. Uwzględniając aspekt historyczny rozwoju i integrowania europejskich sieci gazu ziemnego w latach 1970–2009, trzeba stwierdzić, że istniejący (i będący w budowie) układ gazociągów rozwijał się (prawie wyłącznie) wskutek potrzeb rynkowych. Obecnie coraz większą rolę odgrywa regulacja tego rynku i niemiecki regulator żąda utworzenia jednego (i jedyne) niemieckiego obszaru rynkowego, podczas gdy jeszcze w 2006 r. w Niemczech było 19 obszarów rynkowych na gaz azotowany i gaz wysokometanowy. Od 1 października 2009 r. mają funkcjonować 4 obszary rynkowe na gaz wysokometanowy. E.ON (Ruhrgas) aktywnie wspiera konkurencję na europejskich rynkach gazu (i energii elektrycznej) m.in. poprzez udostępnianie „bazowej płynności” oraz eliminację wąskich gardeł w zakresie mocy przesyłowych. W wystąpieniu podkreślono, że w aktualnej sytuacji gospodarki światowej występują ewidentne korzyści, takie jak niskie ceny dla konsumentów, reakcja cen bezpośrednio na zmiany zachodzące w zakresie podaży i popytu, i następuje szybsze dostosowywanie się struktur w gazownictwie. Wzmocniona konkurencja, rywalizacja w obliczu nadpodaży gazu powodują, że spotowe rynki gazu ugruntowują się w większości krajów europejskich.

Referat pt. **„Smart Metering – szanse dla obrotu energią”** przedstawił przedstawiciel E.ON Ruhrgas – Andreas Potetzki. Dzięki wykładowi uczestnicy konferencji uzyskali bardzo interesujące informacje o instalowaniu urządzeń pomiarowych (w tym dla gazu i wody) na terenie Niemiec na podstawie dyrektywy UE z 2006 r. Przewiduje się, że obowiązek stosowania SMT (*Smart Meter*) będzie występował w nowo budowanych i rewitalizowanych budynkach od początku 2010 r. Obecnie w Niemczech panuje *status quo* ze względu na bariery w postaci wysokich kosztów systemowych i braku standardów technicznych oraz niejasności prawne (III Dyrektywa Gazowa opublikowana 14.08.2009 r. ma długi okres implementacyjny). E.ON Ruhrgas spodziewa się w niedalekiej przyszłości rewolucji w komunikacji z klientem, niemniej jednak w dyskusji zwrócono uwagę na diametralne różnice między rynkami polskim i niemieckim, wynikające z odmienności rozliczeń za energię elektryczną i energię zawartą w gazie ziemnym.

W referacie prezesa Sławomira Śliwińskiego pt. **„Niezbędny rozwój sieci przesyłowej w Polsce”** podkreślono

szczególnie aspekty techniczne możliwości wykonania strategicznych dla bezpieczeństwa energetycznego państwa obiektów gazowniczych, takich jak terminal LNG, gazociągi: Szczecin–Gdańsk, Gustorzyn–Odolanów, Szczecin–Lwówek i inne. Podstawowym problemem jest zapewnienie dla realizacji tych inwestycji środków finansowych, ponieważ łączna wartość inwestycji w prawidłowy rozwój systemu gazowniczego wymaga do roku 2013–2014 nakładów w wysokości co najmniej 5 mld zł. Zakłada się, że część tych środków OGP GAZ–SYSTEM S.A. uzyska z Unii Europejskiej, ponieważ projekty te są ujęte w rządowym Programie Operacyjnym „Infrastruktura i środowisko” – Narodowa Strategia Spójności 2007–2013.

W referacie prezesa Stanisława Łętowskiego pt. **„Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstwa dystrybucji gazu na przykładzie Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o.”** podkreślono zgodność działań spółki z zatwierdzoną mapą celów i kierunków działań strategicznych, z uwzględnieniem preferowanego scenariusza umiarkowanego rozwoju. Spółka posiada również plany rozwoju na lata 2009–2013, uzgodnione z prezesem URE. Spółka ma bardzo duże szanse również na pozyskanie środków unijnych na budowę systemu dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych, w tym również sieci dystrybucyjnych wysokiego ciśnienia. Kluczowa dla spółki jest dywersyfikacja kierunków zasilania i bezpieczeństwa dostaw. Wzrostu wolumenu dystrybuowanego gazu spółka doszukuje się w elektroenergetyce oraz energii odnawialnej (biogazownictwo). Działania te oznaczają m.in., że w 2013 r. w stosunku do roku 2007 w PSG nastąpi przyrost ilości dystrybuowanego gazu o 25%.

Dyskusję i polemiczne uwagi wywołał referat Urszuli Rożnowskiej, dyrektor Pomorskiego Oddziału Obrotu Gazu, pt. **„Relacje Pomorskiego Oddziału Obrotu Gazu z otoczeniem.”** Niektórzy dyskutanci zwrócili uwagę, że pozytywne aspekty odpowiedzialności społecznej biznesu nie powinny dominować nad podstawowymi zadaniami Grupy Kapitałowej PGNiG (w tym zadaniami operatorów systemu dystrybucyjnego), numeratycznie wymienionymi w prawie energetycznym. Generalnie jednak zgodzono się, że wzrost satysfakcji i zadowolenia zarówno klientów, jak i pracowników, podnosi wiarygodność i pozytywne postrzeganie marki całej Grupy PGNiG, a tym samym wzrost zainteresowania inwestorów i efektywność łańcucha technologicznego firm gazowniczych.

Prof. dr hab. inż. Waldemar Kamrat, prorektor Politechniki Gdańskiej, moderator konferencji, podsumowując obrady, wyraził opinię, że mimo narastających zagrożeń i przesuwania się kryzysu w Polsce na rok 2010, rozwój i realizacja nie tylko kluczowych, ale również modernizacyjnych inwestycji musi być prowadzona m.in. w celu złagodzenia tego kryzysu. Niewielkie spadki w wolumenie sprzedaży i przesyłu gazu w Polsce (nie przekraczają 10%) nie powinny w istotny sposób naruszyć dotychczasowych strategii, zwłaszcza preferowanych przez państwo. Polska, jako aktywny członek Unii Europejskiej, wraz z innymi krajami Europy Środkowej, powinna zintensyfikować działania na forum Komisji Europejskiej w celu przyjęcia jednolitej i solidarnej „Polityki energetycznej Unii Europejskiej”. ■

Regulator czy właściciel planowania rozwoju?

Adam Cymer

Już wiele miesięcy trwa dyskusja pomiędzy URE a operatorami systemów dystrybucyjnych (spółkami gazownictwa) w sprawie metodologii opracowywania i oceny planów rozwoju.

Spółki gazowe zgłaszały już do firm konsultingowych URE wiele uwag merytorycznych do prezentowanej metodologii. W większości uwagi te nie zostały uwzględnione, a spółki nie otrzymały żadnej odpowiedzi na swoją korespondencję. Z wyjątkiem dwóch tzw. konferencji uzgadniających nie przeprowadzono żadnych spotkań, konsultacji ani warsztatów z przedstawicielami spółek gazownictwa bądź IGG, co znacznie ograniczyło możliwości wypracowania optymalnego, satysfakcjonującego URE oraz branżę rozwiązania.

Skutek jest taki, że zaprezentowana na konferencji 21 września br. „Metodologia oceny przedsięwzięć inwestycyjnych energetycznych przedsiębiorstw sieciowych” nie tylko nie spełnia stawianych przed nią oczekiwań (poprawa jakości i obiektywizmu oceny planów rozwoju), ale ze względu na liczne błędy, stanowi krok wstecz w stosunku do stanu obecnego.

Sytuacja jest dość paradoksalna. 7 września br. Adam Szejnfeld, sekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki oznajmił na konferencji prasowej, że Ministerstwo Gospodarki przygotowało nowe „Zasady konsultacji przeprowadzanych podczas przygotowywania dokumentów rządowych”, których celem jest prowadzenie konsultacji już na etapie tworzenia założeń projektów, a nie dopiero gotowych dokumentów. Program ten ma również na celu poprawę jakości przeprowadzanych konsultacji oraz szersze włączenie obywateli w proces tworzenia prawa. Minister Szejnfeld dodał, że w ramach uruchomionego w ministerstwie drugiego etapu projektu tworzenia „lepszego prawa” powstał program redukcji obciążeń administracyjnych, mają-

cy na celu zmniejszenie obowiązków informacyjnych firm o 25 proc. do końca 2010 roku. Tymczasem przedstawiciel tej samej administracji rządowej na konferencji zorganizowanej dwa tygodnie później zaprezentował dokumenty wskazujące na dokładnie odwrotne plany – zdecydowane zwiększenie wymogów informacyjnych wobec rzekomo całkowicie niezależnych energetycznych przedsiębiorstw, przy braku jakichkolwiek poważnych konsultacji w tej sprawie.

UCIĄŻLIWE OBOWIĄZKI INFORMACYJNE

W zaprezentowanej przez URE metodologii uderza przede wszystkim zdumiewająca chęć pozyskania jak największej liczby danych od operatorów niezwiązanych z sednem planu rozwoju (inwestycyjno-finansowego). Ilość danych oczekiwanych przez prezesa URE jest zdecydowanie większa niż dotychczas. Zakres wymaganych informacji jest znacząco szerszy niż wynika to z treści art. 16 ust. 3 prawa energetycznego. Takie podejście narusza podstawową zasadę prawa administracyjnego, która stanowi, że organa administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa. Zebranie niezbędnych danych oraz wypełnienie arkuszy w obecnym etapie informatyzacji spółek gazownictwa będzie wymagało wielkiego nakładu pracy. Jest to o tyle kłopotliwe, że spółki starają się optymalizować swoje zatrudnienie i okresowe obciążenie dużej liczby osób dodatkową pracą związaną z przygotowaniem i raportowaniem na potrzeby planów rozwoju z pewnością wpłynie na koszty zatrudnienia.

Ale jest jeszcze jeden aspekt sprawy. Ta ogromna wymagana liczba danych jest nie tylko trudna do zaakceptowania, ale może również prowadzić do braku pełnego zrozumienia przez operatorów celowości raportowanych danych w ramach planów rozwoju, co może grozić ryzykiem „mechanicznego” podejścia do ich przygotowywania oraz uzgadniania. Tym bardziej że proponowany model oceny zupełnie nie uwzględnia możliwości zaistnienia zdarzeń jednorazowych (takich jak np. przestawienia odbiorców na inny rodzaj gazu, możliwość przeniesienia się odbiorcy do innego OSD), które mogą mieć duży wpływ na działalność i wyniki OSD. Brak mechanizmu uwzględniania takich zdarzeń budzi silne obawy o sposób traktowania takich nadzwyczajnych zdarzeń i możliwość ich uwzględnienia w planach rozwoju (nie ma nawet takiego miejsca w tabelkach!).

Co gorsza, w metodologii zaprezentowanej przez URE dostrzec można chęć dyktowania rozwiązań wyraźnie ingerujących w plany strategiczne spółek dystrybucyjnych. Zgodnie z polityką korporacyjną Grupy Kapitałowej PGNiG, spółki OSD są objęte systemem zarządzania przez cele, które służą realizacji strategicznych interesów Grupy Kapitałowej PGNiG. Dlaczego URE chce oceniać te cele, skoro nie leży to w jego kompetencjach, lecz faktycznego właściciela, którym jest Skarb Państwa reprezentowany przez Ministerstwo Skarbu Państwa (i Ministerstwo Gospodarki)? Natomiast narzucanie operatorom innych celów działania jest włączeniem regulatora w uprawnienia i obowiązki właścicielskie. Rozwiązanie takie budzi poważne wątpliwości co do możliwości realizacji w świetle zapisów kodeksu spółek handlowych o nadzorze korporacyjnym oraz prawa energetycznego. Czy URE chce wprowadzić dualizm zarządczy?

TARYFA DLA BIEDNYCH CZY BOGATYCH?

Zaproponowana przez URE metodologia wyraźnie sugeruje uzależnienie poziomu taryf od poziomu dochodów mieszkańców. Na jakiej podstawie? Ceny gazu dla gospodarstw domowych wyznaczane są głównie przez cenę paliwa

dokończenie na str. 51

Inteligentne opomiarowanie w polskim gazownictwie – szanse i zagrożenia

Dariusz Dzirba

Z uwagi na rosnące zainteresowanie w Polsce tzw. inteligentnym opomiarowaniem, a także na nowe uwarunkowania legislacyjne, wynikające z dyrektyw unijnych warto omówić zagadnienia z nim związane.

Inteligentne opomiarowanie jest powszechnie przyjętym polskim tłumaczeniem angielskiego określenia *smart metering*. Pojęcie inteligentnego opomiarowania nie jest jednoznacznie zdefiniowane, dlatego spróbuję przybliżyć to określenie. Jest to zagadnienie ważne – w wielu dokumentach unijnych i w dyskusjach pojęcie to jest coraz częściej używane, więc istotne jest dobre rozumienie tego terminu.

Stowarzyszenie European Smart Metering Alliance (ESMA) definiuje inteligentne opomiarowanie, traktując jako elementy definicyjne cechy, które ono powinno mieć, takie jak:

- automatyczne przetwarzanie, transmitowanie, zarządzanie i wykorzystywanie danych pomiarowych,
- dwukierunkowa komunikacja pomiędzy urządzeniami pomiarowymi i układami nadzorczymi,
- automatyczne zarządzanie urządzeniami pomiarowymi,
- dostęp do aktualnych i czytelnych informacji na temat zużycia dla odpowiednich podmiotów i posiadanych przez nich systemów, włącznie z konsumentami energii,
- obsługa usług zwiększających wydajność zużycia energii i systemu energetycznego (generowanie, przesył, dystrybucja, a zwłaszcza zużycie końcowe).

Istnieje pewna nadmiarowość oraz niespójność tej definicji. Niektóre elementy określają cechy fizyczne (technologii), inne – cechy funkcjonalne. W moim przekonaniu, dodatkową cechą istotną dla takich systemów powinna być ich elastyczność, tzn. możliwość dostosowywania do zmiennych szczegółowych potrzeb, mogących pojawiać się w miarę rozwoju tej technologii. Nie jest to warunek trudny do spełnienia – o inteligencji tego typu układów decyduje zwykle oprogramowanie, które jest stosunkowo najłatwiej modyfikowalne. Dyskusyjny jest również obligatoryjny zapis o dwukierunkowej komunikacji pomiędzy urządzeniem pomiarowym (licznikiem) a centrami nadzorczymi. Wydaje się, że powinien być zastąpiony mniej restrykcyjnym warunkiem możliwości dwukierunkowej komunikacji pomiędzy odbiorcą a centrami nadzorczymi. To wystarczające kryterium dla dopuszczenia możliwości aktywnego oddziaływania odbiorcy. Dwa wymienione sformułowania

powodują różne konsekwencje – zwłaszcza w pierwszym przypadku determinują wyposażenie licznika choćby w elementarny układ wprowadzania/modyfikacji danych dostępny z poziomu użytkownika.

Bardziej czytelna i zrozumiała jest opisowa definicja inteligentnego opomiarowania:

Jest to opomiarowanie dostarczające użytkownikowi/klientowi bieżących i ciągłych danych dotyczących zużycia i kosztu danego medium (np. gazu, wody, elektryczności) oraz umożliwiające komunikację (dwukierunkową) z centrami nadzorczymi dostawców, pozwalającą klientowi na aktywną (tzn. mającą wpływ na zużycie i koszt) postawę jako odbiorcy danego medium.

Pożądanym warunkiem jest opcja porównywania zużycia/kosztów z danymi historycznymi.

W domyśle uważa się, że wszystkie wymienione wyżej funkcje powinny być dostępne na poziomie inteligentnego urządzenia pomiarowego (licznika gazu, energii), niemniej są też prezentowane poglądy, że zwrotny kanał komunikacji powinien być – co prawda – skierowany do klienta, ale niekoniecznie bezpośrednio do urządzenia pomiarowego, np. za pośrednictwem internetu. Możliwe jest też rozwiązanie polegające na komunikacji licznika z komputerem dobowym odbiorcy. Zauważmy, że pozwala to na wykorzystanie podobnej, jeśli nie większej, funkcjonalności – wygodniej jest porównywać np. archiwalne zużycie na dużym ekranie monitora w mieszkaniu niż na liczniku umieszczonym czasem na zewnątrz mieszkania. Poza tym takie podejście pozwala na uruchomienie funkcji inteligentnego opomiarowania już na bazie prostych systemów automatycznego odczytu (cyfryzacja sygnału + kanał komunikacji), ograniczając koszty urządzeń (liczników).

W literaturze często pojawiają się skrótowo związane z pojęciem inteligentnego opomiarowania czy automatycznego odczytu urządzeń pomiarowych dla odbiorców indywidualnych. Zwykle używa się skrótów: AMM (*Advanced Meter Management*), AMI (*Advanced Meter Infrastructure*) czy AMR (*Automatic Meter Reading*) z zakresem pojęciowym dla tych określeń od najszerszego do najwęższego – w podanej kolejności.

Najbardziej rozpowszechniona jest ostatnia klasa tych systemów, tzn. układy AMR, z tym że nie każdy system AMR może być uznawany za system inteligentnego opomiarowania. Niemniej większość nowoczesnych systemów AMR spełnia w podstawowych punktach przytoczone wcześniej

definicje, a z pewnością mogą stać się bazą dla takich systemów. Wiele zagadnień jest też analogicznych, dlatego podane informacje odnoszące się bezpośrednio do systemów AMR w większości mogą być zastosowane również do szerszych klas systemów.

ZALETY

systemów inteligentnego opomiarowania są powszechnie znane i opisywane szeroko w literaturze fachowej. Niemniej, w większości, szczególnie w odniesieniu do systemów AMR, sprowadzane są one wyłącznie do istotnego wzrostu wydajności systemu inkasa (od kilkunastu do kilkudziesięciu razy). Powszechnie uważa się, że właśnie efekty ekonomiczne, wynikające wprost ze wzrostu wydajności odczytów, zmniejszenia kosztów pracy ludzkiej, przetwarzania danych, ograniczenia administracji itp., były podstawową przesłanką do wdrażania takich systemów. W przypadku inteligentnego opomiarowania mamy dodatkowe możliwości związane z potencjalną optymalizacją zużycia danego medium zarówno przez odbiorcę, jak i sprzedawcę.

Zalety systemów mogą być:

- ekonomiczne,
- marketingowe,
- organizacyjne,
- związane z bezpieczeństwem.

Podział ten ma charakter porządkowy – wiele cech i zalet systemu z zakresu np. marketingowego czy organizacyjnego przekłada się pośrednio na efekty ekonomiczne.

Niektóre cechy systemów inteligentnego opomiarowania, będące zaletami z punktu widzenia odbiorcy (np. częstsze odczyty motywujące do oszczędności i zmniejszenia zużycia, ułatwienie w zmianie sprzedawcy), nie muszą być zaletami z punktu widzenia dostawcy – niemniej w większości systemy te przynoszą korzyści obu stronom.

Zalety ekonomiczne

- Zmniejszenie nieuprawnionego poboru i kradzieży gazu.
- Zwiększenie wydajności pracy inkasentów (liczba odczytanych urządzeń w jednostce czasu).
- Eliminacja odczytów nieskutecznych, wynikających z niedostępności urządzeń pomiarowych.
- Poprawa struktury odczytów, polegająca na dostosowaniu częstotliwości odczytów do profilu zużycia i motywująca do racjonalizacji zużycia.
- Poprawienie pewności i jakości odczytów (praktycznie brak błędów i przekłamań).
- Ułatwienie zarządzaniem kontami „problemowych” użytkowników oraz ułatwienie windykacji.
- Zwiększenie szybkości przepływu środków pieniężnych pomiędzy klientem a firmą.

Zalety marketingowe

- Podwyższenie jakości i „elegancji” usług poprzez możliwość odczytu bez potrzeby ingerowania klienta – popra-

wienie wizerunku marketingowego firmy jako nowoczesnej i przyjaznej dla klienta.

- Zmniejszenie liczby skarg i reklamacji (uzasadnionych) klientów na odczyty niezgodne ze stanem faktycznym.
- Podniesienie poziomu obsługi klientów.
- Umożliwienie dostępu do danych pomiarowych w takim stopniu, w jakim jest to w danym momencie potrzebne przedsiębiorstwu gazowniczemu.
- Ułatwienie dla prowadzenia tzw. segmentacji klientów.
- Podniesienie poziomu konkurencyjności w stosunku do innych dostawców nośników/mediów energetycznych oraz innych firm zajmujących się świadczeniem usług odczytowych w sposób tradycyjny.

Zalety organizacyjne

- Większa możliwość (elastyczność) w dostosowaniu do ewentualnych nowych rozwiązań z zakresu taryf (promocje, zniżki, zmienne taryfy czasowe itp.).
- Łatwiejsze dostosowanie do ewentualnego przyszłego sposobu rozliczeń gazu na bazie energii, a nie objętości.
- Łatwiejsze uruchomienie procedur odczytu przy przyłączeniu, wyłączeniu, zmianie użytkownika.

Zalety związane z bezpieczeństwem

- Zwiększenie bezpieczeństwa pracy i bezpieczeństwa inkasentów (w przypadku systemów częściowo zautomatyzowanych z udziałem czynnika ludzkiego).
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa klientów.
- Możliwość udostępniania teraz lub w przyszłości tzw. usług dodanych, np. układ detekcji wycieku gazu z systemem automatycznego odcięcia, podłączenie systemu antywłamaniowego, wezwanie pomocy medycznej itp.

Skala oszczędności wynikająca ze zwiększonej wydajności zależy od rodzaju systemu, skali wdrożenia i konkretnych warunków (koszt pracy, organizacja systemu inkasa itp.). W literaturze podaje się, że zastosowanie systemów AMR (w odniesieniu do tradycyjnego systemu) zwiększa liczbę odczytów od 10 do 100 razy. Podobnie jest w wypadku zmniejszenia nieuprawnionych poborów – liczba kradzieży zmniejsza się o 5–15%.

Przesłanki bezpieczeństwa wynikają zarówno z eliminacji (głównie subiektywnego) zagrożenia mieszkańców przestępczością, jak i z możliwości nowych technologii, które pozwalają np. na automatyczne odcięcie wypływu gazu.

Właśnie usługi dodatkowe są argumentem za rozpowszechnieniem systemów inteligentnych. Możliwa jest implementacja usług związanych z detekcją nieszczelności systemu gazowego w mieszkaniu, nałożenia własnych (klientów) ograniczeń i limitów na zużycie oraz innych funkcji niezwiązanych bezpośrednio z gazownictwem, np. podłączanie układów alarmowych czy systemów bezpieczeństwa dla osób starszych bądź niepełnosprawnych (przycisk alarmowego wezwania). Oczywiście, te ostatnie usługi wymagają współdziałania (w tym technicznego) z systemami policji czy służby zdrowia.

Niewątpliwie systemy inteligentnego opomiarowania oferują odbiorcy pełną informację nawet o chwilowym czy

okresowym zużyciu, co wpływa na możliwość efektywniejszego i oszczędniejszego gospodarowania energią. W konsekwencji – w ujęciu globalnym – ma to pozytywny wpływ na środowisko naturalne.

Wady i problemy

- Wysoki początkowy koszt inwestycji i instalacji.
- Konieczna relatywnie duża (albo ściśle adresowana do poszczególnych grup odbiorców) skala przedsięwzięcia.
- Trudność w integracji z istniejącymi systemami bilingowymi.
- Problemy socjalne wynikające z ewentualnego zmniejszenia liczby pracowników (inkasentów).
- Różnorodność stosowanych technologii, rozwiązań, protokołów komunikacyjnych, zwiększająca ryzyko nietrafionej inwestycji.
- Możliwość „inwigilacji” naruszającej prywatność klientów.
- Konieczność wprowadzania dodatkowych mechanizmów związanych z ochroną danych pomiarowych.
- Brak podobnych zalet jak w elektroenergetyce, związanych z dostosowaniem i łatwą zmiennością taryfy do profilu zużycia odbiorcy (interaktywność odbiorcy).

TECHNOLOGIA

Nawet skrótkowe przedstawienie stosowanych technologii w systemach inteligentnego opomiarowania przekracza ramy i założenia niniejszego artykułu. Powszechnie stosowana jest technologia mikroprocesorowa i zaawansowane technologie komunikacyjne. Szczególnie w tej ostatniej dziedzinie używa się wielu rozwiązań. Do odczytu pomiaru stosowane są różne techniki, takie jak:

- systemy z odczytem z wyjścia impulsowego (kontaktron),
- systemy z odczytem z wyjścia impulsowego (encoder),
- systemy z odczytem optycznym,
- systemy zintegrowane (liczniki elektroniczne).

Systemy z odczytem optycznym są tu stosunkowo nowym rozwiązaniem. Stały się dostępne dzięki miniaturyzacji i istotnemu obniżeniu kosztów elementów optoelektronicznych. Ich idea jest niezwykle prosta – „elektroniczne oko” zastępuje odczyt ludzki. Są to tzw. systemy OCR i ICR (*Optical Character Recognition* i *Intelligent Character Recognition*) bazujące na technologiach automatycznego, elektronicznego rozpoznawania określonych ciągów znaków.

Praktycznie implementacja takiego systemu polega na tym, że do pola odczytowego gazomierza (lub innego urządzenia pomiarowego) instalowana jest uproszczona kamera lub skaner, które przetwarzają obraz w postać cyfrową właściwą do transmisji danych. Oznacza to, że nie jest wymagana jakkolwiek modyfikacja bądź ingerencja w układy mechaniczne i konstrukcyjne gazomierza – układ optyczny może być adaptowany do dowolnego typu gazomierza (licznika), gdyż w istocie zastępuje ludzki organ wzroku. Konieczne jest zaimplementowanie dość zaawansowanych algorytmów obliczeniowych, co jeszcze kilka lat temu hamowało komercyjne wykorzystanie tych układów.

Zaletą tych systemów jest praktycznie całkowite uniezależnienie się od typu/rodzaju urządzeń pomiarowych – mogą to być zarówno liczniki nowoczesne, jak i stare.

Istnieją systemy wykorzystujące następujące media łączności:

- radiowy klasyczny (pasma małej mocy niewymagające dodatkowych zezwoleń),
- radiowy GSM/GPRS,
- radiowy Bluetooth,
- telefoniczny kablowy,
- satelitarny,
- bazujący na sieciach energetycznych (PLC),
- hybrydowy – mieszany,
- inny (internet, telewizja kablowa, okablowanie bezpośrednie itp.)
- technologie przyszłościowe (Wireless USB, ZigBee, RFID itp.).

Jedną z ważniejszych kwestii jest problem komunikacji z innymi urządzeniami i centrami nadzorczymi.

Oczywiście, odpowiednią funkcjonalność – w tym wypadku dwukierunkową wymianę informacji, można uzyskać na bazie dowolnego wymienionego wyżej medium. Najczęściej mówimy o logicznym kanale łączności, który może składać się z różnych (łączonych) implementacji fizycznych wymienionych wyżej technologii.

W poszczególnych spółkach gazownictwa mamy do czynienia z wieloma wdrożeniami systemów automatycznego odczytu AMR. Zwykle są to wdrożenia w skali od kilkudziesięciu do kilkuset odbiorców, wykorzystujące układy między innymi Plum, Aiut, Matrix. Prace związane z testowaniem układów AMR i pilotażowymi wdrożeniami na rzecz PGNiG SA realizował też Instytut Nafty i Gazu Oddział Warszawa.

UWARUNKOWANIA PRAWNE, LEGISLACJA

W ustawodawstwie unijnym już od kilku lat wskazywano automatyczny odczyt liczników jako jeden z zalecanych środków działania dla dystrybucji, wynikający z otwarcia na konkurencję. W sposób bardziej konkretny i bezpośrednio wykorzystujący określenie „inteligentnego opomiarowania” problematyka ta jest poruszona w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (opublikowanej w sierpniu 2009 r.), dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE.

W Polsce problem inteligentnego opomiarowania znalazł wyraz w przyjętej 3 czerwca br. „Deklaracji w sprawie wprowadzenia inteligentnego opomiarowania dla polskiego systemu elektroenergetycznego”, której sygnatariuszami byli: Urząd Regulacji Energetyki, Krajowa Agencja Poszanowania Energii, Federacja Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich, Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu. Dokument wskazuje na potencjalne korzyści, jakie powinny przynieść systemy inteligentnego opomiarowania zarówno dla odbiorców, jak i dostawców mediów oraz wzywa przedsiębiorstwa sektora elektroenergetycznego do propagowania i wdrożenia tego rozwiązania.

Zalecenia III Dyrektywy Gazowej dotyczące inteligentnego opomiarowania:

- Należy umożliwić oparcie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych na ocenie gospodarczej. Jeżeli z oceny takiej wyniknie, że wprowadzenie tego rodzaju systemów pomiarowych jest racjonalne z gospodarczego punktu widzenia i opłacalne tylko dla konsumentów o określonym poziomie zużycia gazu, państwa członkowskie powinny móc to uwzględnić przy wdrażaniu inteligentnych systemów pomiarowych.
  - W celu promowania efektywności energetycznej, państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło – organ regulacyjny, zdecydowanie zalecają przedsiębiorstwom gazowym optymalizację wykorzystania gazu, na przykład poprzez dostarczanie usług w zakresie zarządzania energią, rozwój innowacyjnych formuł cenowych lub poprzez wprowadzanie, w stosownych przypadkach, inteligentnych systemów pomiarowych lub inteligentnych sieci.
  - Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie inteligentnych systemów pomiarowych, które pozwolą na aktywne uczestnictwo konsumentów w rynku dostaw gazu. Wdrożenie tych systemów pomiarowych może być uzależnione od ekonomicznej oceny wszystkich długoterminowych kosztów i korzyści dla rynku oraz indywidualnego konsumenta lub od oceny, która forma inteligentnego pomiaru jest uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia i najbardziej opłacalna oraz w jakim czasie ich dystrybucja jest wykonalna.
- Ocena taka odbywa się w terminie do trzech lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy z zastrzeżeniem takiej oceny, państwa członkowskie lub jakkolwiek wyznaczony przez nie właściwy organ przygotowuje harmonogram wdrażania inteligentnych systemów pomiarowych.*

WARTO ZDEFINIOWAĆ STRATEGIĘ POSTĘPOWANIA DLA POLSKIEGO GAZOWNICTWA W TEJ DZIEDZINIE.

1. Z punktu widzenia metrologicznego, tj. samej istoty pomiaru, fakt czy mierzymy wolumen gazu czy wielkość energii elektrycznej, ilość wody czy ciepła nie ma większego znaczenia. Oczywiście, inna jest natura pomiaru pierwotnego, ale po przetworzeniu wielkości analogowej w postać cyfrową rodzaj mierzonego medium jest sprawą drugorzędną – proces obróbki sygnału, z dokładnością do algorytmu przeliczenia jest identyczny. Być może, dlatego często próbuje się sprowadzić wszystkie media do wspólnego mianownika, sugerując stosowanie tych samych rozwiązań i oczekując identycznych korzyści niezależnie od specyfiki danego medium. Z funkcjonalnego punktu widzenia różnica jest jednak niezwykle istotna choćby w przypadku pomiarów gazu i energii elektrycznej – wynika z odmiennych cech obu (elektroenergetycznego i gazowego) systemów. Na przykład bezwładność systemu gazowniczego jest istotnie większa niż systemu elektroenergetycznego. Wyłączenie odpowiedniej liczby odbiorników energii elektrycznej powoduje w ujęciu systemowym w zasadzie natychmiastowy wpływ na system energetyczny; analogiczne wyłączenie odbiorników gazu – z uwagi na akumulacyjne cechy sieci przesyłu i dystrybucji gazu – wywołą taką reakcję z bardzo istotnym opóźnieniem. Podobnie, o ile zmiana (w układzie doby) w wykorzystaniu niektórych odbiorników energii elektrycznej jest możliwa, to taka sama zmiana zachowań klientów w odniesieniu do odbiorników gazu jest dużo mniej prawdopodobna, zakładając typowe wykorzystanie gazu do przygotowywania posiłków, podgrzewania wody i ogrzewania.

Oznacza to, że o ile racjonalne może być skłonienie do zmiany zachowań odbiorców energii elektrycznej w czasie

rzeczywistym, np. poprzez dynamiczne wprowadzanie zmiennych taryf (choćby przy użyciu technologii inteligentnego opomiarowania), to dużo trudniej jest przyjąć podobną metodologię w stosunku do indywidualnych odbiorców gazu. Różnic pomiędzy metrologią w przypadku odbiorcy indywidualnego dla obu branż jest znacznie więcej.

- Licznik elektryczny łatwo jest zdalnie włączyć i wyłączyć, gazowy – bezkonfliktowo jedynie wyłączyć.
- W wypadku licznika elektrycznego – w przeciwieństwie do licznika gazowego – mamy naturalną dostępność źródła energii elektrycznej.
- Problemy iskrobezpieczeństwa występują jedynie w przypadku liczników gazowych (niejednokrotnie implikuje to wykonanie układów w odpowiedniej technologii).
- Liczniki gazu są często położone na zewnątrz posesji i pracują w zewnętrznych warunkach atmosferycznych (układy muszą wytrzymać temperatury do -30 stopni Celsjusza, a przeglądanie np. danych archiwalnych na bazie takiego gazomierza nie zawsze jest najwygodniejszym rozwiązaniem).
- Problem pomiaru energii elektrycznej jest skutecznie rozwiązany, kwestie metrologiczne i organizacyjne wynikające z ewentualnych rozliczeń na bazie energii, a nie objętości gazu są dopiero przed nami.

Podane przykłady dobrze ilustrują poważne problemy wynikające ze specyfiki danego medium i wskazują na konieczność dużej ostrożności przy unifikacji/wprowadzaniu rozwiązań technicznych oraz rozwiązań legislacyjnych wspólnych dla gazu i elektroenergetyki. Wydaje się, że w każdej sytuacji należy uwzględnić specyfikę danej branży. Jest to kolejny argument wzmacniający postulaty wyodrębnienia w najbliższych latach prawa gazowego.

2. Pewnym niebezpieczeństwem obserwowanym w tej dziedzinie jest traktowanie inteligentnego opomiarowania i inteligentnych liczników jako atrakcyjnej, nowej technologii, do której można „włożyć” obok niezbędnych i po-

trzebnych funkcji wiele opcji dodatkowych. Ich implementacja podraża koszty, a wykorzystanie bywa problematyczne. Zachowanie równowagi pomiędzy potrzebami a ekonomiką przedsięwzięcia wydaje się kluczem do sukcesu w szerszym wdrożeniu tych rozwiązań. Zauważmy, że sama inteligencja licznika nie powinna być celem, ale środkiem do celu. Łatwo o popełnienie błędu konstrukcji urządzenia mającego funkcje wykorzystywane w niewielkim stopniu.

3. Rozwiązań na poziomie globalnym (krajowym, europejskim) wymagają problemy związane z szerszym wprowadzeniem systemów inteligentnego opomiarowania w gazownictwie. Sygnalizuje to również przytoczona wcześniej deklaracja z 3.06.2009 r. Należy zwłaszcza (w ścisłej współpracy z gremiami europejskimi):

- precyzyjnie zdefiniować pojęcie i funkcjonalność inteligentnego opomiarowania z uwzględnieniem specyfiki gazownictwa,
- precyzyjnie zdefiniować pojęcie i funkcjonalność inteligentnego licznika z uwzględnieniem specyfiki gazownictwa,
- zapewnić ochronę prywatności odbiorców (ochrona danych pomiarowych),
- opracować niezbędne standardy zwłaszcza odnośnie do protokołów komunikacyjnych,
- określić, na czym szczegółowo może polegać „aktywność” odbiorcy/licznika gazu w aspekcie ciągłej możliwości komunikacji z dostawcą.

Podstawowym zadaniem – zgodnie z wymogami dyrektywy i przytoczonymi wyżej zapisami – będzie dokonanie w podmiotach branży gazowniczej analizy ekonomicznej odnośnie do racjonalności biznesowej wprowadzania tego typu rozwiązań. Niewątpliwie, mimo wskazanych zalet, podstawową

przesłanką wprowadzenia rozwiązań inteligentnego opomiarowania dla przedsiębiorstwa powinna być zasadność ekonomiczna. Być może – w okresie przejściowym – o ile opłacalność biznesowa okazałaby się problematyczna, pewnym rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie takiej usługi jako opcjonalnej na zasadach „zwrotu kosztów” dla przedsiębiorstwa.

4. Z pewnością cenne są praktyczne doświadczenia związane z wdrażaniem i eksploatacją takich systemów. W związku z tym racjonalne jest wspieranie (ekonomicznie uzasadnionych) wdrożeń z tego zakresu czy testowanie technologii rozwojowych. W przypadku sprawdzonych systemów (inteligentnego opomiarowania lub AMR z możliwością migracji do takich systemów) wydaje się celowe postępowanie dwutorowe:

- lokalne wdrażanie niewielkich systemów tam, gdzie powinny przynieść największe i najszybsze korzyści (odbiorcy indywidualni o aktualnie rejestrowanym zużyciu nieadekwatnym do warunków, odbiorcy trudno dostępni o średnim i dużym zużyciu, małe osiedla o zabudowie jednorodzinnej, inni wyselekcjonowani odbiorcy, duże, nowo oddawane do użytku bloki z istniejącym okablowaniem strukturalnym itp.),
- analiza ekonomiczna, o której wyżej mowa, zgodnie z zaleceniami dyrektywy dla wdrożenia w większej skali, dotycząca szczegółowych uwarunkowań, opłacalności, okresu zwrotu inwestycji, niezbędnych nakładów, docelowych grup klienckich itp.

Poruszone tutaj zagadnienia będą zapewne przedmiotem prac w GK PGNiG SA oraz w dedykowanym zespole przy Izbie Gospodarczej Gazownictwa. ■

Dariusz Dzirba

dyrektor biura w departamencie strategii PGNiG

ZESPÓŁ DS. INTELIGENTNEGO OPOMIAROWANIA W GAZOWNICTWIE

Mając na uwadze rosnące standardy w gazownictwie światowym oraz wytyczne zawarte w nowej III Dyrektywie Gazowej, prezes zarządu Izby Gospodarczej Gazownictwa, po konsultacjach z Urzędem Regulacji Energetyki, powołał 3 września 2009 r. Zespół ds. Inteligentnego Opomiarowania w Gazownictwie.

1. Arkadiusz Chmielewski (APATOR METRIX S.A.)
2. Dariusz Dzirba (PGNiG SA)
3. Artur Gabryś (AIUT Sp. z o.o.)
4. Dariusz Jarczyk (GSG Sp. z o.o.)
5. Adam Jarek (KSG Sp. z o.o.)
6. Jacek Jaworski (Instytut Nafty i Gazu)
7. Krzysztof Kostrubiec (MSG Sp. z o.o.)
8. Mirosław Patej (BIATEL S.A.)

9. Leszek Puzdrowski (WSG Sp. z o.o.),
10. Grzegorz Rosłonek (PGNiG SA O/CLPB)
11. Paweł Słomiński (PSG Sp. z o.o.)
12. Paweł Świszcz (DSG Sp. z o.o.)
13. Zygmunt Trąba (INTERGAZ Sp. z o.o.)
14. Zdzisław Wojdanowski (ITRON Polska Sp. z o.o.)

Pracom zespołu przewodniczy Dariusz Dzirba. Główne zadanie zespołu to wypracowanie kierunków działań (strategii) sektora gazowego, zapewniających realizację zobowiązań unijnych i krajowych dotyczących wdrażania inteligentnego opomiarowania. Zespół będzie również współpracował z instytucjami państwowymi w zakresie przygotowania rozwiązań technicznych i implementacji prawnych z uwzględnieniem doświadczeń światowych oraz korzyści dla konsumentów.

„Mistrzowskie wieczory” u Paderewskiego

Koncert w stodole.

W sierpniu, już po raz szósty, wnętrza i otoczenie dworu wybitnego Polaka – Ignacego Jana Paderewskiego – w Kąsnej Dolnej wypełniły dźwięki muzyki światowej sławy kompozytorów w prawdziwie mistrzowskich wykonaniach polskich artystów. Centrum Paderewskiego Tarnów – Kąsna Dolna zorganizowało pełną muzycznych wrażeń imprezę.

Odbywające się co dwa lata, na zmianę z festiwalem muzyki kameralnej „Bravo Maestro”, „Mistrzowskie wieczory” zgromadziły licznych miłośników klasycznych dźwięków. Na trzy dni tej muzycznej uczty złożyły się doskonale wykonania utworów m.in. Mozarta, Schumanna, Schuberta i Brahmsa, prezentowane przez znanych już wiernej publiczności kąsniańskich koncertów – Konstantego Andrzeja Kulkę, Krzysztofa Jakowicza,

Krzysztofa Bąkowskiego, Andrzeja Gębskiego, Stefana i Pawła Kamasów, Tomasza Strahla, Rafała Kwiatkowskiego i Andrzeja Wróbla.

„Mistrzowskie wieczory” po raz pierwszy odbyły się w 1999 roku. Od tego czasu kształtowała się oryginalna formuła festiwalu. Jak nigdzie indziej w Polsce, Centrum Paderewskiego dysponuje nietypową, ale doskonałą na letni sezon salą koncertową, powstałą w zaadaptowanej do tych celów stodole. Pierwotne przeznaczenie budynku nie zapowiadało tego, co okazało się już po pierwszym koncercie – w obiekcie jest doskonała akustyka, co zgodnie potwierdzają występujący w Kąsnej Dolnej artyści. Drugą zmienną cechą „Mistrzowskich wieczorów” jest ich rodzinny charakter. Wspólnie koncertują tu znani rodzice ze swymi latoroślami oraz ich przyjaciele. To sprawia, że sierpniowe spotkania w Kąsnej są nie tylko mistrzowskie, ale i... rodzinne. Goście mogą również wybrać się na

spacer po otaczającym obiekt parku pełnym sędziwych drzew, pośród których natrafia na rozległe stawy, a może także atmosferę, z której chłoną i czerpał natchnienie I. J. Paderewski. W miesiącach letnich bowiem mistrz grał na fortepianie pod gołym niebem, najczęściej na skraju parku, gdzie specjalnie wynoszono fortepian. Tym niesamowitym koncertom przysłuchiwała się miejscowa ludność.

Kąsna Dolna była domem artysty przez sześć lat (1897–1903). Malowniczo położona w dolinie rzeki Białej, pośród pagórków i skamieniałości tworzących dziś rezerwat „Skamieniałe Miasto”, spełniała oczekiwania Paderewskiego. Zauroczony ciężkowickimi skamieniałościami przypominającymi grzyby, zwierzęta czy piramidy, chciał kupić otaczający teren i utworzyć pensjonat wypoczynkowy. Niestety, spotkał się z nieoczekiwaną odmową ze strony magistratu, który motywował swą decyzję potrzebą utrzymania na tych terenach pastwisk dla bydła. Ciekawszy był drugi argument. Otóż magistrat wyraził troskę o moralność miejscowej ludności, która byłaby narażona na zgorzenie widokiem roznieglizowanych letniczek i letników. Tak więc I. J. Paderewski, nie zrealizował swojego pomysłu. Niestety, również plany osied-

Koncert na ganku.

lenia się na stałe w Kańskiej okazały się nierealne. Z roku na rok powiększał się deficyt majątku i nawet zmiany niegospodarnych zarządców nie pomagały. W jednym z wywiadów dla „Kuriera Warszawskiego” w listopadzie 1901 roku mówił: „Mam dość Galicji (...). Miałem zamiar podróżować jeszcze kilka lat, a potem na stałe osiąść wśród swoich, lecz poznałem wkrótce, że jestem za ubogi, aby ten cel urzeczywistnić, a może zbyt przyzwyczajony do stosunków europejskich, aby dać radę z krukami swojskimi. To specjalny gatunek, a szczególnie te, co się po wsiach wałęsają, te z mianem pocziwców, z manierami wielkopańskimi i z butą rycerską dotkliwie dały mi się we znaki. Tak, to wygląda na paradoks, ale proszę mi wierzyć, jam dość bogaty na Szwajcarię, Paryż i Londyn, ale stanowczo za ubogi, by osiąść na wsi i go-

spodarzyć w Galicji”. Rozstanie z Kańską nie było dla artysty łatwe, a życzliwość i sympatia miejscowej ludności potęgowały żal rozstania z tym urokliwym miejscem.

Kańska Dolna pozostała jedyną zachowaną posiadłością I. J. Paderewskie-

go, w której wnętrzach zwiedzać możemy pomieszczenia z umeblowaniem głównie XIX-wiecznym. Meble w ogromnej większości zostały sprowadzone specjalnie na potrzeby muzeum. Jedynie niektóre pochodzą z czasu, kiedy I. J. Paderewski bywał w Kańskiej Dolnej.

Najbardziej egzotyczny jest pokój chiński. Inspiracją do umeblowania pomieszczenia była fascynacja Paderewskiego sztuką Dalekiego Wschodu. Znajduje się tutaj gabinet utrzymany w stylach I połowy XIX wieku, a także sypialnia, w której zobaczyć możemy sedes w formie taboretu, należący do pierwotnego wyposażenia dworu z czasów Paderewskiego. W muzeum znajduje się również oryginalny, sprowadzony po długich poszukiwaniach fortepian, na którym grywał Paderewski w parku dworskim. W zaadaptowanych pomieszczeniach dworku utwo-

Koncert w parku.

rzo ekspozycję, będącą obecnie jedną z największych atrakcji na terenie Pogórza Karpackiego.

Zachęcam do odwiedzenia tego niezwykle miejsca, które z roku na rok pięknieje, przysparzając ciężkowi-kiej ziemi kolejnych miłośników. A będzie ku temu doskonała okazja, gdyż w ramach XXXVIII Zjazdu Gazowników Polskich, który odbędzie się w Tarnowie 15–17 października br. organizatorzy zaplanowali program turystyczny obejmujący wizytę u Paderewskiego w Kańskiej Dolnej. ■

Bożena Malaga-Wrona

Bibliografia: Franciszek Pulit, *Dom w Ojczyźnie*.

W równowadze z otoczeniem

Marzena Strzelczak

Silna pozycja rynkowa i finansowa PGNiG stwarza możliwości kontynuacji rozpoczętych wcześniej procesów modernizacyjnych i inwestycyjnych. Grupie zależy, by realizować je zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zarówno w kontekście odpowiedzialności wobec naszych pracowników i klientów, jak i w aspekcie poszanowania środowiska naturalnego idee te są ważnym elementem naszej strategii biznesowej. Poza tym fakt, że już ponad 80 proc. firm branży energetycznej na świecie posiada i realizuje strategię zrównoważonego rozwoju zobowiązuje podmioty grupy, działające w kraju i za granicą, do podejmowania wyzwań w tym zakresie. Spółki i oddziały Grupy Kapitałowej PGNiG mają bogatą tradycję angażowania się w życie lokalne społeczności, w których funkcjonują. Niemniej jednak, w listopadzie 2008 roku wraz z ogłoszeniem strategii biznesowej Grupy PGNiG rozpoczęto projekt wypracowania dla niej kompleksowej strategii zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu. Dzięki jej wdrożeniu dotychczasowe działania w zakresie odpowiedzialności społecznej zyskały nowy wymiar, równocześnie podjęto wyzwanie ich pełnego zintegrowania z działalnością biznesową Grupy Kapitałowej PGNiG.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju i Odpowiedzialnego Biznesu GK PGNiG na lata 2009–2015 została oficjalnie przyjęta przez Zarząd GK PGNiG 20 lipca 2009 roku. Z chwilą jej przyjęcia została również ustalona jej struktura zarządzania w Grupie PGNiG.

W strategii wyznaczono sześć głównych priorytetów:

- dbałość o klienta,
- dialog i współpraca z partnerami społecznymi i biznesowymi,

- poszanowanie środowiska naturalnego,
- bezpieczne i przyjazne miejsce pracy,
- rozszerzenie działalności biznesowej zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.

Szósty to rzetelna, spójna komunikacja i marketing, które przenikają każdy z powyższych obszarów. Działania w ramach tych sześciu filarów dotyczą wszystkich obszarów odpowiedzialnego biznesu: miejsca pracy, środowiska naturalnego, rynku, społeczności lokalnej. Uznajemy, że pozycja lidera rynku nakłada na nas współodpowiedzialność za jego rozwój tak, by odbywał się on z poszanowaniem potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz środowiska naturalnego.

Kolejnym etapem wdrażania strategii zrównoważonego rozwoju w GK PGNiG jest przygotowywanie indywidualnych planów rozwoju spółek i oddziałów, zgodnych ze strategią CSR, opartych na strategii grupy, ale uwzględniających lokalne potrzeby i możliwości. GK PGNiG zdecydowała się również na przygotowanie raportu społecznego, który będzie najlepszym podsumowaniem dotychczasowych osiągnięć, a zarazem prezentacją zadeklarowanych na kolejne lata działań. Raport ukaże się w październiku 2009 roku.

Z MYŚLĄ O ŚRODOWISKU

W 2009 roku PGNiG SA po raz kolejny realizowało projekt „PGNiG bezpiecznie nad wodą” promujący piękny sport, jakim jest żeglarstwo, a równocześnie bezpieczne i ekologiczne korzystanie z uroków natury. Pierwsza, ubiegłoroczna edycja tej akcji prowadzona pod hasłem „PGNiG bezpiecznie Mazury” znalazła się w tegorocznym raporcie Forum Odpowiedzialnego Biznesu jako jedna z dobrych praktyk CSR. To zresztą niejedyna inicjatywa GK PGNiG dostrzeżona przez forum. Mianem dobrej praktyki wyróżniło ono także akcję edukacyjno-informacyjną „Ekostyle”, zrealizowaną przez Pomorską Spółkę Gazownictwa. Jej uwieńczeniem było wydanie przez spółkę wewnętrznego „Ekoelementarza” – przewodnika ekologicznego stylu życia dla pracowników. Klienci spółki otrzymali ekologiczne torby.

Spółki PGNiG angażują się w sponsoring sportu, łącząc w ten sposób zaangażowanie społeczne ze swoimi celami marketingowymi. To forma współpracy oczekiwana przez naszych partnerów, dlatego wiele podmiotów PGNiG wspiera lokalne kluby i imprezy sportowe. Warto również wspomnieć o projekcie ogólnopolskim – w październiku 2008 roku PGNiG SA podjęło współpracę z Polskim Związkiem Towarzystw Wioślarskich (PZTW). Mamy nadzieję, że w ten sposób przyczynimy się do popularyzacji wioślarstwa jako sportu szczególnie kojarzącego się ze wspaniałą przyrodą oraz sukcesami naszych mistrzów olimpijskich z Pekinu.

Z MYŚLĄ O KULTURZE

PGNiG uczestniczy też w wielu przedsięwzięciach istotnych dla polskiej kultury i sztuki – zarówno w wymiarze ogólnopolskim, jak i lokalnym, poprzez sieć gazowni, oddziałów i spółek należących do Grupy Kapitałowej PGNiG. Gazownie Krakowska i Sandomierska od lat sponsorują znaczące i znane przedsięwzięcia kulturalne, np. Misteria Paschalia, konkursy szopek krakowskich czy Festiwal Filmów Niezwykłych. Wielkopolska Spółka Gazownictwa od długiego już czasu wspiera Poznański Chór Chłopięcy, a także konkursy skrzypcowe im. Henryka Wieniawskiego.

Z MYŚLĄ O NAUCE

Wszystkie spółki GK PGNiG czerpią z dorobku nauk ścisłych, dlatego szczególnie bliska jest nam ich popularyzacja wśród dzieci i młodzieży. W 2008 roku PGNiG podjęło współpracę z Festiwałem Nauki w Warszawie, a w 2009 roku nie tylko ją kontynuujemy, ale objęliśmy patronatem również Dolnośląski i Trójmiejski Festiwal Nauki, spotkania naukowe w Krakowie, Lublinie i Olsztynie. Warto dodać, że zależy nam także na zaangażowaniu merytorycznym, dlatego na terenie obiektów PGNiG organizowane są spotkania młodych entuzjastów nauk ścisłych, prezentacje i pokazy, m.in. w laboratorium PGNiG. Oddział PGNiG SA w Odolanowie od lat wspiera akcję „Lato z helem”, podczas której prowadzone są różnego rodzaju zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, a także uczestniczy w Europejskim Programie Edukacyjnym poświęconym kriogenice.

Z MYŚLĄ O ROZWOJU RYNKU I BRANŻY

Współpraca z ośrodkami naukowymi jest stałym elementem aktywności GK PGNiG. Dotyczy to projektów o charakterze biznesowym, ale także współpracy przy organizacji różnego rodzaju sesji naukowych czy konferencji. PGNiG występuje na nich w podwójnej roli. Z jednej strony, jako uczestnik merytoryczny tych spotkań – praktycznie żadna istotna konferencja branżowa nie odbywa się bez udziału przedstawicieli PGNiG. Z drugiej strony, jesteśmy często sponsorem tych ważnych dla branży

wydarzeń. Udział w rozwoju branży, zarówno poprzez członkostwo, jak i udział w pracach badawczych, konsultacjach itd. GK PGNiG uznaje za jeden ze swoich priorytetów, ważny element dialogu z otoczeniem, w tym administracją publiczną, Urzędem Regulacji Energetyki oraz szeroko rozumianymi przedstawicielami branży.

ODPOWIEDZIALNA ENERGIA

PGNiG zorganizowało 17 czerwca br. konferencję „Odpowiedzialna energia” pt. „Wyzwania zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej”. Jej celem było zainicjowanie dyskusji sektorowej wokół tematyki odpowiedzialnego biznesu. Nasza konferencja była pierwszym tak szerokim, ogólnopolskim spotkaniem przedstawicieli energetyki, administracji państwowej i publicznej, poświęconym tematyce zrównoważonego rozwoju.

Podczas spotkania „Odpowiedzialna energia” miało także miejsce wyjątkowe wydarzenie, które okazać się może w dłuższej perspektywie kamieniem milowym w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu w branży energetycznej. Prezesi największych polskich przedsiębiorstw energetycznych: EDF Polska, Enea, Gaz-System, GDF Suez Energia Polska, PGNiG, Tauron, Vattenfall Poland oraz, oczywiście, PGNiG podpisali wspólną „Deklarację zrównoważonego rozwoju branży energetycznej”. Sygnatariusze deklaracji uznali m.in. potrzebę dążenia do bezpieczeństwa energetycznego i zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnienie sprawnego funkcjonowania rynków.

Spotkanie było nie tylko wymianą poglądów i opinii, ale ma szansę stać się początkiem ciekawej i nowatorskiej współpracy. Mamy nadzieję, że nie było jednorazowe i stanowić będzie początek cyklu corocznych spotkań, a może również innych inicjatyw.

Zamierzamy kontynuować wysiłki na rzecz upowszechnienia idei zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu firm energetycznych, ponieważ jesteśmy przekonani, że sposób działania jest równie ważny jak rezultaty. ■

Marzena Strzelczak jest pełnomocnikiem ds. strategii zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu w GK PGNiG.

Nasza konferencja była pierwszym tak szerokim, ogólnopolskim spotkaniem przedstawicieli energetyki, administracji państwowej i publicznej, poświęconym tematyce zrównoważonego rozwoju.

Stawiamy na rozwój

Marzena Majdzik

Na przekór kryzysowi i spadającemu popytowi na energię nie zwolniliśmy tempa inwestycji rozwojowych, a nawet więcej... przyspieszyliśmy je!

Czasy tylko z pozoru nie sprzyjają takim działaniom – dekonunktura w budownictwie ma tę dobrą stronę, że zwiększa konkurencję na rynku wykonawców i oferowane przez nich stawki w naturalny sposób spadają. Obniżyły się też ceny materiałów, co w sumie spowodowało, że zadania inwestycyjne są teraz realizowane za kwoty znacznie niższe niż 2–3 lata temu.

A jak zachowują się nasi potencjalni klienci? Ich zachowanie jest odzwierciedleniem sytuacji w całej gospodarce... zdecydowanie spowolniło budownictwo mieszkaniowe (przede wszystkim deweloperzy), przemysł ogranicza i opóźnia planowane rozpoczęcie poboru gazu, instytucje obcinają wydatki i rezygnują ze zmiany ogrzewania na gazowe itp.

Te czynniki negatywnie wpływają na wynik analizy ekonomicznej, ale w powiązaniu z korzystniejszymi (niższymi) nakładami na realizację bilans praktycznie „wychodzi na zero”.

Optymistyczne prognozy dla polskiej gospodarki ostatecznie przekonały nas, że inwestować teraz warto, a nawet trzeba, aby zdążyć we właściwym czasie zrealizować zaplanowane zadania.

Naturalnymi obszarami, na których możemy spodziewać się największego rozwoju rynku są okolice dużych aglomeracji, bogate gminy, tereny stref aktywności gospodarczej. I tam przede wszystkim planujemy rozbudowę naszych sieci.

NA POCZĄTKU...

Pierwsze sygnały o potrzebie gazyfikacji płyną zazwyczaj od samych mieszkańców. Spółka nadal jest w sytuacji, w której potencjalnych chętnych do przyłączenia jest więcej niż pozwalają na to nasze możliwości finansowe. Pomimo zwiększania co roku nakładów na rozbudowę sieci i przyłączanie są to wciąż środki niewystarczające i realizację niektórych zadań odsuwać musimy na dalsze lata. Dodatkową barierą jest mała efektywność gazyfikacji opartych jedynie na odbiorcach domowych. Dopiero pozyskanie klientów przemysłowych na gazyfikowanych obszarach znacznie poprawia wynik ekonomiczny i najczęściej decyduje o przyjęciu zadania do realizacji.

EFEKTYWNOŚĆ...

Podstawą do podjęcia decyzji o gazyfikacji jest pozytywny wynik analizy efektywności przeprowadzonej metodą zdyskontowanych przepływów finansowych wg standardu UNIDO, liczonej w okresie amortyzacji sieci, tj. 22 lat.

Stworzony specjalnie na potrzeby naszej spółki, na podstawie opisanej powyżej metodologii, arkusz UNIDO jest niezastąpionym narzędziem, wspomagającym wykonywanie analiz i pozwalającym w łatwy sposób wykonywać wielowariantowe obliczenia. Bez takiej pomocy trudno dziś wyobrazić sobie podejmowanie decyzji o realizacji inwestycji rozwojowych...

PRZYGOTOWANIA...

W ostatnich latach przyjęliśmy zasadę, aby przed przystąpieniem do realizacji gazyfikacji podpisać list

Rury przygotowane do ułożenia.

intencyjny z lokalnymi władzami, w którym zainteresowane strony (operator przyszłej sieci, sprzedawca gazu, wójt gminy) zobowiążą się do ścisłej współpracy i pomocy w osiągnięciu zamierzonego celu. Formuła ta, jak do tej pory, dobrze się sprawdza. Władze lokalne chętnie nagłaśniają temat w mediach, dzięki czemu przedsięwzięcie staje się bardziej wiarygodne w oczach mieszkańców, co potem przekłada się na większą liczbę przyłączy.

Możemy pochwalić się także dobrymi relacjami i współpracą z Dolnośląskim Oddziałem Obrotu Gazem w zakresie rozpoznania rynku i kontaktów z potencjalnymi klientami. Przeprowadziliśmy już wspólnie, z dobrym skutkiem, kilka akcji marketingowych, spotkań z mieszkańcami gazyfikowanych obszarów itp. W przypadku II grupy przyłączeniowej, to najczęściej doradcy biznesowi DOOG „wyławiają” klientów, prowadzą z nimi pierwsze bezpośrednie rozmowy, pomagają w wypełnieniu wniosku, doradzają w sprawach technicznych. Służby DSG włączają się już na etapie określania warunków przyłączenia i zawierania umów przyłączeniowych.

REALIZACJA...

Najdłuższy i przysparzający najwięcej problemów jest etap opracowania dokumentacji wraz z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. Pierwotnie zamodelowane trasy gazociągów są w większości przypadków zmieniane z powodu braku zgody na ich przebieg przez działki prywatne. Nie ułatwiają nam też zadania zarządcy dróg, stawiając niejednokrotnie wygórowane wymagania dotyczące np. odtworzenia nawierzchni, ochrony drzewostanu itp. Tematem na

Przykładowa analiza UNIDO.

oddzielny artykuł jest ustanawianie służebności przesyłu i ustalanie opłat z tym związanych. Aktualne przepisy wciąż w sposób zadowalający nie rozwiązują pojawiających się problemów.

Największe przedsięwzięcia realizowane ostatnio przez naszą spółkę:

- gazyfikacja dalszej części gminy Kobierzyce – po doprowadzeniu gazu, 3 lata temu, do strefy prze-

Układanie gazociągu w wykopie.

mysłowej koncernu LG, przyszła kolej na klientów indywidualnych z pięciu miejscowości tej dynamicznie rozwijającej się gminy. W sierpniu rozpoczęła się budowa sieci, a gaz popłynie do domów jeszcze jesienią tego roku;

- w fazie przygotowania dokumentacji projektowej jest gazyfikacja gminy Miękinia, zakresem obejmująca m.in. doprowadzenie gazu do dużej strefy przemysłowej oraz wytwórni mas bitumicznych; pierwszy i zarazem największy etap tej gazyfikacji zamierzamy zakończyć w październiku 2010 r.
- gazyfikacja miejscowości Mokronos Górny i Mokronos Dolny w gminie Kąty Wrocławskie – obszar przeznaczony pod budownictwo mieszkaniowe, głównie jednorodzinne – większość domów jest już użytkowanych lub w trakcie realizacji i jest to ostatni moment, aby wybudować tam sieć gazową i pozyskać taką liczbę klientów, aby inwestycja była opłacalna, ponieważ po dokonaniu przez mieszkańców wyboru innego sposobu ogrzewania znacznie trudniej przekonać ich do jego zmiany. ■

Fot. Tomasz Łaska, kierownik Działu Inwestycji i Remontów OZG Wrocław

Optymistyczne prognozy dla polskiej gospodarki ostatecznie przekonały nas, że inwestować teraz warto.

Dolnośląska Spółka Gazownictwa

sp. z o.o.

ul. Ziębicka 44, 50-507 Wrocław

tel. (+48) 071 336 65 66, (+48) 071 364 94 00

faks (+48) 071 336 78 17

Bezpieczny Mieszkaniec ponownie w szkołach

Maja Girycka

We wrześniu do szkół podstawowych po raz kolejny zawitała akcja Bezpieczny Mieszkaniec. To już czwarta edycja akcji – prowadzonej wspólnie przez Górnośląską Spółkę Gazownictwa (GSG) i firmę Vattenfall – promującej bezpieczne korzystanie z gazu i energii elektrycznej.

Akcja Bezpieczny Mieszkaniec to już nie tylko billboardy, spoty radiowe i plakaty, ale przede wszystkim działania edukacyjne prowadzone wśród najmłodszych użytkowników gazu. Tegoroczna akcja realizowana jest wśród uczniów szkół podstawowych na terenie śląskich miast: Chorzowa, Świętochłowic oraz Kędzierzyna-Koźle. Podczas zajęć lekcyjnych uczniowie klas I–III poznają pochodzenie i zastosowanie gazu oraz uczą się zasad bezpiecznego korzystania z takich mediów jak gaz i energia elektryczna. Najmłodszy w trakcie zajęć uczulani są na niepokojące zapachy, mogące towarzyszyć ulatniającemu się gazowi, luźno zwisające rury gazowe i kable

sieci elektrycznej oraz wszelkie nieprawidłowości związane z instalacją gazową i elektryczną. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną na podstawie konspektu opracowanego przez specjalistów z branży – gazowników i elektryków, a ich poziom dostosowany jest do najmłodszych.

Każdy uczeń biorący udział w zajęciach w ramach akcji Bezpieczny Mieszkaniec otrzymuje pamiątkowy dyplom i gadżet – domek antystresowy, który swoim charakterem dobrze wkomponowuje się w przesłanie akcji – dbamy o mieszkańców, zdrowie i życie swoje i swoich najbliższych. Domek oznakowany jest numerem telefonu bezpieczeństwa 032 303 5 303, pod którym można zgłaszać zauważone nieprawidłowości w instalacjach.

Podsumowaniem zajęć lekcyjnych jest konkurs prac plastycznych wykonanych przez uczniów. Najciekawsze prace, przedstawiające obraz bezpieczeństwa w oczach dzieci zostaną nagrodzone cennymi

nagrodami. Wyróżnione prace wykorzystywane są w kalendarzach i materiałach promocyjnych GSG, a w formie plakatów zdobią ściany w siedzibie spółki.

W tegorocznej edycji akcji weźmie udział prawie 6 tysięcy uczniów szkół podstawowych.

Bezpieczny Mieszkaniec to promowanie bezpieczeństwa i walka z kradzieżami gazu i prądu elektrycznego. W ramach akcji zorganizowano cykl bezpłatnych szkoleń dla służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. W szkoleniach tych wzięło udział prawie 200 przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych, straży miejskich i pożarnych, a także policji.

Akcja promuje telefon bezpieczeństwa 032 303 5 303, pod którym każdy może zgłosić zauważone nielegalne podłączenie do sieci gazowej, podejrzenie kradzieży gazu, uszkodzenia i nietypowe elementy sieci i infrastruktury gazowej. Wszystkie zgłoszenia pod tym numerem telefonu – czynnego całą dobą – są szczegółowo sprawdzane. Sygnały o kradzieży można również zgłaszać, wysyłając informacje mailem pod adresem bezpieczenstwo@gsgaz.pl

Bezpieczny Mieszkaniec gości na zajęciach lekcyjnych u najmłodszych uczniów już po raz trzeci. Do tej pory w akcji wzięło udział 140 szkół podstawowych z Bytomia, Częstochowy, Gliwic, Rudy Śląskiej i Zabrze. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyły prawie 23 tys. uczniów ponad tysiąca klas I–III.

Akcja, poza działaniem edukacyjnym, przynosi konkretne efekty w postaci coraz większej liczby wykrywanych i likwidowanych przypadków nielegalnego

go poboru paliwa gazowego (NPPG). Dzięki m.in. zgłoszeniom na telefon bezpieczeństwa i sprawnym działaniom służb ds. wykrywania nielegalnego poboru paliwa gazowego tylko w pierwszym półroczu 2009 roku wykryto i zlikwidowano 212 przypadków nielegalnego poboru gazu. W porównaniu z analogicznym

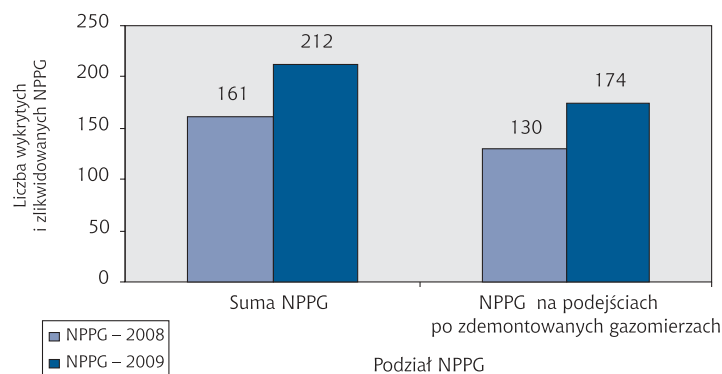
okresem 2008 roku wzrost wykrywalności wyniósł 31% – w I półroczu 2008 roku wykryto 161 przypadków NPPG. Zamieszczony wykres przedstawia wzrost wykrywalności nielegalnego poboru paliwa gazowego w okresie 1 stycznia 2009 roku –

1 lipca 2009 roku w porównaniu z analogicznym okresem 2008 roku.

Z analizy wykresu wynika nie tylko wzrost w ogólnej liczbie związanej z NPPG, ale również wzrost w grupie związanej z nielegalnym poborem na podejściach po zdemontowanych gazomierzach. Jest on wynikiem zarówno przeprowadzanych cyklicznie akcji,

Porównanie danych NPPG – od 01.01.2009 roku do 31.07.2009 roku oraz od 01.07.2008 roku do 31.07.2008 roku

jak i zwiększającej się świadomości klientów, którzy coraz bardziej zdają sobie sprawę z niebezpieczeństwa, jakie niesie nieumiejętne i bezprawne korzystanie z gazu oraz energii elektrycznej, jak również z grożących im w tym przypadku karnych konsekwencji. ■

Na zdjęciach – najmłodszy uczeń w trakcie zajęć lekcyjnych prowadzonych w ramach akcji Bezpieczny Mieszkaniec.

Górnślaska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Zabrzu

ul. Szczęść Boże 11, 41-800 Zabrze
tel. (+48) 032 373 50 00,
faks (+48) 032 271 78 01
e-mail: biuro@gsgaz.pl;
www.gsgaz.pl

W tegorocznej edycji akcji weźmie udział prawie 6 tysięcy uczniów szkół podstawowych.

Inteligentny odczyt to już fakt

Iwona Dudowicz, Adam Jarek

Karpacka Spółka Gazownictwa jako pierwsza spółka dystrybucyjna w branży gazowniczej w kraju rozpoczęła proces wdrażania Systemu Telemetrii IMR (*Integrated Meter Reading*), przeznaczonego do zdalnego odczytu wskazań gazomierzy u małych odbiorców gazu.

System IMR to system telemetryczny przeznaczony do zdalnego odczytu liczników zużycia wszystkich typów mediów. Tworzy spójny system telemetrii, umożliwiający między innymi zdalny odczyt gazomierzy różnych producentów wyposażonych w moduły telemetryczne przy wykorzystaniu różnorodnych technik transmisji danych. Zgromadzone przez system dane pomiaro-

kresem objęło reprezentatywną grupę 1200 gazomierzy typu G4 i G6. Proces wdrożenia przeprowadzono na bazie systemu IMR firmy AIUT, jedynego dostępnego wówczas w Polsce systemu posiadającego swoje eksploatacyjne wdrożenia w innych branżach energetycznych.

Wraz z firmą AIUT grupa specjalistów z KSG, pod kierownictwem mgr. inż. Adama Jarka, kierownika Biura Pomiarów i Łączności, przeprowadziła analizę możliwości wykorzystania IMR w realiach KSG i wypracowała zakres wdrożenia oraz sposób integracji systemu z istniejącymi w KSG systemami bilingowymi, obecnie eksploatowanymi i planowanymi do wdrożenia.

Pilotażowe wdrożenie systemu IMR w KSG miało pozwolić na ocenę jego sprawności w następujących płaszczyznach:

- warstwie sprzętowej – dotyczącej sprawności działania przystawek telemetrycznych współpracujących z gazomierzami różnych producentów (m.in. firm Actaris, InterGaz, Metrix),
- warstwie komunikacyjnej – dotyczącej sposobów przekazu danych odczytowych, poprzez testowanie przekazywania danych odczytowych za pośrednictwem sieci komórkowych (wiadomości SMS) oraz poprzez stacjonarne koncentratory zbiorcze wykorzystujące inne media, z użyciem przenośników danych PSION,
- warstwie oprogramowania bazodanowego – dotyczącej możliwości oprogramowania firmy AIUT w zakresie obsługi odczytów i przekazywania ich do systemów bilingowych KSG oraz możliwości przetworzenia odczytów przez obecnie eksploatowany w KSG system MeGaz i wdrażany System Zbierania i Przetwarzania Danych Pomiarowych (SZiPDP),
- kompleksowej usłudze wsparcia i utrzymania systemu przez pracowników KSG, firmę AIUT i firmy, dostawców systemów bilingowych.

Po przeprowadzeniu wdrożenia pilotażowego, zespół roboczy pozytywnie ocenił wyniki wdrożenia i opracował projekty regulacji w tym zakresie, a następnie przedstawił uzyskane wyniki i rezultaty zarządowi KSG.

W następstwie przeprowadzonego pilotażu wdrożony w KSG system zdalnego odczytu gazomierzy oparto głównie na pracy inkasentów (obchodowych). Składa się on z następujących elementów:

we mogą być udostępniane do systemów informatycznych dystrybutora mediów, takich jak Billing, SCADA, GiS, ERP.

Pilotażowe wdrożenie systemu IMR w naszej spółce rozpoczęto w 2006 roku na wyznaczonej do tego celu wyodrębnionej sieci dystrybucyjnej. Swoim za-

- radiowych rejestratorów impulsów (tzw. przystawki telemetryczne), instalowanych bezpośrednio na lub przy gazomierzach wyposażonych w impulsatory,
- kompaktowych gazomierzy z wbudowanym modułem radiowym i zdalnie sterowanym zaworem otwarcia/zamknięcia dostawy paliwa gazowego,
- przenośników danych odczytowych (komputer typu PSION z nakładką radiową, służący do akwizycji pomiarów z przystawek telemetrycznych i zdalnego sterowania zaworem),
- serwera IMR – odpowiedzialnego za rejestrację przystawek w zakresie ich parametrów jakościowych, montażowych i transmisyjnych oraz za zbieranie wiadomości SMS z koncentratorów i gazomierzy kompaktowych, umożliwiających generację takich wiadomości,
- systemu MeGaz (lub SZiPDP) – odpowiedzialnego za rejestrację danych odczytowych, ich rozliczanie, tworzenie tras inkasentkich itd.

DZIAŁANIE SYSTEMU

Radiowe rejestratory impulsów zliczają impulsy generowane przez impulsatory gazomierza i okresowo wysyłają dane transmisją radiową, wykorzystując nielicencjonowane, ogólnodostępne pasmo 433 MHz. Nakładka radiowa współpracująca z terminalem doręcznym typu PSION odbiera i rejestruje automatycznie wysyłane komunikaty. W ten sposób dane gromadzone są przez inkasenta w urządzeniu PSION w trakcie wykonywania trasy odczytu. Zasięg komunikacji radiowej wynosi ok. 50–150 m i pozwala na odczyt w trakcie przejścia lub wolnego przejazdu ulicą przy posesji bez konieczności zatrzymywania się.

Każde urządzenie jest skojarzone w bazie odczytowej z numerem gazomierza/odbiorcy. Tym samym odczytane zdalnie pomiary są jednoznacznie identyfikowane w systemie IMR, bilingowym i oprogramowaniu na komputerze PSION.

Oprogramowanie inkasentkie komputerów PSION podczas obchodu trasy rejestruje: pomiary zużycia gazu, stany baterii i statusy wykonania zaplanowanych akcji. Dane te są przesyłane do bazy odczytowej oprogramowania zarządzającego serwerem IMR. W ten sposób dystrybutor gazu ma możliwość prowadzenia bardzo prostego i wydajnego sposobu odczytu oraz wykorzystywania danych do rozliczania odbiorców w oprogramowaniu bilingowym lub windykacyjnym.

W wybranych lokalizacjach zdalny odczyt gazomierzy rozbudowano do systemu stacjonarnego, wykorzystując koncentratory oraz gazomierze GALLUS 2002 IMR z wbudowanym, zdalnie sterowanym zaworem otwarcia/zamknięcia dostaw paliwa gazowego. Wymienione urządzenia zasilane są bateryjnie i umożliwiają lokalną komunikację radiową z gazomierzami wyposażonymi w przystawki telemetryczne oraz komunikację z serwerem IMR.

EFEKTY WDROŻENIOWE

W systemie stacjonarnym rejestratory przesyłają pomiary do znajdującego się w pobliżu koncentratora lub do gazomierza GALLUS 2002 IMR. Dane zgromadzone

w ten sposób są następnie transmitowane do serwera telemetrycznego IMR z wykorzystaniem dostępnych publicznych łączy komunikacyjnych, takich jak sieć GSM, linia telefoniczna, internet itp. Transmisja danych z obiektu może nastąpić w zdefiniowanym czasie, na żądanie lub w wyniku wystąpienia zdarzenia (np. przekroczenia progowej wartości zużycia dobowego).

W wyniku przeprowadzonych prac wdrożeniowych stwierdzono bardzo dużą przydatność testowanego systemu IMR. Główne zalety wdrażanego systemu to:

- zwiększenie skuteczności odczytów gazomierzy (do 99,9%),
- zwiększenie szybkości odczytu – jeden odczyt trwa ok. 1–2 sekund,
- możliwość zwiększenia częstotliwości odczytów poprzez zastosowanie koncentratorów,
- większa szybkość wykonania zlecenia ZUD-ów na wstrzymanie/wznowienie dostaw paliwa gazowego – brak potrzeby bezpośredniego dostępu do gazomierza,
- zdyscyplinowanie odbiorców gazu w zakresie uiszczania opłat za odebrane paliwo gazowe,
- zautomatyzowanie całego procesu odczytu gazomierzy i przetwarzania danych odczytowych, i wyeliminowanie tym samym błędów spowodowanych czynnikiem ludzkim.

Wymienione zalety systemu IMR w znacznym stopniu wpływają korzystnie na wynik finansowy spółki oraz obsługę naszych klientów ZUD-ów i ich odbiorców gazu. Dlatego zdecydowano się na szersze stosowanie systemu.

Obecnie dzięki nabytemu doświadczeniu pracownicy spółki samodzielnie prowadzą eksploatację i dalszą rozbudowę systemu o nowe punkty odczytowe z wykorzystaniem systemu telemetrycznego IMR. W KSG z powodzeniem pracuje już ok. 3800 gazomierzy GALLUS 2002 IMR oraz ponad 1200 gazomierzy z przystawkami telemetrycznymi. Z uwagi na duże korzyści wynikające z eksploatacji systemu IMR, jeszcze do końca obecnego roku planuje się w KSG montaż następnych ok. 1800 gazomierzy GALLUS 2002 IMR i ok. 10000 gazomierzy z przystawkami telemetrycznymi. ■

Iwona Dudowicz,
specjalista ds. pomiarów i łączności

Adam Jarek,
kierownik Biura Pomiarów i Łączności

Konsultacje: Dariusz Kielbasa,
specjalista ds. pomiarów i łączności

Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Tarnowie

ul. Wita Stwosza 7, 33-100 Tarnów
tel. (+48) 014 632 31 00,
faks (+48) 014 632 31 11,
sekr. (+48) 014 632 31 12
www.ksg.pl

**Prace
wdrożeńowe
potwierdzają
dużą
przydatność
testowanego
systemu IMR.**

Człowiek – najlepsza inwestycja

Emilia Tomalska

Mazowiecka Spółka Gazownictwa w latach 2009–2011 przeznaczy ponad milion złotych na realizację specjalistycznych kursów zawodowych i podnoszenie kwalifikacji uczniów oraz nauczycieli klasy gazowniczej, przy czym 100% środków zrefunduje spółce UE w ramach Programu Operacyjnego „Kapitał ludzki”.

Mazowiecka Spółka Gazownictwa objęła patronatem nowo tworzone Technikum Gazownicze w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Łodzi w marcu 2008 roku. Po roku od powstania klasy o profilu gazowniczym wspólne działania uzyskały nie tylko poparcie lokalnych władz oświatowych i samorządowych. Projekt: „Kompleksowy program podnoszenia kwalifikacji zawodowych uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Łodzi we współpracy z Mazowiecką Spółką Gazownictwa sp. z o.o.” złożony do Łódzkiego Urzędu Marszałkowskiego w grudniu 2008 roku, w wyniku przeprowadzonej oceny formalnej i merytorycznej został przyjęty do dofinansowania uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego z 15 kwietnia 2009 r. Dofinansowanie projektu wynosi 1 273 764 zł i pochodzi ze środków Programu Operacyjnego „Kapitał ludzki” na lata 2007–2013, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W ostatnim dniu roku szkolnego 2008/2009, 19 czerwca, właśnie w siedzibie szkoły doszło do uroczystego podpisania umowy na realizację projektu, a tym samym projekt oficjalnie ruszył.

ZAŁOŻENIA

Głównym celem projektu jest zwiększenie atrakcyjności kształcenia zawodowego dla specjalności gazowniczej. Projekt obejmie docelowo 150 uczniów ze specjalizacji gazownictwo i urządzenia sanitarne, którzy uzyskają specjalistyczne umiejętności zawodowe, oraz grupę 26 nauczycieli, dla których przewidziano działania doskonalące. Ponadto, w ramach projektu „Partner” zespół szkół ponadgimnazjalnych zostanie wyposażony w materiały dydaktyczne, niezwykle istotne dla pozyskania szerokiej wiedzy z zakresu gazownictwa. Warto podkreślić, iż znaczną część szkoleń przeprowadzanych w ramach projektu stanowią zajęcia pozalekcyjne, jednakże wartość dodana w postaci uzyskanych kwalifikacji i doświadczeń dla uczestników projektu będzie stanowić niebagatelną przewagę na rynku pracy.

Główne zadania do przeprowadzenia w ramach projektu:

- kursy specjalistyczne dla uczniów w zakresie zgrzewacza polietylenu, spawacza elektrycznego oraz kursy na uprawnienia elektryczne;

Na potrzeby projektu opracowano stronę internetową www.zsp3.com/projekt

- warsztaty doradztwa zawodowego z uwypukleniem umiejętności miękkich oczekiwanych przez pracodawców na współczesnym rynku pracy;
- wizyty studialne do obiektów związanych z branżą gazowniczą;
- udział w targach gazowniczych dla uczniów oraz nauczycieli zawodu;
- seminarium naukowe dla nauczycieli zawodu i innych specjalności;
- utworzenie „Biblioteki gazownika i mechanika” wyposażonej w książki oraz czasopisma specjalistyczne.

REALIZACJA

Mazowiecka Spółka Gazownictwa jako lider projektu odpowiedzialna jest za prowadzenie projektu począwszy od realizacji zadań zgodnie z przyjętym harmonogramem, przez promocję i organizację, aż do rozliczenia projektu przed Urzędem Marszałkowskim i sprawozdawczości. Zespół zarządzający projektem, stworzony z pracowników MSG, skoncentrował się w pierwszych miesiącach na organizacji projektu. Przede wszystkim wytypowano uczniów oraz nauczycieli do udziału w projekcie oraz przygotowano dokumenty formalne, dzięki czemu już w pierwszych dniach września mogło dojść do podpisania wszystkich deklaracji uczestnictwa. Dokonano również wyboru wykonawcy kursów specjalistycznych oraz zakupu odzieży roboczej dla ich uczestników, w związku z czym pierwsze zajęcia dla grupy spawacza elektrycznego i zgrzewacza polietylenu rozpoczęły się na przełomie września i października br. Opracowano także program warsztatów pt. „Pracownik XXI wieku”. Ponadto, na bazie katalogu pozycji książkowych i czasopism dokonano doposażenia „Biblioteki gazownika i mechanika”. Przekrój tematyczny zakupionych książek jest niezwykle szeroki – od zagadnień bhp w gazownictwie, poprzez obowiązujące normy i standardy techniczne, budowę i eksploatację sieci i instalacji gazowych, aż po nowoczesne technologie. Prenumerata czasopism fachowych stanowić będzie również doskonałe

uzupełnienie wiedzy o nowych rozwiązaniach i przedsięwzięciach realizowanych w branży gazowniczej.

W projektach realizowanych ze środków unijnych niezwykle istotne jest również właściwe oznakowanie. Dlatego opracowano szatę graficzną projektu oraz stronę internetową www.zsp3.com/projekt, na której znajdować się będą wszystkie bieżące informacje dotyczące podejmowanych działań. Ponadto w siedzibach lidera (MSG) oraz partnera (ZSP) pojawiły się już tablice informacyjne z charakterystycznym logo Europejskiego Funduszu Społecznego.

Większość zadań szkoleniowych w ramach projektu przewidziana jest do realizacji w roku 2010. Do końca roku 2009 poza specjalistycznymi kursami dla pierwszych 66 osób przewidziano jeszcze trzy wizyty studialne. Zaplanowane przez zespół zarządzający projektem wizytacje obiektów gazowniczych (w tym zakładów, tłoczni, magazynów czy odwiertów ropy i gazu) pozwolą uczestnikom projektu zrozumieć i poznać sektor gazowniczy.

Projekt „Kompleksowy program podnoszenia kwalifikacji zawodowych uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Łodzi we współpracy z Mazowiecką Spółką Gazownictwa sp. z o.o.” uzyskał wysoki priorytet i zrozumienie. Zdobyta przez uczestników projektu wiedza, wykraczająca poza standardowy zakres przewidziany dla średniego kształcenia zawodowego, pozwala widzieć w przyszłych absolwentach technikum gazowniczego przede wszystkim wysoko wyspecjalizowanych pracowników branży gazowniczej. Strony zaangażowane w projekt, w tym Mazowiecka Spółka Gazownictwa, zdają sobie sprawę, iż inwestycja w ludzi to przede wszystkim inwestycja w przyszłość... ■

Mazowiecka Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

ul. Krucza 6/14, 00-537 Warszawa
tel. (+48) 022 667 39 00
faks (+48) 022 667 37 46
www.msgaz.pl

Święta Barbara w blasku fleszy

Katarzyna Wróblewicz

Konferencja prasowa w Bazylice Mariackiej w Gdańsku, podczas której zaprezentowano efekt konserwacji ołtarza św. Barbary, sfinansowanej przez Pomorską Spółkę Gazownictwa, zgromadziła przedstawicieli najważniejszych trójmiejskich mediów.

Niecodzienne miejsce i tym samym podniosła atmosfera konferencji prasowej były oprawą dla oficjalnego zakończenia kilkumiesięcznych prac konserwatorskich przy jedynym w Trójmieście gotyckim ołtarzu św. Barbary, mieszczącym się w Bazylice Mariackiej w Gdańsku. Przedstawiciele Pomorskiej Spółki Gazownictwa wystąpili na konferencji w podwójnej roli – jako jej współorganizatorzy, ale też jako szczególni goście – fundatorzy renowacji.

Dlaczego spółka wybrała właśnie ten ołtarz i ten rodzaj odpowiedzialnego wsparcia potrzeb lokalnej społeczności? – Uczestnicząc w corocznych uroczystościach barbórkowych, zauważyliśmy, że „nasz” ołtarz wymaga konserwacji. W związku z tym postano-

Adam Kielak, prezes PSG, został zasypywany pytaniami dziennikarzy.

wiliśmy zaangażować się w proces jego renowacji – powiedział podczas konferencji prasowej Adam Kielak, prezes Pomorskiej Spółki Gazownictwa. Jednocześnie wyjaśnił dziennikarzom ogromną wartość ołtarza św. Barbary dla pomorskich gazowników, przywołując tradycję inaugurowania gdańskich uroczystości barbórkowych w Bazylice Mariackiej i wyjątkową więź łączącą pracowników spółki z patronką ich branży. To właśnie Barbarze składają oni coroczny hołd i kwiaty, ale również zapalają znicze i modlą się w intencji rodzin kolegów, tak jak w chwili tragedii górników kopalni Halemba.

Tomasz Korzeniowski, gospodarz konferencji prasowej i główny konserwator zabytków Bazyliki Mariackiej, podkreślił wybitną klasę artystyczną ołtarza św. Barbary, o której świadczą złoczone i polichromowane rzeźby, ale również bardzo cenne malowidła, które dzięki przeprowadzonym pracom zostają po raz pierwszy udostępnione na szeroką skalę. O trudach konserwacji i ich wspaniałym rezultacie opowiedziała

Tomasz Korzeniowski relacjonuje przebieg prac konserwatorskich.

Arcybiskup Sławoj Leszek Głódź i ksiądz infułat Stanisław Bogdanowicz przed ołtarzem.

Zauważyliśmy, że „nasz” ołtarz wymaga konserwacji. W związku z tym postanowiliśmy zaangażować się w proces jego renowacji.

Ewa Lisiak, dyplomowana konserwatorka, która wraz z Agnieszką Fejzer dokonała renowacji ołtarza. Przy pracach konserwatorskich zastosowano niecodzienną metodę, polegającą na uzupełnieniu złoceń poprzez nanoszenie mieszaniny spoiwa z 24-karatowym, sprowadzonym z Włoch, sproszkowanym złotem. Metoda ta, w przeciwieństwie do pokrywania powierzchni płatkami złota, pozwoliła na precyzyjne odzorowanie pierwotnej barwy złoceń.

Niezwykle interesującym momentem konferencji prasowej była multimedialna prezentacja przebiegu konserwacji. Niecodzienny pomysł rejestracji kolejnych etapów przeprowadzonych prac można podziwiać na stronie internetowej Pomorskiej Spółki Ga-

zownictwa oraz Bazyliki Mariackiej w Gdańsku. Prezentacja zawiera wyjątkowe panoramy ołtarza, z wszelkimi detalami i zbliżeniami niemożliwymi do dostrzeżenia w oryginale, oraz informacje o ołtarzu i procesie jego konserwacji. Wszyscy internauci mogą również porównać efekt „przed” z tym „po” renowacji, a także dokonać wirtualnego zamknięcia i otwarcia ołtarza.

Uroczyste otwarcie i poświęcenie odnowionego ołtarza św. Barbary odbyło się 15 sierpnia 2009 roku, w święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, podczas uroczystej mszy świętej koncelebrowanej w Bazylice Mariackiej w Gdańsku przez arcybiskupa Sławoja Leszka Głódzia, metropolitę gdańskiego. Na zakończenie mszy świętej ksiądz arcybiskup i ksiądz infułat Stanisław Bogdanowicz, proboszcz Bazyliki Mariackiej, w asyście kapłanów udali się w procesji do ołtarza św. Barbary, gdzie wraz z Adamem Kielakiem, prezesem PSG, dokonali uroczystego przecięcia wstęgi i otwarcia ołtarza.

Jako jedni z pierwszych odnowione oblicze ołtarza św. Barbary mieli okazję podziwiać uczestnicy sierpniowego spotkania Rady Programowej „Przeglądu Gazowniczego”, które tym razem zorganizowano w Gdańsku.

Wszystkich przyjeżdżających do Gdańska zachęcam do odwiedzenia Bazyliki Mariackiej. Przed ołtarzem umieszczona jest tabliczka z logo Pomorskiej Spółki Gazownictwa, więc nie można nie trafić do naszej ozłoconej Barbary. ■

Rada Programowa „Przeglądu Gazowniczego” podczas wizyty w bazylice.

**Pomorska Spółka Gazownictwa
sp. z o.o.**

ul. Wałowa 41/43, 80-858 Gdańsk
tel. (+48) 058 326 35 00
faks (+48) 058 326 35 04
e-mail: sekretariat@psgaz.pl, www.psgaz.pl

Kaliskie innowacje

Rafał Liebersbach i Leszek Łuczak

Dyrekcja Zakładu Gazowniczego w Kaliszu – oddziału Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa – postanowiła zdopingować pracowników do szukania nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które pozwolą lepiej i szybciej realizować różne zadania.

W październiku 2008 r. ogłoszono konkurs „Innowacje 2009”. Po kilku miesiącach wpłynęło pięć prac konkursowych. Jury w składzie: **Józef Wołoszczuk**, dyrektor ZG w Kaliszu, **Maria Gębka**, wicedyrektor ds. technicznych, **Przemysław Hozanowski**, kierownik Działu Eksploatacji Infrastruktury Gazowniczej, **Joanna Janicka**,

kierownik Działu Zarządzania Personelem, i **Krystyna Nowak**, kierownik Działu Organizacji i Koordynacji Przetargów, z zadowoleniem stwierdziło, że zgłoszone projekty innowacyjne cechuje bardzo wysoki poziom.

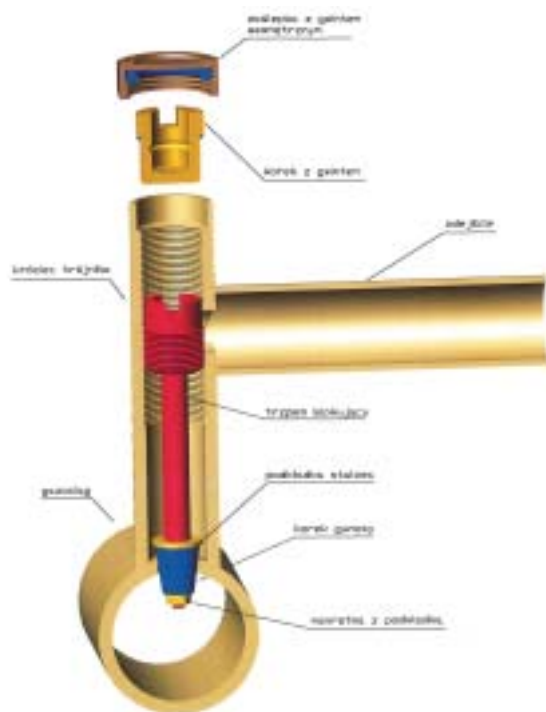
Po długich dysputach komisja konkursowa postanowiła przyznać nagrodę I stopnia **Dominikowi Gradeckiemu za wskazanie dróg wykorzystania zasobów projektu GEOPORTAL. GOV. PL w codziennej pracy ZG w Kaliszu**. Zwycięzca konkursu pokazał, jak można pewne funkcje wpisane w ten projekt zastosować do budowy map sieci gazowych, do wykonywania pomiarów długości sieci oraz powierzchni wybranych obszarów. D. Gradecki zademonstrował w swej pracy różne możliwości wykorzystania mapy cyfrowej jako narzędzia wspomagającego działania wielu firm, bez potrzeby posiadania specjalistycznego oprogramowania.

Nagrodę II stopnia otrzymali **Tomasz Bąk i Łukasz Filipiak za projekt usprawnienia i tym samym skrócenia czasu realizacji przyłączy do gazowej sieci**. Po pierwsze – przygotowali w Excelu program kalkulacji, pozwalający po wprowadzeniu kilku danych szybko dokonać wyceny przyłącza, sieci lub sieci z przyłączem. Z tego narzędzia mogą korzystać rejony dystrybucji gazu. Dzięki niemu szybciej dokonuje się wyceny, forma wstępna wyceny jest jednakowa we wszystkich RDG, a ryzyko pomyłki w wycenie sprowadzono właściwie do zera. Po drugie – T. Bąk i Ł. Filipiak zaproponowali wysyłanie do wykonawców skanowanych zleceń na wykonanie przyłącza tylko drogą elektroniczną. Dzięki temu można znacznie skrócić czas potrzebny na przyjęcie lub odrzucenie zlecenia przez danego wykonawcę (swoją decyzję wykonawca również przekazuje telefonicznie lub pocztą elektroniczną), szybciej można w związku z tym rozpocząć także prace projektowe. To rozwiązanie może przynieść ZG w Kaliszu zmniejszenie kosztów wysyłki pocztą około 800 zleceń rocznie. Po trzecie – autorzy zaproponowali skanowanie niezbędnych materiałów i przesyłanie ich drogą elektroniczną do wykonawców projektów. Korzyści podobne jak w przypadku nowoczesnej drogi ekspediowania zleceń do wykonawców.

Nagroda III stopnia przypadła **Dominikowi Stoińskiemu za pracę „Odcięcie gazu w przyłączach niskiego i średniego ciśnienia, włączanych do gazociągu od góry, za pomocą gotowego elementu –**

Dominik Gradecki.

Trzpień blokujący

króćca-trójnika, tak zwanego krasnala. Autor projektu wykonał trzpień umożliwiający blokowanie gazu we wspomnianych wyżej przyłączach. Zastosowanie trzpienia zwiększa skuteczność i bezpieczeństwo wykonywanych prac gazoniebezpiecznych na przyłączach gazowych i umożliwia zamknięcie dopływu gazu do odbiorców niepłacących za paliwo gazowe bez potrzeby wchodzenia do danej nieruchomości. Korzyści płynące z tego rozwiązania to:

- skuteczne odcięcie dopływu gazu także w przyłączach średniego ciśnienia;

- montaż trzpienia nie wiąże się z wypływem gazu do atmosfery;
- nie następuje uszkodzenie elementów przyłącza;
- trzpień, tani w wykonaniu i eksploatacji, może być wykorzystywany wielokrotnie.

D. Stoiński w swej pracy zwrócił uwagę na to, że najbardziej kłopotliwe są prace gazoniebezpieczne wykonywane na przyłączach średniego ciśnienia. Przyspawanie łąty wymaga obniżenia ciśnienia gazu w sieci danego sektora, a odcięcie dopływu gazu do przyłącza wymaga zastosowania specjalistycznego sprzętu STOP-SYSTEM. Aby zamocować STOP-SYSTEM, trzeba dospawać do przyłącza specjalny króciec. To rozwiązanie jest drogie i pracochłonne. Trzpień blokujący D. Stoińskiego, wprowadzany do króćca-trójnika za pomocą przyrządu do hermetycznego nawiercania gazociągów, takie zadanie bardzo ułatwia i obniża koszty.

Wysoką ocenę uzyskały pozostałe prace konkursowe. Zespół w składzie: **Robert Piszczorowicz, Kinga Pawłowska, Anna Szczygiel i Michał Wyrzykowski** opracował **poszerzenie programu e-kancelaria**. Program ten pozwolił w ZG w Kaliszu zastąpić tradycyjną formę obiegu dokumentów księgowych w formie papierowej wyłącznie formą elektronicznego obiegu. Rozbudowany program *e-kancelarii* pozwala elektronicznie opisywać, akceptować i zatwierdzać faktury i dokumenty zakupowe, dzięki czemu obieg dokumentów uległ wielkiemu przyspieszeniu. Program umożliwia bieżącą kontrolę i monitoring „wędrówki” dokumentów, właściwą ochronę dokumentów oryginalnych, eliminuje przypadki zaginięcia dokumentów, ułatwia dekretację faktur i kontrolę prawidłowego przypisywania wydatków do konkretnych stanowisk kosztów, ułatwia też szybki dostęp do dokumentów archiwalnych. Rozszerzony program *e-kancelarii* stosuje się w ZG w Kaliszu, a od niedawna także w Oddziale Zarząd Przedsiębiorstwa WSG. Wkrótce *e-kancelaria* będzie implementowana w pozostałych oddziałach WSG.

Autorem piątej pracy konkursowej był **M. Grzesiak**. Zaproponował on **zmiany w badaniach marketingowych prowadzonych w celu pozyskania nowych odbiorców gazu.** ■

Zainteresowani skorzystaniem z nagrodzonych projektów innowacyjnych opracowanych przez pracowników ZG w Kaliszu proszeni są o skontaktowanie się z Działem Organizacji i Przetargów Oddziału ZG w Kaliszu Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa.

Wielkopolska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

ul. Grobla 15, 61-859 Poznań
tel. (+48) 061 854 53 50, 854 51 00
faks (+48) 061 852 39 23
e-mail: sekretariat@wsgaz.pl

Dominik Gradecki zademonstrował w swej pracy różne możliwości wykorzystania mapy cyfrowej jako narzędzia wspomagającego działania wielu firm.

Terminal LNG coraz bliżej

GAZ–SYSTEM S.A. będzie nadzorował powstanie terminalu, którego budowa została uznana za inwestycję strategiczną dla Polski, zgodną z planami dywersyfikacji źródeł i dróg dostaw gazu ziemnego. GAZ–SYSTEM S.A. jest również odpowiedzialny za zorganizowanie finansowania dla tej inwestycji. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ–SYSTEM S.A. jest właścicielem spółki Polskie LNG sp. z o.o., powołanej do budowy i eksploatacji terminalu skroplonego gazu ziemnego (LNG) w Świnoujściu.

15 lipca 2009 roku Polskie LNG sp. z o.o. otrzymało decyzję o pozwoleniu na budowę terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu w części lądowej, wydaną przez Marcina Zydorowicza, wojewodę zachodniopomorskiego.

6 sierpnia 2009 r. spółka Polskie LNG ogłosiła procedurę wyboru generalnego realizatora inwestycji (GRI) dla terminalu LNG w Świnoujściu. Procedura ma charakter otwarty i jest dwuetapowa. Podmioty zainteresowane budową terminalu LNG do 30 września 2009 r. mogą składać wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. W listopadzie 2009 r. odbędzie się kwalifikacja czterech oferentów oraz zostanie wysłane zaproszenie do składania ofert wstępnych. Można je będzie składać

do 31 grudnia 2009 r. Następnie odbędą się negocjacje z oferentami, po których, do 12 kwietnia 2010 r., będą oni mogli składać oferty ostateczne. Podpisanie umowy z generalnym realizatorem inwestycji terminalu LNG w Świnoujściu planowane jest na połowę 2010 roku.

Natomiast 18 sierpnia 2009 r. spółka ogłosiła procedurę wyboru wykonawcy usług nadzoru dla terminalu LNG w Świnoujściu. Do zadań wykonawcy będzie należał nadzór nad realizacją robót budowlanych, montażowych i instalacyjnych we wszystkich obszarach inwestycji, a zwłaszcza weryfikacja dokumentacji projektowej, prowadzenie odbiorów, udział w czynnościach rozruchowych, rozliczanie zakresu rzeczowego i finansowego oraz inne, wynikające z przepisów prawa.

Procedura, tak jak w przypadku wyboru generalnego realizatora inwestycji, ma charakter otwarty i jest dwuetapowa. Do 7 października 2009 r. podmioty zainteresowane realizacją usług nadzoru dla terminalu LNG w Świnoujściu mogą składać wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. W październiku 2009 r. odbędzie się kwalifikacja czterech oferentów, po czym zostanie wysłane zaproszenie do składania ofert wstępnych. Termin ich złożenia upływa 31 listopada 2009 r. Następnie odbędą się negocjacje z oferentami, po których, do 15 lutego 2010 r., będą oni mogli składać oferty ostateczne. Podpisanie umowy z wykonawcą usług nadzoru terminalu LNG w Świnoujściu planowane jest na luty 2010 roku.

Oba postępowania prowadzone są zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu w procedurze negocjacyjnej określonej przez obowiązujący w spółce Polskie LNG regulamin udzielania zamówień w związku z inwestycją w zakresie terminalu LNG. Regulamin ten został sporządzony w odniesieniu do dyrektyw Unii Europejskiej i obowiązującego w Polsce ustawodawstwa. Regulamin jest dostępny na stronie internetowej spółki www.polskielng.pl

W związku z dużym zainteresowaniem ogłoszonymi postępowaniami o wybór generalnego wykonawcy i wykonawcy usług nadzorów – spółka Polskie LNG zorganizowała konferencję (2 września 2009 roku) „Budowa terminalu regazyfikacyjnego LNG – faza wyboru wykonawców”. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele 60 firm budowlanych, doradczych i projektowych z całego świata. Wśród uczestników były m.in. spółki z Hiszpanii, Włoch, Japonii, Korei, Kanady, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii oraz Polski. Celem konferencji było zapoznanie potencjalnych wykonawców z projektem budowy terminalu regazyfikacyjnego LNG oraz z „Regula-

Designed by FAMA, www.fama.net.pl

minem udzielania zamówień w związku z przygotowaniem, realizacją i finansowaniem inwestycji w zakresie terminalu LNG". Podczas konferencji przedstawiciele spółki Polskie LNG szczegółowo przedstawili wymagania wobec generalnego wykonawcy inwestycji oraz nadzoru inwestorskiego. Przekazano także wytyczne do dokumentów składanych w trakcie postępowania.

20 sierpnia 2009 r. w Szczecinie podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy Polskim LNG sp. z o.o., Operatorem Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., Urzędem Morskim w Szczecinie a Zarządem Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.

Porozumienie określa zasady współpracy pomiędzy stronami, w tym zakresy rzeczowe i harmonogramy poszczególnych podprojektów. W wyniku ich realizacji możliwe będzie ostateczne zakończenie i oddanie do eksploatacji terminalu LNG w Świnoujściu w czerwcu 2014 roku.

W związku z podpisanym porozumieniem strony zobowiązały się do realizacji określonych zadań:

- **Urząd Morski w Szczecinie** – wybudowanie infrastruktury morskiej (infrastruktura zapewniająca dostęp do portu zewnętrznego w Świnoujściu – falochron osłonowy o długości około 3 km, tory podejściowe portu zewnętrznego wraz z obrotnicą i systemem oznakowania nawigacyjnego, niezbędnym dla bezpiecznego i bezkolizyjnego ruchu statków LNG);
- **Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście** – wybudowanie koniecznej dla funkcjonowania terminalu LNG infrastruktury nabrzeża rozładunkowego, spełniającej wymagania techniczne określone w „Założeniach budowlanych dla pirsu”, w tym:
  - stanowisko statkowe, platforma rozładunkowa, platforma technologiczna, łączniki komunikacyjne pomiędzy falochronem osłonowym a wyżej wymienionymi platformami, a także infrastruktura umożliwiająca zamontowanie instalacji do przesyłu LNG i poboru wody z morza, które są niezbędne do rozpoczęcia prac budowlanych i wyposażeniowych realizowanych przez Polskie LNG;
  - wyposażenie stanowiska statkowego w urządzenia cumownicze, odbojowe i nawigacyjne, realizacja robót czerpalnych, uzyskanie całkowitej zdolności operacyjnej infrastruktury portowej;
- **Polskie LNG i Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.** – obie spółki zobowiązały się do współpracy z Urzędem Morskim w Szczecinie i Zarządem Morskich Portów Szczecin i Świnoujście w zakresie realizacji zadań wynikających ze specustawy.

GAZ-SYSTEM S.A. – bezpośrednio lub poprzez koordynatora – będzie uzgadniał wszelkie zagadnienia związane z harmonogramem dotyczącym prac Urzędu Morskiego w Szczecinie oraz Zarządu Morskiego Portu Szczecin i Świnoujście.

21 sierpnia 2009 r. zastało podpisane porozumienie dotyczące organizowania finansowania dla projektu budowy terminalu do odbioru skroplonego gazu ziem-

nego (LNG) w Świnoujściu. Dokument podpisali przedstawiciele Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., Polskiego LNG sp. z o.o. oraz PKO BP S.A., któremu powierzono rolę koordynatora organizacji pierwszego etapu finansowania konsorcjalnego przez banki komercyjne.

7 września 2009 r. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., we współpracy z PKO BP, zorganizował warsztaty informacyjne dla banków zainteresowanych udziałem w konsorcjum finansującym budowę terminalu do odbioru skroplonego gazu ziemnego (LNG) w Świnoujściu. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele 13 dużych banków, między innymi: Pekao S.A., Societe Generale, BRE Bank S.A., Bank Handlowy, BGK, BNP Paribas, Caylon, Deutsche Bank, ING, The Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd, West LB. Podczas spotkania zaprezentowano stan realizacji budowy terminalu LNG, założenia techniczne projektu, sposób organizacji i zarządzania całym przedsięwzięciem oraz model finansowania inwestycji.

Po ustaleniu ostatecznego składu konsorcjum i roli poszczególnych banków, konsorcjum będzie kontynuowało prace nad przygotowaniem *mandate letter*. Dokument ten będzie wiążący dla uczestników konsorcjum, a jego podpisanie ma nastąpić do końca bieżącego roku. Ostateczne podpisanie umów i zamknięcie procesu finansowania inwestycji zostanie zakończone w I kwartale 2010 roku, przed wyborem generalnego wykonawcy inwestycji.

Planuje się, że ok. 30% wartości inwestycji będzie pochodzić ze środków własnych GAZ-SYSTEM S.A., które zostaną wniesione do Polskiego LNG poprzez podwyższenie kapitału zakładowego. Pozostałe pieniądze będą pochodziły z międzynarodowych instytucji finansowych (EBI oraz EBOiR) oraz banków komercyjnych, które wejdą w skład konsorcjum. Zakłada się także pozyskanie środków unijnych (z tzw. *recovery plan*).

GAZ-SYSTEM S.A. nie wyklucza również finansowania budowy terminalu LNG z udziałem Agencji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych oraz generalnego realizatora inwestycji, jeżeli warunki tego finansowania będą atrakcyjne.

Splata zadłużenia nastąpi z dodatknych przepływów finansowych generowanych przez spółkę Polskie LNG od momentu przekazania inwestycji do eksploatacji. ■

Opr. **Aneta Szczepańska**

**Operator Gazociągów Przesyłowych
GAZ-SYSTEM S.A.**

ul. Mszczonowska 4, 02-337 Warszawa
tel. (+48) 022 220 18 00
faks (+48) 022 220 16 06
www.gaz-system.pl

**Planuje się,
że ok. 30%
wartości
inwestycji
będzie
pochodzić
ze środków
własnych
GAZ-SYSTEM
S.A.**

Skuteczna technika hamowania korozji

Krzysztof Szolkowski

Nowoczesna technologia **Atagor Casing Filler** pozwala na ostateczne rozwiązanie problemu rur zwartych pod drogami i torami kolejowymi oraz innymi przeszkodami terenowymi.

ZARYS PROBLEMU

Najbardziej newralgiczne punkty na trasach przebiegu gazociągów, takie jak przejścia w rurze ochronnej pod drogami i liniami kolejowymi są, i były, miejscami podwyższonego ryzyka uszkodzenia rurociągu. Wszystko zaczyna się od źle zamontowanych płóz dystansowych lub ich braku, a także źle dobranej izolacji przeciwnokorozyjnej. Do tego dochodzą wa-

Rys. 1. Wnętrze rury ochronnej, widoczne ślady korozji i zdegradowanej izolacji.

Rys. 2. Rury przygotowane do wtlóczenia masy.

runki terenowe, drgania gruntu, wysoki poziom wód gruntowych i gazociąg w takim punkcie może stać się w najbliższej przyszłości potencjalnym miejscem kosztownego remontu. Problem staje się najbardziej widoczny, gdy wykonane pomiary elektrochemiczne wykazują galwaniczne lub elektrolityczne połączenie prądowe pomiędzy gazociągiem a rurą ochronną. W punkcie połączenia rura gazowa narażona jest na wpływ różnorodnych prądów błądzących, w konsekwencji mogących doprowadzić do jej perforacji i do niekontrolowanego wycieku gazu.

Dotychczas inwestor miał do wyboru remont rury przewodowej, odkrycie jej poprzez usunięcie rury ochronnej, a z tym wiążące się wyłączenie gazociągu z eksploatacji, wymianę rury przewodowej, zamknięcie drogi lub równie kosztowne przeprowadzenie nowego przewiertu z zastosowaniem by-passu i technologii hermetycznej. Długotrwałe zwarcie prądowe może doprowadzić do perforacji rury, jej degradacji, a potencjalny wyciek gazu może stworzyć mieszaninę wybuchową i w jej konsekwencji katastrofę pod drogą lub torami kolejowymi.

ROZWIĄZANIE

Jedyną alternatywą całkowitej wymiany gazociągu i chroniącej go rury jest zastosowanie nowoczesnej technologii **Atagor Casing Filler** – technologii polegającej na wypełnieniu wnętrza rury ochronnej neutralną, antykorozyjną masą, gwarantującą zatrzymanie procesów korozyjnych, które zaszły już zarówno na powierzchni uszkodzonego gazociągu,

jak i na wewnętrznej powierzchni rury ochronnej. Technologia ta daje możliwość neutralizacji zwarcia elektrolitycznego i galwanicznego rurociągu w rurze ochronnej.

Materiał wypełniający i technologia jego wtlóczenia gwarantują wypełnienie całej wolnej przestrzeni, korozja nie ma już możliwości dalszego rozwoju, ponieważ materiał wypełniający wypiera wodę i tlen.

ZASADA POSTĘPOWANIA

Po odkopaniu końcówek rury ochronnej, ich oczyszczeniu i zamknięciu gumowymi manszetami następuje wspawanie króćców odpowietrzająco-napełniających od góry oraz króćca drenażowego od dołu (rys. 2). Tak przygotowana rura napełniana jest masą wprost z cysterny. Wtlóczane płynne medium ma temperaturę 60–70°C, a gęstość mniejszą niż woda, dzięki czemu szczelnie wypełnia całą przestrzeń, wypychając dodatkowo zalegającą w rurze wodę poprzez drenaż. Masa zastyga w kilka godzin do postaci miękkiego żelu, który w razie rozszczelnienia instalacji przepuści ulatniający się pod ciśnieniem gaz do rury wężowej.

Przedstawiona powyżej technologia z powodzeniem stosowana jest w Polsce od 2007 r. Firma Atagor dokonała kilkudziesięciu wypełnień na gazociągach eksploatowanych zarówno przez OGP GAZ-SYSTEM, jak i spółki gazownicze. Dotychczas remonty w tej technologii wykonywane były tylko na gazociągach, w których stan połączenia galwanicznego rur trwał wiele lat i nie było możliwości wykonania prac remontowych polegających na wymianie uszkodzonego odcinka gazociągu. W najbliższym czasie – zgodnie z nowym standardem technicznym IGG –

Rys. 3. Tłoczenie masy z cysterny.

prace wykonywane będą również przy budowie nowych instalacji, zwłaszcza na skrzyżowaniach gazociągów z nowo budowanymi drogami.

Z doświadczenia firmy Atagor na podstawie przeprowadzonych prac na rurach gazowych przechodzących w rurze ochronnej wynika, że:

- końcówki rur ochronnych są zazwyczaj otwarte (swobodna penetracja wody) albo zamknięte materiałem niestanowiącym właściwej bariery dla wód gruntowych, właściwie każdy taki układ wypełniony jest częściowo wodą;
- zdarza się, że rury przewodowe dystansowane są od ochronnej metalowymi płozami dystansowymi dospawanymi do niej (rys. 4), brakuje izolacji przeciwkorozyjnej rury gazowej, istnieje swobodny przepływ prądu pomiędzy rurami;
- nowe układy z rurą ochronną są często błędnie projektowane – proponuje się w nich materiał wypełniający w postaci chudego betonu (w tych warunkach utrzymuje się stała wilgoć i możliwe są mechaniczne uszkodzenia izolacji rury przewodowej, np. przy drganiach rury spowodowanych dużym ruchem samochodowym bądź kolejowym).

Wykorzystując technologię *Atagor Casing Filler* rury ochronne można wypełnić:

1. Podczas remontów istniejących przejść rurociągów w rurach ochronnych w celu:

- zatrzymania czynnych procesów korozyjnych wewnątrz rury ochronnej i na powierzchni rury przewodowej;
- wyeliminowania z wnętrza rury ochronnej powietrza, wody i wilgoci;
- szczelnego zamknięcia rur ochronnych;
- gwarancji pełnego wypełnienia wolnej przestrzeni wnętrza rury ochronnej umożliwiającej inspekcję ewentualnego wycieku gazu;

2. Przy wykonywaniu nowych przejść rurociągu w rurze ochronnej, które ma zapewnić:

- wypełnienie wolnej przestrzeni i zneutralizowanie negatywnego wpływu odkształceń spowodowanych pracą rurociągu w przyszłości (naprężenia, uszkodzenia dystansów spowodowane ruchem rurociągu, pojawiające się zwarcia metaliczne i elektrolityczne);
- możliwość właściwej współpracy z zastosowanymi płozami dystansowymi; dzięki trwałej plastyczności niwelowanie drgań z gruntu (ruch drogowy, kolejowy itp.);
- nieprzenikanie czynników sprzyjających powstawaniu korozji (wody i powietrza);
- możliwość, w razie konieczności, wysunięcia rury przewodowej z rury ochronnej.

Rys. 4. Dospawane metalowe dystanse, powodujące zwarcie galwaniczne.

* * *

Reasumując, technologia przeznaczona jest zarówno dla istniejących rur ochronnych, jak i nowo budowanych instalacji. W fazie eksploatacji gwarantuje inwestorowi niezawodność pracy oraz minimalne koszty użytkowania (jest praktycznie bezobsługowa). Podczas opracowywania technologii pod uwagę wzięto szczególnie bezpieczeństwo ekologiczne materiału, dlatego wypełnienie stanowi mieszaninę związków chemicznie neutralnych i nieszkodliwych dla środowiska naturalnego (ewentualny wyciek nie powoduje zagrożenia dla środowiska). Stosowanie technologii *Atagor Casing Filler* w dłuższej perspektywie zapobiega wysokim kosztom związanym z likwidacją wycieku gazu, zwłaszcza gdy nie jest możliwe przerwanie ciągłości dostaw.

Potwierdzeniem niezawodności technologii są raporty z badań służb odpowiedzialnych za ochronę elektrochemiczną, wyniki pomiarów z czujników korozymetrycznych, które nie wykazują dalszych procesów korozyjnych w zaizolowanych rurach oraz pozytywna opinia specjalistów z branży. Technologia wypełnień otrzymała wyróżnienie na tegorocznych targach ExpoGas w Kielcach. ■

Cichy bohater transformacji

Adam Cymer

Są kraje, w których szefowie wielkich państwowych koncernów pełnią swe funkcje aż do emerytury, a w ich pożegnaniu uczestniczą szefowie rządów. Są kraje, w których nawet najbardziej zasłużonych menedżerów w ważnych sektorach gospodarki traktuje się jak pionki na politycznej szachownicy, które można dowolnie przesuwac i strącać. Niestety, Polska należy do tej drugiej grupy. I są ludzie, którzy współtworzyli polską historię najnowszą, a doświadczyli takiej polityki. Należy do nich Aleksander Findziński, jedna z najważniejszych postaci polskiego gazownictwa, cichy bohater wielkiej polskiej transformacji.

Do gazownictwa trafił w 1966 roku – do gazowni warszawskiej. Jeszcze na studiach, na piątym roku wydziału inżynierii sanitarnej Politechniki Warszawskiej. Jako stażysta – taka była wówczas praktyka – musiał poznać wszystkie działy gazowni, szczególnie techniczne. Co było sporym wyzwaniem, bo technika w gazownictwie była różna od sanitarnej, więc musiał się wiele uczyć, a podstaw teoretycznych nie było, bo nie było wówczas studiów gazowniczych. Być może, to doświadczenie sprawiło, że wiele lat później był inicjatorem stworzenia szkolnictwa gazowniczego. I tego średniego zawodowego, i wyższego, na warszawskiej politechnice.

Po roku praktyki Aleksander Findziński otrzymał stanowisko technologa w biurze projektowym sieci Warszawskiego Okręgowego Zakładu Gazownictwa, który swym zasięgiem obejmował województwa warszawskie, łódzkie, białostockie i olsztyńskie.

Prawdziwe wyzwania pojawiły się jednak dopiero w latach 70. ub.w. Młody jeszcze technolog, ale już na stanowisku dyrektora ds. eksploatacji, a od 1975 roku dyrektora technicznego w okręgu warszawskim, musiał zmierzyć

się z operacją przestawienia całej Warszawy na gaz ziemny. To była największa operacja w Polsce. Obejmowała ponad 300 000 odbiorców. I wiązała się z wielkimi problemami technicznymi. Z powodu szczelności sieci gazowych trzeba było często zamykać całe ulice. Warszawianie pewnie już tego nie pamiętają, ale to wówczas zamknięto Nowy Świat dla ruchu, doraźnie, na okres remontu, a trwa to do dzisiaj. – *Z tymi remontami miałem całkiem inny problem – mówi dzisiaj Aleksander Findziński. – Natury sentymentalnej. Przecież gazownia warszawska zaczęła się od wybudowania wzdłuż Ludnej, przez Książęcą do placu Zamkowego całego ciągu latarni gazowych. Nie chciałem pozwolić, by to zostało zniszczone. I udało się trochę tej historii gazownictwa warszawskiego utrzymać – na Sadybie, na Agrykoli, w pobliżu Łazienek Królewskich. To między innymi ocalone wówczas materialne elementy historii, stanowią dzisiaj zbiory Muzeum Gazownictwa przy ulicy Kasprzaka.*

Nie tylko sentymenty miały wówczas znaczenie. Z opowieści ówczesnego dyrektora technicznego wciąż przebijają nuta żalu, że tamte czasy, choć pełne ambitnych planów, charakteryzował

przede wszystkim dramatyczny brak wszystkiego – technologii, sprzętu, materiałów. Wszystko to sprawiało, że rosło ryzyko zagrożeń – wycieków gazu, wybuchów, wypadków. I bolączka największa – niedobory gazu. Priorytetem były dostawy dla wielkiego przemysłu, konsument nieustannie doświadczał ograniczeń. Zapewne te doświadczenia sprawiły, że później – w latach 80. ub.w. – gdy Aleksander Findziński miał wpływ na funkcjonowanie gazownictwa, jedną z jego pierwszych decyzji było odwołanie ograniczeń systemowych dla konsumentów.

Nawet jednak w gospodarce niedoborów gazownictwo starało się rozwijać. Dzięki porozumieniom branżowym z niemieckimi, francuskimi i włoskimi koncernami gazowymi zaczęły pojawiać się nowe technologie. Pozwoliły na unowocześnienie budowanych sieci przesyłowych, zastosowano technikę dostarczania gazu cysternami do budowanych na nowych osiedlach mieszkaniowych stacji redukcyjnych, modernizowano techniki poszukiwań i wydobycia krajowego.

Co ważniejsze jednak, dokonano kolejnych przekształceń organizacyjnych sektora gazowniczego w Polsce, zbliżając jego model do normalnych struktur gospodarczych. – *Dzięki przemyślanym koncepcjom dyrektora Tombaka – wspomina Aleksander Findziński – sektor gazownictwa uniknął niefortunnnych eksperymentów dokonywanych na początku lat 80. ub.w. w sektorze węglowym. Dokonano jedyne go w Polsce udanego przekształcenia dwóch zjednoczeń – górnictwa naftowego i przemysłu gazowniczego – w jedno państwowe Przedsiębiorstwo Górnictwa Naftowego i Gazownictwa. Zadanie było o tyle trudne, że było to olbrzymie przedsiębiorstwo, zatrudniające około 50 000 osób, składające się z ponad 20 firm i trzeba było z tego stworzyć zwarty organizm zgodny z ustawą o przedsiębiorstwie państwowym. To była mordercza praca. Ja byłem wówczas i zastępcą dyrektora Kaczmarczyka, pracowali z nami dyrektorzy Brach, Weil, Tokarzewski, Schoeneich, Rey. Musieliśmy nie tylko budować nową firmę, ale przekonać do niej dyrektorów samodzielnych wcześniej przedsiębiorstw, którzy niezbyt chętnie wyzbywali się*

swojej suwerenności. Udało się. Nasza praca została doceniona później, w 1996 roku, gdy dokonywała się komercjalizacja przedsiębiorstwa i ówczesny minister Skarbu Państwa – Wiesław Kaczmarek – zaproponował, byśmy wszyscy – jako centrala przedsiębiorstwa – zostali pierwszym zarządem spółki akcyjnej. Rok 1989 r. zastał polskie gazownictwo zmienione organizacyjnie, ale w dalszym ciągu pozostające w cieniu górnictwa węglowego. Nawet pożyczki z Banku Światowego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego adresowane były do węgla, choć to gazownictwo miało przygotowaną precyzyjną, długofalową strategię rozwoju. Należy okazało się, że warto było to zrobić, bo okazało się, że górnicy nie zdołali zaproponować żadnych pomysłów na ich wykorzystanie i ponad 300 mln USD trafiło jednak do sektora gazowniczego. Z ogromnym pożytkiem. Duże środki poszły na budowę zbiornika gazu w kavernach solnych w Mogilnie. Z tych środków dokonano się między innymi wielki postęp w zakresie poszukiwań i wydobycia gazu, dzięki inwestycjom w nowe technologie i informatyzację. Dzisiejsze światowe sukcesy polskich firm geofizycznych mają swój początek w tamtych latach technologicznej rewolucji.

Ekipa premiera Mazowieckiego miała spore kłopoty, by rozwiązać problemy polskiego górnictwa. Miała natomiast znakomity kontakt z sektorem gazowniczym, bo ten miał przygotowaną strategię działania. Jej prezentacji dokonał Aleksander Findziński na posiedzeniu komitetu ekonomicznego Rady Ministrów w 1992 roku, już jako dyrektor generalny PGNiG po wygranym konkursie na to stanowisko. – *Naszym głównym problemem w pierwszym okresie transformacji – mówi dzisiaj Aleksander Findziński – było to, że nowa polityka, struktury i prawo zaczynały się dopiero kształtować, a musieliśmy szybko zastąpić stary układ RWPG-owski, który zapewniał nam w miarę stabilną sytuację do roku 1990, ale już rok później wyczerpał się. W wyniku zmian ustrojowych firma zaczęła płacić za dostawy gazu dolarami po cenach rynkowych, ale dostarczała go odbiorcom po cenach urzędowych, co, oczywiście, powodowało trudności w finansowaniu kolejnych dostaw.*

Mało tego. Nie było żadnego kontraktu handlowego na dostawy gazu z ZSRR, takiego, który normowałby warunki dostaw i byłby uznawany przez sądy w sytuacji jakichkolwiek sporów wymagających międzynarodowego arbitrażu. I już wówczas podjęto decyzję,

że konieczne są rozmowy z koncernami zachodnimi o możliwościach dostaw gazu z tych krajów. Dywersyfikacja więc była w planach już w tamtych latach. Rozmowy były prowadzone z Danią, w których pojawiał się pomysł gazociągu Polpipe do Niechorza, który do dzisiaj pozostał tylko pomysłem. Rozpoczęły się również pierwsze rozmowy z Norwegami, bardzo już nawet zaawansowane po dwóch latach negocjacji, ale utknęły na rentowności całego projektu. Norwegowie nie widzieli możliwości finalizowania umowy z powodu polskich cen urzędowych, które nie pozwalały na zbilansowanie kosztów dostaw. Później wznowione rozmowy z Norwegami, za czasów premiera Buzka, były tylko nawiązaniem do wcześniej wynegocjowanych warunków współpracy. Po drodze były jeszcze prowadzone rozmowy z Holendrami na temat dostaw ich gazu, prawie zakończone sukcesem, ale ostatecznie zablokowane przez wicepremiera Steinhoffa. – *Co ciekawe, w 1991 czy 1992 roku zorientowałem się, że Francuzi i Anglicy, importujący gaz z Algierii, zainteresowali się możliwościami dostaw gazu LNG – wspomina Aleksander Findziński. – Pojechaliśmy tam również, ale skończyło się na wstępnych rozmowach i rozpoznaniu rynku. Mowa była o inwestycjach na poziomie kilku mld USD, co w tamtych czasach było całkowicie nierealne.*

Ostatecznie jednak problem dostaw gazu do Polski rozstrzygnęło porozumienie międzyrządowe z Rosją, wynegocjowane przez rządy obu krajów w 1993 roku i podpisane uroczyście w Pałacu na Wodzie w Łazienkach Królewskich przez polskiego wicepremiera Goryszewskiego i rosyjskiego Łobanowa. – *Takiego kontraktu, jaki zawarto na podstawie porozumienia międzyrządowego, nie wynegocjuje już nikt z żadnymi firmami z Zachodu czy Wschodu. Tak atrakcyjnego cenowo, tak elastycznego. Problemem jest natomiast to, że niepotrzebnie był renegowany w 2003 roku. Gdyby nie to, byłibyśmy dzisiaj w bardzo dobrej sytuacji i Rosjanie nic by nie mogli zrobić w świetle prawa międzynarodowego. Ale to już jest polityka, nie sprawa czysto handlowa – mówi Aleksander Findziński. I dodaje: – Polityka jest złym doradcą w biznesie. Mam z nią złe sko-*

Pierwszy zarząd PGNiG SA z 1996 roku.
Na zdjęciu: prezes Aleksander Findziński w otoczeniu członków zarządu oraz dyrektorów (od lewej: Bolesław Rey, Witold Weil, Andrzej Brach, Janusz Tokarzewski, Andrzej Schoeneich).

jarzenia. Gdy przyszedłem w 1966 roku do gazowni warszawskiej, prowadzone były bardzo atrakcyjne rozmowy z Rosjanami i Niemcami z NRD. Chodziło o budowę gazociągu przez Polskę. I nie wiadomo dlaczego Gomułka stoperdowała to porozumienie i planowany gazociąg poszedł przez Czechosłowację, rozbudowany później w kierunku Austrii. To był pierwszy strategiczny błąd.

Opowieść prezesa Findzińskiego na temat okoliczności negocjowania kontraktu jamalskiego zasługuje na książkę, nie krótkie wspomnienie. To nieprawdopodobny splot faktów, emocji, rzetelnych negocjacji biznesowych, prawnych wybiegów i zabiegów politycznych. Był czysty rachunek ekonomiczny, ale i historyczne urazy. Gdyby taka książka powstała, nie byłoby dzisiaj sensacyjnych pytań o udział spółki Gas-Trading w spółce EuRoPol GAZ s.a., bo okoliczności historyczne wskazują, że było to rozwiązanie konieczne z punktu widzenia prawa i korzystne dla interesów Pol-

ski, bo pozwalało – po raz pierwszy – na nasz udział w eksporcie gazu. Gdyby taka książka powstała, nie byłoby zaskoczenia, gdy pojawiła się inicjatywa budowy gazociągu bałtyckiego.

– Pamiętam takie spotkanie z szefem Gazpromu w 1994 roku, w jego gigantycznym gabinecie w Moskwie – wspomina Aleksander Findziński. – To było w okresie powstawania gazociągu jamalskiego i Wiachiriew miał pretensje, że po naszej stronie są opóźnienia. Stwierdził wówczas, że jeśli to się nie zmieni, to oni zrezygnują z „jamału” i rozpoczną inną inwestycję. I podszedł do ściany, odsłonił kotarę z za której wyłoniła się plansza z projektem gazociągu Nord Stream.

Na początku polskiej transformacji byliśmy wielcy. Norwegowie witali prezesa Findzińskiego w Stavanger, w siedzibie Statoil, jako poważnego partnera z za „żelaznej kurtyny”. Szef niemieckiego Rhurgas zapraszał go na swój jubileusz, by w kularach pytać, czy war-

to wykupić udziały w Gazpromie. – Po co? – spytał Findziński. – Za udział w radzie nadzorczej. I wie pan – mówi dzisiaj były prezes PGNiG – byłem bliski podobnej decyzji i, być może, bylibyśmy dzisiaj w radzie nadzorczej Gazpromu.

W kwietniu 1999 roku Aleksander Findziński został nagle odwołany ze stanowiska przez polityków z koalicji AWS, dwa miesiące po tym, jak dopiął kontrakt z Holendrami na pierwszą polską dywersyfikację dostaw gazu, zablokowaną przez polityków tej samej formacji.

Czy nie żal – pytam prezesa PGNiG przez 13 lat, w najciekawszym i najważniejszym okresie narodzin III Rzeczypospolitej. – Nie. Moją pracę zawsze traktowałem jako służbę publiczną. Bo tak traktuje się pracę w gazownictwie w całym cywilizowanym świecie. I gdy wrośłem w gazownictwo, miałem poczucie, że służę społeczeństwu. ■

Adam Cymer

organizują

XXXVIII Zjazd Gazowników Polskich

połączony z jubileuszem 90-lecia Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych

pod hasłem:

„ Z historią i nową strategią – w bezpieczną przyszłość gazownictwa”

Tematyka obrad:

- ◆ bezpieczeństwo dostaw gazu
- ◆ dystrybucja gazu
- ◆ przesył gazu
- ◆ rynek gazu

Zjazd odbędzie się w dniach 15–17 października 2009 roku w Tarnowie.

Towarzyszyć mu będzie wystawa urządzeń, sprzętu i materiałów dla gazownictwa.

INFORMACJE:

Zarząd Główny Polskiego Zrzeszenia
Inżynierów i Techników Sanitarnych.
tel/faks: 022 826 28 94,
e-mail: biuro@pzits.pl

Oddział PZITS w Tarnowie
tel. 014 621 68 14
faks 014 621 68 13

Regulator czy właściciel planowania rozwoju?

dokończenie ze str. 22

gazowego, a także usług magazynowania, przesyłu, tranzytu, dystrybucji itp. Koszty dystrybucji są tylko jedną ze składowych ceny (jedną z mniejszych) i OSD nie mogą być karane za ewentualny wzrost innych komponentów miernika (np. wzrost ceny gazu). Tylko kilkanaście procent gospodarstw w kraju ma dostęp do gazu ziemnego – i nie są to gospodarstwa najbiedniejsze. Czy mają one być poszkodowane (np. przez brak przyłączenia do sieci) tylko dlatego, że poziom dochodów innej grupy gospodarstw zmniejszył się?

Dochodowość mieszkańców jako kryterium poziomu taryf jest nierównym traktowaniem klientów, zwłaszcza że wyższa średnia nie oznacza, iż wszyscy mieszkańcy danego rejonu są bogatsi od mieszkańców rejonów uboższych. Ponadto wyznaczanie średniego udziału kosztów paliwa gazowego w budżecie przeciętnego gospodarstwa nie ma praktycznego sensu, bo inny jest udział w przypadku gospodarstwa korzystającego z ogrzewania gazowego, inny dla gospodarstwa wykorzystującego gaz do podgrzewania wody użytkowej, a jeszcze inny dla gospodarstwa wykorzystującego gaz jedynie do podgrzewania posiłków. Przy wzięciu średnich dochodów na mieszkańca może dojść do takiego absurdu, że nawet przy zerowych stawkach dystrybucyjnych statystyczne gospodarstwo nie będzie mogło korzystać z gazu ze względu na cenę nośnika.

Uzależnienie poziomu taryf od poziomu dochodów mieszkańców stoi w wyraźnej sprzeczności z obowiązkiem traktowania klientów w sposób niedyskryminacyjny, co wynika zarówno z „Instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej” zatwierdzonej przez prezesa URE, jak i z samej ustawy (art. 9c prawa energetycznego: *operator systemu dystrybucyjnego stosuje obiektywne i przejrzyste zasady zapewniające równe traktowanie użytkowników systemu*). Prawo energetyczne wyraźnie stanowi również o tym, że Urząd Regulacji Energetyki zapewnia, aby w taryfie przenoszono uzasadnione koszty działalności. Nie ma tam

mowy o uzależnianiu taryfy od dochodowości społeczeństwa.

UTAJNIENIE KRYTERIÓW OCENY PLANU

I wreszcie rzecz najważniejsza i budząca największe wątpliwości. Zaprezentowana metodologia oceny planu rozwoju nie daje jednoznacznej odpowiedzi, w jaki sposób oceniane będą przez prezesa URE zamierzenia rozwojowe operatorów. Udostępnione materiały nie zawierają klarownego podejścia (kryteriów) oceny, które będą stosowane przez prezesa URE w procesie uzgadniania planów rozwoju poszczególnych operatorów. Obszerność danych i informacji, wynikająca z przedstawionych materiałów, wskazuje na to, że celem nowej koncepcji jest pozyskanie szczegółowych danych od operatorów, bez wskazania zasad, jakie będzie stosować prezes URE, podejmując decyzję o akceptacji (lub nie) poszczególnych planów rozwoju. Zdziwienie i niepokój budzi utajnienie kryteriów oceniania planu przez Urząd Regulacji Energetyki, bo tak chyba należy rozumieć utajnienie docelowych algorytmów, które będą stosowane do oceny. Tymczasem wydawałoby się, że zarówno działalność operatorów, jak i urzędu powinna być transparentna. Brak transparentności kryteriów, na podstawie których prezes URE będzie dokonywał rozstrzygnięcia w zakresie uzgodnienia planu rozwoju, budzi znaczny niepokój i uzasadnione wątpliwości. Stosownie do treści art. 11 KPA, organa administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu. Stanowisko zaprezentowane przez firmy konsultingowe URE stoi z przywołaną powyżej normą w jaskrawej sprzeczności.

DOWOLNOŚĆ POJĘĆ I TERMINÓW

Obok zasadniczych wątpliwości merytorycznych, które budzi zaprezentowana metodologia oceny planów rozwoju, nie mniejszy niepokój budzi zdumiewająca swoboda w stosowaniu terminologii. Co oznacza zwrot „uzasadniony” i jakie

kryteria musi spełnić inwestycja, aby została uznana za uzasadnioną? Dla części inwestycji policzenie tych wskaźników w ogóle nie jest możliwe ani uzasadnione (np. inwestycje w bezpieczeństwo sieci). Co oznacza pytanie: czy cykl odtwarzania majątku sieciowego jest powyżej wieku granicznego? Należy doprecyzować pojęcie wieku granicznego, aby spółki mogły właściwie planować odtworzenie majątku. Niezbędne jest doprecyzowanie pojęcia awarii i sposobu mierzenia czasu awarii. A przy okazji może należy wyjaśnić autorom metodologii, że ich oczekiwanie (przez zastosowanie Zrównoważonej Karty Wyników) na zaplanowanie liczby awarii na następne lata nie jest możliwe. Podobnie jak nie jest możliwe określenie ilości niedostarczonych paliw gazowych ze względu na awarie, gdyż spółki nie dysponują możliwością pomiaru niedostarczonych ilości gazu.

W pytaniu: czy przyjęto uzasadniony poziom jednostkowych nakładów inwestycyjnych (JNI)? autorzy metodologii zdają się powątpiewać w zdolności planistyczne autorów planów. Należy zwrócić uwagę, iż poziom JNI zależy od struktury portfela inwestycji, tj. proporcji inwestycji związanych z rozbudową sieci, budową stacji SRP oraz z samymi przyłączeniami. Należy raczej doprecyzować, co oznacza zwrot „uzasadniony” i jaki jest uzasadniony poziom JNI. Wskazana jest także zmiana podejścia i zastosowanie kryterium oceny poszczególnych projektów inwestycyjnych odrębnie, zarówno pod kątem celowości, zakresu rzeczowego, jak i nakładów finansowych.

Szkoda, że przygotowywany przez miesiąc dokument (i za niemałe pieniądze, skoro jego budżet sięga prawie 0,5 mln zł) ma tak wiele wad i rodzi tak wiele wątpliwości. Można mieć poważne wątpliwości, czy zaproponowana metodologia przygotowywania planów rozwoju poprawi i zobiektywizuje proces ich oceny, oraz czy cena za jej wprowadzenie nie będzie zbyt wysoka. Wydaje się, iż zaproponowane rozwiązania są nieadekwatne i niewspółmierne do uzyskania zamierzonych efektów. ■

Adam Cymer

Eventy kreatorem wizerunku marki

Michał Szymczak

W bieżącym roku spółka G.EN. GAZ ENERGIA brała aktywny udział w wielu wydarzeniach, wśród których na szczególną uwagę zasługuje XIII Piknik Naukowy oraz X edycja Festiwalu Sportu.

Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik to największa w Europie plenerowa impreza popularyzująca naukę. Odbywa się od 1997 roku corocznie na Rynku Nowego Miasta i Podzamczu w Warszawie, za każdym razem przyciągając tłumy zwiedzających. W 2005 roku piknik został wyróżniony przez Komisję Europejską jako jeden z 10 wzorcowych europejskich projektów

obszaru „Nauka i społeczeństwo”. Jest on inspiracją do wielu inicjatyw popularyzujących naukę, m.in. do powstania w Warszawie Centrum Nauki Kopernik.

Co roku w pikniku uczestniczy około 250 instytucji z Polski i zagranicy (m.in. z Austrii, Belgii, Bułgarii, Chin, Czech, Danii, Egiptu, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Irlandii, Litwy, Maroka, Portugalii, Republiki Federalnej Niemiec, Rosji, Słowacji, Słowenii, USA, Szwecji, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch).

Instytucje naukowe, przedsiębiorstwa, uczelnie, instytuty badawcze, muzea, instytucje kultury, fundacje związane z nauką oraz koła naukowe prezentują tu swoje osiągnięcia oraz odsłaniają kulisy codziennej pracy. Pokazują naukę w sposób zrozumiały dla odbiorców w różnym wieku, wykorzystując eksperymenty, pokazy, a często także interaktywne ekspozycje. Na pikniku reprezentowane są różne dyscypliny

naukowe, zarówno nauki ścisłe, przyrodnicze, społeczne, jak i humanistyczne.

W tym ogromnym przedsięwzięciu 30 maja 2009 roku, już po raz czwarty, udział wzięła spółka G.EN., która dzięki współpracy z Ambasadą Republiki Federalnej Niemiec w Warszawie mogła zaprezentować swoje stoisko w Wiosce Europejskiej. G.EN. GAZ zaprezentował zasadę działania ogniwa paliwowego pozyskującego i przetwarzającego energię słoneczną, a wszelkie wątpliwości związane z tym ekologi-

cznym i innowacyjnym urządzeniem wyjaśniał Zdzisław Matysiak, prezes Stowarzyszenia Ekoenergia Cieszyn, członek Polskiego Stowarzyszenia Wodoru i Ogniw Paliwowych. Stoisko odwiedziło wiele osób, które zadawały pytania dotyczące między innymi wytwarzania energii przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego.

Drugą, zorganizowaną z rozmachem imprezą, w którą zaangażowała się spółka G.EN., był X Festiwal Sportu. Uroczystości z nim związane odbyły się 7–8 sierpnia 2009 roku we Władysławowie.

Zgodnie z tradycją, od 2000 roku na reprezentacyjnym deptaku, biegnącym tuż obok Ośrodka Przygotowań Olimpijskich w Cetniewie, umieszczane są odlane z brązu gwiazdy, upamiętniające najwybitniejszych sportowców i trenerów.

Dotychczas we Władysławowie uhonorowano w sumie 74 gwiazdy sportu, do których w tym roku dołączyły: Otylia Jędrzejczak (pływanie), Leszek Blanik (gimnastyka), Adam Korol (wioślarstwo), Kazimierz Szczerba (boks) oraz Marian Kasprzyk (boks). W tym roku uhonorowana została również – pośmiertnie – Kamila Skolimowska (lekkoatletyka). Odsłonięto pamiątkową tablicę poświęconą mistrzyni olimpijskiej w rzucie młotem.

Podczas tegorocznej, jubileuszowej edycji przedstawiciel spółki G.EN. miał zaszczyt wręczyć wyróżnienie za wybitne osiągnięcia sportowe „Złotemu Delfinkowi”, czyli Otylii Jędrzejczak.

Głównym punktem X Festiwalu Sportu było, oczywiście, odsłonięcie pamiątkowych gwiazd, choć przez cały czas trwania festiwalu odbywały się liczne wydarzenia z udziałem sportowców, zaproszonych gości, dziennikarzy i wczasowiczów – konferencja prasowa, bieg na jedną milę morską, turniej tenisa ziemnego z udziałem gwiazd sportu, zawody pływackie dla dzieci i młodzieży oraz mecz piłkarski między drużyną premiera Donalda Tuska a lokalnymi seniorami, wspomaganymi przez sportowców.

Zgodnie z filozofią działania, G.EN. od wielu lat konsekwentnie uczestniczy w imprezach lokalnych i wydarzeniach masowych, budując w ten sposób wizerunek nowoczesnej i otwartej na społeczność lokalne spółki.

W czasach, gdy tradycyjne media prezentują niezliczoną ilość reklam *event marketing*, który bazuje na bezpośrednich kontaktach z marką i firmą zyskuje popularność, a także pełni rolę skutecznego instrumentu *public relations*. ■

G.EN. GAZ ENERGIA S.A.
ul. Obornicka 235, 60-650 Poznań
tel. (+48) 061 822 67 01
fax (+48) 061 822 67 31
e-mail: gen@gen.com.pl
www.gen.com.pl

XXII Mistrzostwa Polski w Tenisie Ziemnym o Puchar Prezesa PGNiG, Łódź 27–30 sierpnia 2009

Marek Dudkiewicz

27–30 sierpnia 2009 roku w Łodzi na kortach Miejskiego Klubu Tenisowego, SKS Start oraz Topspin odbyły się XXII Mistrzostwa Polski w Tenisie Ziemnym o Puchar Prezesa PGNiG. Organizatorem zawodów był MSG sp. z o.o., Oddział IT w Warszawie oraz PGNiG SA, MOOG Gazownia Łódzka i MSG sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Łódź.

Frekwencja dopisała – w zawodach udział wzięło ponad 100 zawodniczek i zawodników z 20 firm.

W Łodzi tenisowa brać gazownicza spotkała się już czterokrotnie. Tradycją dotychczasowych łódzkich spotkań była bardzo sprzyjająca aura. Tym razem pogoda splotała figła. W czwartek na wszystkich trzech obiektach gry rozpoczęto z opóźnieniem.

Pogoda w sobotę ponownie dała się ostro we znaki uczestnikom i organizatorom. Kilka innych turniejów odwołano, nasz mógł się odbyć dzięki dwóm obiektom pod dachem. Do dyspozycji uczestników były korty na SKS Start oraz hala MOSiR w Pabianicach. Mimo trudności udało się rozegrać wiele pojedynków, w tym kilka finałów. Finał weteranów wygrał wiecznie młody Stefan Tarapacki z Sanoka. W finale gry podwójnej seniorów zwycięzcami zostali: para W. Nowak/P. Fic z Sanoka, po walce z D. Krakowiakiem/W. Woźniakiem (Gaz–System Warszawa). W finale gry podwójnej open P. Doliński w parze z S. Garusem (PBG Poznań) pokonali sanocką parę M. Hanus/W. Panek.

Atmosfera wzajemnego zrozumienia pomogła przeżyć z uśmiechem przedłużający się dzień i zakończyć spotkaniem integracyjnym na Wawrzkowiznie pod Bełchatowem.

Na szczęście, w niedzielę pogoda okazała się już bardziej łaskawa. Rozegrano wszystkie zaplanowane finały. Finał gry pojedynczej w kategorii open wygrał M. Jabłoński (Centrala PGNiG), pokonu-

jąc gładko (6:2, 6:0) P. Fica z Sanoka. W kategorii seniorów po raz kolejny wygrał D. Krakowiak (Gaz–System Warszawa), po zwycięstwie (6:4, 6:0) nad W. Nowakiem (Sanok).

W rywalizacji pań na początek rozegrano finał gry pojedynczej. Po raz kolejny mistrzynią została H. Piskorek (PBG – Poznań), pokonując J. Siergiej z ZZGNIg Zielona Góra (6:1, 6:1).

W grze podwójnej kobiet do rywalizacji stanęła ponownie H. Piskorek (PBG Poznań) w parze z J. Pietras (ZZGNIg Zielona Góra). Ich przeciwniczkami były E. Król i K. Chrzanowska (Sanok). Tego dnia to był najbardziej zacięty pojedynek i zgromadził największą publiczność. Zwyciężyła para poznańsko-zielonogórska (6:2, 2:6, 10\2).

Podczas uroczystości zamknięcia turnieju wręczono trofea i nagrody. Wszyscy uczestnicy, poza zwycięzcami, otrzymali pamiątkowe dyplomy. Uczestnicy wyjeżdżali w dobrych nastrojach i z postanowieniem spotkania w roku przyszłym.

Wielu pozytywnych wrażeń dostarczyła obserwacja gry weterana, Stefana Tarapackiego. Pan Stefan nie mógł z nami zostać do końca, gdyż udawał się na następne zawody tenisowe.

Tegoroczne zawody nie przyniosły zaskakujących rezultatów. Debiutanci muszą chyba jeszcze trochę poczekać na swoje „pięć minut”. Stara gwardia trzyma się mocno. W porównaniu z 2008 rokiem awansowała ekipa z Sanoka. Miejmy nadzieję, że w przyszłym roku rywalizacja tegorocznych

zwycięzców z PGNiG Centrala doda „kolorytu” sportowej imprezie.

Więcej informacji na temat bieżących oraz przyszłych zawodów można znaleźć na www.tenisgaz.pl

Do zobaczenia w roku 2010. ■

WYNIKI

GRA POJEDYNCZA MĘŻCZYZN GRUPA OPEN	
1. Jabłoński Marcin	– PGNiG SA Centrala Warszawa
2. Fic Paweł	– PGNiG SA O/Sanok
3–4. Krajewski Zbigniew	– PGNiG SA Centrala Warszawa
Jankowiak Arkadiusz	– PBG SA Poznań
GRA POJEDYNCZA MĘŻCZYZN GRUPA SENIORZY	
1. Krakowiak Dariusz	– Gaz–System O/Warszawa
2. Nowak Wacław	– PGNiG SA O/Sanok
3–4. Skurczyński Dariusz	– PSG sp. z o.o. O/ZG Gdańsk
Słomczyński Tomasz	– Instytut Nafty i Gazu, Kraków
GRA POJEDYNCZA MĘŻCZYZN GRUPA WETERANI	
1. Tarapacki Stefan	– PGNiG Oddział Sanok
2. Chotkowski Andrzej	– MSG sp. z o.o. O/ZG Warszawa
3–4. Koczela Marek	– KSG sp. z o.o. Tarnów
Matysik Bogdan	– PN Diament Zielona Góra
GRA PODWÓJNA MĘŻCZYZN GRUPA OPEN	
1. Doliński Paweł/ Garus Sławomir	– PBG SA Poznań
2. Hanus Marek/ Panek Waldemar	– PGNiG SA O/Sanok
3–4. Skurczyński Dariusz/ Sopoćko Jarosław	– PSG sp. z o.o. O/ZG Gdańsk
Czub Marcin/ Rechnio Piotr	– Gaz–System O/Warszawa/ PGNiG SA Centrala Warszawa
GRA PODWÓJNA MĘŻCZYZN GRUPA SENIORZY	
1. Fic Paweł/ Nowak Wacław	– PGNiG Oddział Sanok
2. Krakowiak Dariusz/ Woźniak Wojciech	– Gaz–System O/Warszawa

3–4. Jabłoński Marcin/
Schoeneich Andrzej – PGNiG SA Centrala Warszawa

Barański Włodzimierz/
Nowak Radziśław – PGNiG SA O/Zielona Góra

GRA POJEDYNCZA KOBIET

1. Piskorek Hanna – PBG SA Poznań

2. Siergiej Jolanta – PGNiG O/Zielona Góra

3–4. Kamola Marta – PGNiG SA Centrala Warszawa

Rymkiewicz Marzena – PGNiG SA Centrala Warszawa

GRA PODWÓJNA KOBIET

1. Pietras Jolanta/
Piskorek Hanna – PGNiG SA O/Zielona Góra/
PBG SA Poznań

2. Chrzanowska Krystyna
/Krol Ewa – PGNiG SA O/Sanok

3–4. Rymkiewicz Marzena/
Stępnik Beata – PGNiG SA Centrala Warszawa

3–4. Czarkowska Agata/
Kwiecień Agnieszka – PN Diament Zielona Góra

KLASYFIKACJA DRUŻYNOWA

Miejsce	Firma	Pkt.
1	PGNiG SA O/Sanok	162
2	PGNiG SA Centrala Warszawa	137
3	PBG SA Poznań	100
4	PGNiG SA O/Zielona Góra	79
5	Gaz–System O/Warszawa	76
6	KSG sp. z o.o. Tarnów	45
7	PSG sp. z o.o. O/ZG Gdańsk	39
8	MSG sp. z o.o. O/ZG Warszawa	33
9	PN Diament Zielona Góra	22
10	Gaz–System O/Rembelszczyzna	19

Pomyśl **ciepło** o korzyściach

Jeden adres - wszystkie informacje!

www.pgnig.pl

Jeden numer - wszystkie wiadomości!

infolinia 0 801 809 900

z telefonu komórkowego:

032 737 88 88

Wszystkie sprawy załatwisz teraz w jednym miejscu.